

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN
Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó elsején lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Egy összeomlott trón.

Budapest, október 5.

Az imént volt csak, hogy a portugál trónra egy halálra remített gyermek ült, aki mellől gyilkos kezek öldösték le az apát és a trón természetes örökösét. Egy véres napon a gyermek Mánuellel rettenetes dolgok történtek. Ünnepi kirándulásról jövet hintóba ült az apjával, az anyjával, a bátyjával s egyszerre csak puskák ropogtak s Manuel már csak azt látta, hogy édesanyja, a királyné felemelkedik a kocsiban és mint egy riadt nőstény állat a kölykét, testével próbálja oltalmazni gyermekét. Hogy közben édesatyja, a király és testvérbátyja, a trónörökös, már elvérzett a kocsiban: azt a gyermek talán nem is látta, felfogni semmiesetre sem tudta. De otthon, a palotában, egyszerre azt mondták neki, hogy e perctől fogva ő a király. Nyilván ezt sem értette, amint-hogy gépiesen írhatta alá azt a proklamációt is, melyet miniszterei eléje tettek s melyben az átöltött borzalmakban

még jobban megdermedt gyermekkirály nagyon komolyan és nagyon ünnepélyesen beszélt trónralépéséről és az alkotmányhoz való hűségéről. Tudta is az a szegény gyermek, hogy mit irt alá, mit mondatnak vele.

Ha ennek a gyermeknek, aki ma is inkább gyermek, most nagyon komolyan és pápaszemesen akarják szeméretvetni, hogy nem okult apjának tragikus sorsán: ebben több a naivitás, mint a méltányosság. Ugyan miből és miért okulna egy tejfölös száju gyermek, aki egyszerre nyitva látja maga előtt a gyönyörök hét menyorszáját! Hiszen valószínű, hogy komoly miniszterek — illő alázattal és nem tulságos csökönységgel — próbálták figyelmeztetni a gyermeket, hogy a király nem ember, hanem isteni hivatal, mely nem fiatal és nem öreg, hanem abban a percben, mikor kezdődik, némi kellemességekkel enyhített hosszú köteleltségteljesítés: de a gyermek ezeken az értelmetlen figyelmeztetéseken nyilván csak nevetett és magában azt gondolta, hogy a legöregebb miniszternél is többet ér a legfiatalabb francia színész. S egy huszéves fiú vajmi hamar eldönti magában, hogy kinek legyen igaza: az öreg miniszternek-e, aki azt mondja, hogy nincs pénz, vagy a fiatal színésznek-e, aki azt csacsogja, hogy kell pénz. Manuel szemében mindig a kis színész volt a

bölsebbik miniszter. Az ő fiatal-sága feljogosította őt, hogy miniszterekről, színésznőkről, kötelességekről és lehetőségekről külön véleménye legyen.

S most a gyermekkirályt a portugál köztársasági párt elűzte, Portugáliát pedig republikának kiáltotta ki. Ugy lehet, hogy a játéknak ezt a hirtelen fordulását az egész világ, a királyok, a portugál nép s a nemzetek egyáltalán tragikusabban veszik, mint maga az elűzött gyermek. Manuel talán most so csodálkozik jobban, mint amikor azon a véres napon egyszerre király lett. Neki akkor egy játék kezdődött s ez a játék most érdekes, izgató fordulatot vett. Az ő dolgán éppen azért nem kell tovább sopánkodni. A kis Manuel, ha megmarad s ha majd férfivá érik, később fog csak ráeszmélni Angliában vagy Párisban, a száműzött királyok menhelyén, hogy mi volt és mivé lett. Akkor majd nagyon szomorú emberpéldány lesz és szaporítani fogja a kóborló trónprezendentek mulatságos gárdáját. De ma nem Manuel a fontos. Ma a portugál forradalom tanulságai a fontosak. S ebben sem az, hogy vajjon Vilmos császár döbbenettel hallotta-e a lisszaboni rossz híreket, vagy Ferencz József arczára árnyat vont-e az új trónomlás híre. A „Királyok Szaklapja”, ha uralkodók oktatására jelennék meg ilyen folyóirat, a lisszaboni tragédiából nyilván

Csak még egy napot!

Írta: Dr. Irsai Arturné.

Feje fölött összekulcsolt kezekkel, félig lehurlyt szemekkel és álmodozó, élvsóvárgó mosolylyal ült karosszéken a fiatal asszony a szálloda társalgójában. Az utóbbi napok képei lassanként elvonultak előtte. Berlin! Mily lázas, kapkodó, soha meg nem pihenő élet. Élet! Igen: ez élet volt. Ahogyan az emberek siettek, futottak, törekedtek, dolgoztak. Amint még a teherkocsik is gyors üggetéssel jártak, az autók száguldottak, a közúti kocsik siettek, villamosok és omnibuszok, kerékpárok és motorok vágattak. És az az elegancia! Azok az üzletek, azok a szállodák! Menybeli Isten! Hogyan élnek ilyen városban!

Itt tudják az emberek, hogy élnek. Tudják, hogy minden nap jelent valamit, hogy valamit bátra és hogy a holnap nyújt valamit reményt. Az idő nem folyik le, csak amugy, mint a homok a játszó gyermek ásójáról.

És azután Hamburg! Ahol a világ pulzusát véljük látni. Ahol a kikötő-forgalomban az irdatlan, szertelen árbóczerdő fölött az universon élete elereszkedett. Ahol az óriás daruk a világ minden részéből kiemeltek árukat; amint a sokemeletű üzletekben a hajók tartalmát árusították, amelyek még messze valahol a nyílt tengeren usztak.

Valahol! Lezni valahol, csak odahaza nem, abban a szűk, kicsiny, halott városkában.

ban. Csak vissza nem abba a börtönbe, abba a kalitkába, ahol az élet ellibegett bátortalanul, színtelenül, anélkül, hogy éltünk volna.

Öt évi házasságában először esett meg, hogy a férje üzleti útjára magával vitte. Első eset volt, hogy valami más látott, mint a vidéki város poros utcáit, alacsony ház-sorait, szomorú akáczeit és ostoba, pretenziózus megyházát. Leánykorában egyszer volt Budapesten. Ezen a több hétig tartó látogatáson élőködött eddig. Emlékezett a Margitszigetre, és annak virág-varázslatára; a várra és a pompás kilátásra, mely onnan nyílt és a szép városra az ő tündöklő folyamával. Erre kellett mindig visszagondolnia. De mi volt az a csodákhöz képest, amelyeket most látott!

És most visszamenjen. Elje át minden nap a szürke, egyforma életet.

— Most haza kell utaznunk, — mondotta tegnap a férje — az utazás sokba került. De ha minden jól megy, egyszer magammal viszek Párisba.

Amikor a nő Párisra gondolt, ajkain megjelent az élvezetre vágyó, csaknem érzéki mosoly.

De mikor lesz az? Valamikor. Boldog Isten, mily sokára lehet ez és mily lassan halad addig az idő!

— Sarolta, eredj csomagolni. — A férj a szálló irodájából lépett ki, ahol számláját kiigényeltette.

A nő megrázkódott.

— Csomagolni, — ismételte mechanikusan, — már?

— Hét órakor indul a vonat. Most öt óra. Eredj, Sarolta, eredj!

A nő lassan fölkel. Fialat arczának mosolyát, mintha letörülték volna. Most már fáradt, durezás, unott kifejezés ült rajta.

Fölmentek a lépcsőn és benyitottak a szobába. A férj a bőröndkulesokat vette elő, megnyitotta az egyiket. A nő lassan elővette a szekrényekből a ruhákat és összehajtogatta azokat. Könyvek ülték a szemében.

Majd hirtelen kiegyenesedett és bizonytalan, sirákozó gyermekhangon szólt:

— Lajos, maradjunk még egy napig.

A férj bámulva nézett rá:

— Minek? Mi dolgod még?

— Semmi dolgom. De úgy szeretnék, úgy szeretnék...

— Hisz mindent láttál. Én elvégeztem dolgomat s otthon is akad munka elég. És igazán: éppen eleget költöttünk.

A fiatal asszony ajkai megrándultak. Halkan, de konokul ismételte:

— Csak egy napig, egyetlen napig szeretnék még maradni.

A férj türelmetlenül vont vállát.

— Ez gyerekség. Ma utazunk és vége!

Csendes zokogás reszkettette meg a nőt. Szótlanul vett ki ruhadarabot, ruhadarab után; beletette a bőröndbe; más egyebet is elővett; papírba göngyöltette, elcsomagolta, de szakadatlanul folytak a könnyei, keskeny, egyéniség nélküli való arczán végig.

Bámulva és kelletlenül nézte a férj. Nőül vette a nyugodt, vágy és szenvedély nélkül való leányt, mert ő maga is olyan volt és megunt a vendéglői étkezést és ren-

csak két tanulságot vonna le: először azt, hogy nem jó, ha a királyok szegények, mert szegény királyok minden gyönyörű órájukról számlát kénytelenek a népük elé terjeszteni, amiből csak konfliktusok keletkezhetnek és másodszor azt, hogy királyfiakat nem szabad gyermekekül nevelni, mert hatéves korukban is szükségük lehet már arra a tudatra, hogy a trónt kötelességük megővni utódaik számára. Azzal tehát okos embernek tisztában kell lennie, hogy a királyok ebből az új tragédiából sem fogják a legokosabb tanulságokat levonni. Sőt holtbizonyos, hogy a lisszaboni tragédia hírére a királyok még inkább fognak katonákra és nem népeikre támaszkodni.

De igenis nagy tanulságok szólnak a portugál eseményekből azoknak a politikusoknak, akik a királyok körül tanácsadói tisztre hivatvák és azoknak a nemzeteknek, melyek hiába esengenek kultúra és gazdasági megerősödés után. A portugál forradalom ugyan csak egy újabb láncszem a temperamentumos latin népek köztársasági formára való áttérésében s ahogyan most Portugália követi Franciaország példáját, úgy fogják előbb vagy utóbb követni Spanyolország s az egyelőre még csendesebb Olaszország is: de azért a portugál forradalom nemcsak a temperamentum folyománya, hanem azé a kultúrában és anyagiakban való koldusszegénységé is, amely például Törökországban és Perzsiában vezetett forradalmi erőszakra. Azok a királyok legrosszabb tanácsadói, akik elhítetik az uralkodókkal, hogy egy butaságban visszatartott nép, mert nem tudja helyzetét megítélni, türelmesebben viseli emelkedő terheit. Azok a királyok legrosszabb tanácsadói, akik az élő, fejlődni és haladni akaró

népet papi segítséggel a tulvilági kárpótlásra utalják s viszont a királyok kívánságainak kielégítésében hunyász-kodó lelkük szerint nem ismernek korlátokat. A királyok ellenségeit ezek a tanácsadók szinte mesterségesen tenyészik. Ha ezek a portugál eseményekből sem tudnak tanulni: hiába emlegetik a korona és nemzet harmoniáját, mert nem a harmoniát erősítik, hanem a feszültséget fokozzák. Azonképpen nagy tanulság szól az ilyen trónomiasból a népeknek is. Nem szabad soha ellankadniok a kultúra és gazdagság törvényes eszközökkel való kivívásában. Ha ezt a kulturát és gazdagságot átadják adni a következő generációknak: a békét és nyugodalmat adják át nekik. De ha ők megalkusznak, ha pillanatnyi és muló eredményekért eltűrrik, hogy a nép tovább is meghagyassék szegénységében és műveletlenségében: akkor tudatosan kényszerítik rá a következő generációkat az erőszakos orvoslásra.

Egy királylyal kevesebb és egy köztársasággal több: ez is csak olyan rövidéletű szenzáció, mint kisebb arányokban akármilyen rendőri szenzáció. Ne is várja senki, hogy a királyok vonjanak le belőle hasznos tanulságokat, mert ha a királyok erre volnának berendezkedve, akkor elnyomott és elbutított népek már nem volnának a föld kerekén: de vonják le az okos tanulságokat a királyok tanácsadói és a nemzetek. Lásd meg az égő portugál trón vörös fényénél, hogy szolgalelkű politikusok és megalkuvó nemzetek az eljövendő generációknak nem hagyhatnak más örökséget, mint a forradalmat. Ha nem tanítják ezt a királyok iskolájában, tanítsák a parlamentekben, a nemzetek iskolájában.

— Csak egy napot, egyetlen egyet szeretnék még itt tölteni.

A férj kiment és becsapta az ajtót. Ez már badarság volt. Azért sem! A szálloda ajtaja elé ment és szivarra gyújtott. Mire visszatért, a bőrönd el volt esomagolva; a plaidszij meg volt szorítva; a nő az utazásra készem fel volt öltözve. Nem sirt már; nem is szólt. Ugy látszott, mintha maga is belátta volna, hogy óhajta mily gyermekes és igazolatlan volt. Hét óraker vonaton ültek. Füttyszó után lassan megindult a vonat, azután gyorsult a menete, majd neki iramodott a sötétedő táj felé. A nő agyában csak egy gondolat ült:

— Most megszűnik az élet. Most mindennek vége.

A csöndet a férj törte meg. Beszélte arról, üzleteiről, kilátásairól. A nő röviden, szórakozottan válaszolt.

— De magyarázd meg, — szölt a férj végre, — nem értem a dolgot, először életedben vagy tizenöt nap uton. Elvezel, mulatsz és ahelyett, hogy hálás volnál nekem, belekapaszkodol a gyerekes kívánságba, hogy még egy napig maradj. S mert nem tudom, vagy nem akarom kívánságodat teljesíteni, durezás és kellemetlen vagy.

Most kitört a nő. Mintha földalatti források pattantak volna fel. Mintha elemmentaris erők hirtelen új jelket adtak volna a nőnek. Mintha ezeréves álomból ébredt volna. Mindent megmondott; mindent kihozott a hosszú álomból, melybe minden el volt temetve. És mindig ismételte:

— Hisz nem éltem még, sohasem éltem. Nem addig, amíg másokat élni nem láttam.

Az aradi ünnep.

Budapest, október 5.

Tisza Kálmán fia, Tisza István holnap megjelenik Aradon s leteszi a vértanuk sirjára a képviselőház koszoruját. Amikor hire ment, hogy gróf Tisza István erre készül, a közvélemény elsősorban a dolog pikantériáját látta. A Tisza név merőben új és szokatlan patinás volt azok között, akik eddig a vértanuk sirjánál lődoltak. A Tiszák neve eddig rendszerint az ellenkező oldalon állók közé sorakozott, azok közé, akik különös duzzogó, értelmetlen pózzal fordultak el attól a sirtől, melyhez a nemzet legfájóbb és legkeserűbb emléke fűződött.

Kétségtelen, hogy az új fordulatnak a pikantéria része is érdekes. Azonban nagy rövidlátás és a szempontok szűkítése kellene hozzá, hogy csak ezt lássa az ember. Gróf Tisza István az országgyűlés kormányzó többségének tagja, a kormány elnökének jobb keze. Az aradi sirnál tehát nem csak a maga nevét reprezentálja, hanem ezenfelül még valamit: az egész többséget és az egész parlamentet. A királyi kegyben és a királyi bizalom sugárzásában megfűrdött vezető politikus a hasonló politikusok helyetteseként zarándokol el ahoz a sirhoz, amelyikhez eddig csak az udvar száműzöttjei, az örök mellőzökre kárhözhatott ellenzékiek mertek odazarándokolni. És aki egyszer megjelent a sirnál, az élete fogytáig viselte magán megbélyegző jelvényét azoknak, akik nem érdemesek többé az udvar bizalmára. A király, ahol látta őket, elfordult tőlük. A hatalmasok üldözték őket. Erre a bűnre nem termett bünbocsánat.

Az, hogy Tisza István most megjelenhetik az aradi sirnál, azt mutatja, hogy elmúlt már ez az átok. Igaz, latba kell vetni azt is, hogy éppen olyan napokat élünk, amik-

És a napok rövidek és elmulnak és a végükön ott a sir, és akkor mindennek vége. De még fiatal vagyok s szeretnék valamit az életből a magam számára. Nem ismerek semmit. Nem embereket, nem könyveket, nem végzeteket, nem szerelmet, nem szépséget, nem élvezeteket. Semmit, semmit, semmit!...

Szakadatlan tört ki a panasz belőle és mindig szenvedélyesebb és keserűbb lett. Nem volt már a kis vidéki asszony, hanem a fiatal emberi nő, aki felébredt az életre, is parancsolóan követelte a magát s részét az általános boldogság kincsestárából.

Szó nélkül hallgatta a férj. Ki volt az, aki itt beszélt? A nő volt-e, aki háztartását vezette, fekvő helyét megosztotta, asztalánál étkezett? És olybá tűnt fel, mintha ő maga is hirtelen most világosabban látta, mintha ez az izgatott ajk valóban igazat beszélne.

De mi volt ez? Borzalmas lökés. Iszony, zajos ütközés. Azután szörnyű kiáltás, nyögés, detonáció és azután — semmi.

Órákat töltött a férfi eszméletlenül. Mikor magához tért, az asszony nevét kiáltotta. Meg akarták nyugtatni. Ő maga sértelem maradt. Mikor kivergődött kábultságából, keresni kezdte az asszonyt. Azon a helyen találta, ahol a holtakat elhelyezték. Ott feküdt behorpadt mellkassal és megüvegesedett szemekkel. S a félig nyitott szájából, mintha a könyörgő konok kiáltás hangzott volna ki:

— Csak egy napot, egyetlen egyet adni még az életből!...

detlen háztartást. De azért is, mert Saroltát szerény, igénytelen, alkalmazkodó lénynek tartotta. A vagyontalan lelkészleány számára fényes parti volt. Füzlete egyre nagyobb lett; voltak külföldi összeköttetései. S a lány tulboldog volt, hogy felesége lehetett: Színtelen élete eladdig apja házában folyt le. Férje oldalán éppen oly színtelen maradt. Gyermekeik nem voltak. Emoeziók nem fordultak elő. Események, kereszteléseken, lakodalmokon és temetéseken kívül egyáltalában nem voltak.

De most hirtelen feltépték előtte az élet kapuját. Nagy erővel vonult be valami kis csíny poros lelkébe és megtöltötte azt vágyakkal és sóvárgásokkal. S rettegett a haláltól. Rettegett a hétköznapiasságtól, s az élet egyforma pengésétől.

Azt azonban a férj nem tudhatta. Olyasvalamit nem ismert, aminek a neve közlékenység, benső élmény, alvó vágyak ébredése, kölcsönös megértés. Azt hitte, a feleségének örömet okoz és maga is örült bizonyos nehézkes módon, amikor látta, hogyan élvez a nő. De kell, hogy mindennek vége legyen. Hát mit akar még az asszony?

Hirtelen nagyigényű lett-e? Rosszul eselkedett-e, hogy megmutatta neki a világ városok fényűzését? De a nőnek még mindig folytak a könnyei. A férj türelmetlenebb lett.

— Nem értek. Mit akarsz voltaképp? Azt hiszem nincs okod panaszra s nem mondhatod, hogy nem volt elég szórakozásod. Vagy gyerekség ez, vagy az igényeid nagyok.

A nő még mindig sirt. Mechanikusan, szinte, mintha önkéntelen lett volna, úgy hagyta el ajkait a szó:

kor Tisza Istvánnak nincsen különös oka arra, hogy a magasabb érzékenységek iránt nagyobb figyelmet és előzékenységet tanúsítson. Sőt ellenkezőleg, arra van oka, hogy amikor odafönn állítólag a nemzetnek még azokat a kívánságait sem hajlandók honorálni, amelyeknek a teljesítését a kilenczes bizottság programjának az elfogadásával megígérték, megmutassa, hogy ő is vissza tud térni a nemzeti öserő forrásaihoz. Am, hogyha így is van, ha van is valami higitott peturbáni tempó abban, ahogy Tisza Aradra viszi a koszorút, magában véve az, hogy ez nyílt pártütés és zászlóárulás nélkül lehetséges, mutatja, hogy lényegesen megváltozott időket élünk.

És ezért az érdemet a koalíció és a koalíziós kormány számára kell vindikálni. Kossuth Ferenc volt az első aktív miniszter, aki meg mert jelenni és úgy jelenhetett meg az aradi sir előtt, hogy ez nem vonta maga után a legfelsőbb kegy elvesztését. A koalíziós kormánynak sikerült a királyt először meggyőzni arról, hogy az őök iránt való kegyelet még nem zárja ki az uralkodóház iránt való hűséget.

A jég már meg volt törve. És a koalíciót követő kormányoknak most már egyre könnyebb dolguk lesz abban, hogy a hazafias érzésüket a trón zsámolyánál is őszintén megvallhassák.

Budapest, október 5.

A képviselőház bizottságaiból. A képviselőház IV. bíráló bizottsága október hó 8. napján, délelőtt 10 órakor a képviselőház II. számú termében ülést tart, melynek tárgya *Justh* Ferenc és *Sümeji* Vilmos megbízólevelei ellen beadott panaszok tárgyalása. — A képviselőház pénzügyi bizottsága október 7-én, pénteken délután hat órakor saját termében ülést tart.

Az igazságügyi bizottság ma délután öt órakor ülést tartott, amelyen a Bécsben tartózkodó *Székely* Ferenc igazságügyminiszter helyett *Rohonyi* Gyula igazságügyi államtitkár elnökölt. A bizottság folytatónál tárgyalta a polgári perrendtartásra vonatkozó javaslatot és részletesen letárgyalta a törvényjavaslatot, bezárólag a 31. szakaszig. Érdekes és magas színvonalú vita fejlődött ki a 20. szakasznál, amely bizonyos speciális esetekre nézve az ügylet megkötési helyének illetőségét kívánja megállapítani. Ennél a szakasznál *Várdy* Zsigmond és *Blánár* Béla módosító indítványokat tettek, azonban a bizottság kettőjüknek a tárgyalás során egyesített indítványát elvetette és a javaslat eredeti szövegét fogadta el. *Kelemen* Samu némi stiláris módosításával. Az igazságügyi bizottság legközelebbi ülését hétfőn tartja s előreláthatólag ezen a napon s a folytatónál kedden és szerdán tartandó üléseken véglegesen letárgyalja a törvényjavaslatot.

A közlekedésügyi bizottság délután öt órakor *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter részvételével *Dániel* Ernő elnökölte alatt ülést tartott, amelyen *Stettina* József államtitkár, mint szakreferens vett részt. Tárgyalásra került *Dobriczky* Sándor előadásában két miniszteri jelentés, egyik a tátrafüredi helyi érdekű vasút törzsvonalából kiágazólag Csorba-tóig, illetve Tátralomniczig vezetendő helyi érdekű villamos vasutvonalak engedélyezése tárgyában, a másik a Debreczen—Hajdúsámson-i helyi érdekű vasút Debreczen—Nagyerdő állomásból kiágazólag a debreczeni helyi vasút baromvásártéri vonaláig vezetendő összekötővágánynak, valamint a debreczeni külön állomásnak engedélyezése tárgyában. A tárgyalás során *Szencsényi* György a kereskedelmi miniszterhez ama kérést intézte, hatna oda, hogy a közönség a vállalkozók részéről történő anyagi jogtalan kihasználás ellen megóvassék. Hieronymi kijelentette, hogy ha poros utra terelődik a vállalkozó és közönség közötti vitás kérdés, annak főleg pedig a telekkönyvi rendezés nehézségeiből keletkező és a közönségre esetleg hátrányos késedelem orvoslása, illetve kiküszöbölése a minisztérium hatáskörén kívül állván, azzal szemben tehetetlen, egyébként maga hatáskörében a legszigorúbb módon ellenőrzi, hogy a kizárólag törvény rendelkezései a vállalkozók részéről a legr pontosabban betartassanak. A miniszternek köszönettel vett felvilágosítása után a bizottság mindkét jelentést tudomásul vette.

Folyik a nagy alku.

— Holnap közös miniszteri értekezlet. —

Döntés a koronatanácson.

Budapest, október 5.

Khuen-Héderváry, *Hazai*, *Székely*, *Lukács* és *Zichy* János főm gubbasztanak Bécsben. Mindannyi tanácskozik, tárgyal a közös és osztrák miniszterekkel a nagy függő kérdésekről: a bankszabadalommal junktiniba hozott készfizetések felvételéről, de első sorban a súlyos hadügyi reformokról s ezek kapcsán Magyarország jogos nemzeti katonai igényeiről. Illetve kellene, hogy ezekről is szó essék, de hát ez nem történt meg s nem is fog megtörténni, mert hiszen a kormány tulbaldog volna, ha a létszámfelemelés meg a Dreadnoughtok fejében a kilenczes bizottság programját hajthatná végre, de erre is vajmi kevés a kilátása.

Ma a szakminiszterek a katonai büntető perrendtartás fölött tanakodtak, de végleges megegyezésre nem jutottak, holnap pedig — abban az időben, amikor Tisza István gróf Aradon a szabadságharc vértanúiról fog szónokolni — a magyar kabinet tagjai a közös miniszteri értekezleten az ország javai fölött fognak alkudozni. Ha megállapodásra nem kerül a sor, nem lehetetlen, hogy a király koronatanácsot fog összehívni, mert ő most mindenáron megoldást akar a katonai téren, hogy a következő delegáció, illetve az új véderőtörvényjavaslatnak tavaszra tervezett tárgyalása elé akadály ne gördítessék, legalább a kormányok részéről. A parlamentek amúgy sem lesznek engedékenyek, mert amit a Lajtán innen nagyon kevésnek, azt tulnan igen soknak fogják mondani, s akkor fog csak kitörni az igazi küzdelem.

A bécsi tanácskozások.

Ma reggel hét órakor Bécsbe érkezett *Székely* Ferenc igazságügyminiszter és a Magyar Házban szállott meg. Kilenc órakor az igazságügyminiszter és *Hazai* Samu honvédelmi miniszter fölkeresték gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnököt s két óra hosszat tanácskoztak vele. Ezután a három miniszter a Magyar Házból a hadügyminisztériumba ment át. A hadügyminisztériumban, délelőtt tizenegy órakor ültek össze tanácskozára báró *Schönaich* közös hadügyminiszter, gróf *Khuen-Héderváry* Károly magyar és báró *Bienert* osztrák miniszterelnök, *Hazai* Samu honvédelmi és *Georgi* Landwehr-miniszter, továbbá *Székely* Ferenc és *Hohenburg* igazságügyminiszterek.

A tanácskozás két és fél óra hosszáig tartott. Tárgyalás alá vették a véderőtörvény reformját és ezzel kapcsolatban a katonai büntető perrendtartást. A tanácskozás után a miniszterek megegyedtek és visszatértek a Magyar Házba, ahol *Khuen* az időközben szintén Bécsbe érkezett *Lukács* László pénzügyminiszterrel hosszasan tanácskozott, aki viszont délután *Bilinski* lovag osztrák pénzügyminiszterrel konferált behatóan, mind a két államot érintő pénzügyi kérdésekről.

Délután négy órakor a magyar és az osztrák szakminiszterek ismét folytatták a katonai büntető perrendtartásra vonatkozó értekezletet, esti fél hat óráig. A mai megbeszélések során, illetékes helyen szerzett értesülés szerint, az értekezlet anyagának legnagyobb részében megegyezés jött létre. A mai tárgyalásokkal azonban a katonai büntető perrendtartásra vonatkozó tanácskozások még nem értek véget, hanem a legközelebbi időben folytatódni fognak; az időpont véglegesen még nincs megállapítva, de valószínű, hogy a delegációk ülésére idején lesznek.

Délután hat órakor az itt időző magyar miniszterek a magyar házban, gróf *Khuen-*

Héderváry miniszterelnök lakosztályában összegyűltek és hosszabb tanácskozást folytattak. A magyar miniszterelnök holnap délelőtt ő felvétele előtt kihallgatáson fog megjelenni és a kihallgatás után a külügyminisztériumba megy, ahol részt vesz a közös miniszteri értekezleten, amelyen kivüle még gróf *Aehrenthal* külügyminiszter, báró *Schönaich* közös hadügyminiszter, báró *Burián* közös pénzügyminiszter, báró *Bienert* osztrák miniszterelnök, *Lukács* László és lovag *Bilinski* pénzügyminiszterek, *Hazai* Samu és *Georgi* honvédelmi miniszterek vesznek részt.

A bank és a katonai kérdés.

A nagyjelentőségű bécsi tanácskozásokról jó bécsi forrásból a miniszterelnök bécsi tartózkodásával kapcsolatban következőket jelentik:

Khuen gróf ragaszkodik a trónbeszédnek ahhoz a nyilatkozatához, amely a készfizetések kérdését illeti és az osztrák kormánytól azt fogja követelni, hogy a *Szell* és *Körber* között megállapított javaslatot, mint új törvényjavaslatot, ismét terjesszék a törvényhozások elé. A bankszabadalomról szóló törvényjavaslat minden körülmények között még az őszi időszakban, közvetlenül a delegációk összehívása után, kerül a törvényhozások elé.

A hadsereg és a monarchia életbevágó érdekei kívánják, hogy a véderőtörvény, amelyet husz esztendő óta nem javítottak meg, végül reformáltassék és hogy ezen a téren végleges állapot teremtesék. Az a változás, amely Magyarország közvéleményében végte ment, a kérdés megoldására kedvezőnek látszik. A jelvények kérdésének kivételével a kilenczes bizottság követelményei végre vannak hajtva. Készen van már a katonai büntető perrendtartás is és ebben a tekintetben néhány nézeteltérés van még, amelyekre nézve a legközelebbi napok meg fogják hozni a döntést, amivel ezt a művet is teljes befejezésre fogják juttatni. A magyar kormány elérkezettnek látja a pillanatot, hogy a katonai kérdések reformját most vegye a kezébe. Hogyha a legközelebbi időben a jövővéderőtörvény alapvető határozmányai dolgában történik a megegyezés, akkor valószínűleg lehetséges lesz az is, hogy a legközelebbi hónapokban végrehajtsák a véderő törvényjavaslat kodifikációját, és ebben az esetben a jövő tavasszal a véderőtörvény reformjának javaslata a két törvényhozás elé kerül. Ezeket a kérdéseket a szerdán és esetleg pénteken folytatandó miniszteri konferenciákon fogják megbeszélni.

A csütörtöki közös miniszteri értekezleten ez a kérdés talán érintve lesz. Ugy a magyar, mint az osztrák kormány ragaszkodik ahhoz, hogy ezek a kérdések rendkívül fontosak a monarchia közös életére nézve, de nem tartoznak a praktikus kérdésekhez, és így a döntést mindenekelőtt Ausztria és illetőleg Magyarország kormánya határozza meg, és e kettő között kell a megegyezést létesíteni, anélkül, hogy egy harmadik, a törvényhozások előtt nem felelős faktornak erre befolyása volna. Azok a tárgyalások, amelyek a két miniszterelnök között a legközelebbi napokban megkezdődnek, legalább is oly jelentőségűek lesznek, mint azok a tanácskozások, amelyekhez a csütörtöki miniszteri konferencia fog alkalmat szolgáltatni.

Egy újabb bécsi információ szerint, ha az osztrák és a magyar kormány a katonai kérdésekben nem tudna megegyezésre jutni, a most folyó tárgyalások során, az esetben a döntést a koronatanácsnak tartják fenn, amelyen a király fog elnökölni.

Zichy János nyilatkozata.

Gróf *Zichy* János vallás- és közoktatásügyi miniszter egy bécsi lap munkatársának a következőket mondta:

— Ferenc Ferdinánd főherceg trónörökös ő fenségével évek óta sürri érintkezésben vagyok ott ügyekben, amelyeknek a politikához semmi közük sincsen. Hozzá legutóbb tett kérdésemre azt a feleletet kaptam, hogy szeptember utolsó harmadában fog engem fogadni és hogy a nap meghatározását rám bizza. Szeptember 25-ikét választottam. Bécsbe való utazásom előtt minden félreértés elkerülése végett minisztertársaimmal lojálisan közöltem a dolgot. Kihallgatásomnak egészen privát karaktere

volt és politikáról egyáltalában nem volt benne szó. A beszélgetés folyamán szóba hoztam azonban a sajtó fölfogását arról, hogy a trónörökös nem hívta meg estélyére a magyar miniszterelnököt. Megláttam a trónörökös arczán és kivettem a beszédéből, hogy nagyon sajnálta a miniszterelnök meghívásának egyáltalában nem szándékolt, elmaradását és még inkább azt a kommentárt, amelyet a magyar lapok ehez fűztek. A miniszterelnököt már akkor akartam erről értesíteni, de még mielőtt el tudtam volna utazni Budapestre, táviratot kaptam, amely haldokló anyámhoz szólított. Anyám halála után nagylángi birtokomra utaztam, ahonnan csak ma érkeztem vissza Budapestre. Ami a nemzeti munkapárt tagjaitól való idegenkedésemet illeti, igaz ugyan, hogy a nyári szünet alatt nem voltam a pártklubban, de ezalatt az idő alatt más párttagok sem jártak oda. Minden szabad időmet arra használtam, hogy beteg anyámnál legyek. Még rá akarok térni arra az újságherre is, hogy a trónörökösötől kért kihallgatásom összefüggésben van a nagyváradi püspökség betöltésével és gróf Széchényi Miklós győri püspöknek nagyváradi püspökké való kinevezésével. Ez a hír sem felel meg a valóságnak, mert ebben a dologban még nem történt döntés. Azt is olvastam az újságokban, hogy a minisztériumban legközelebb betöltöm a politikai államtitkári állást; erről sem tudok semmit. De minden esetre sietnem kell a döntéssel mindezekben a dolgokban, mert különben se vége, se hossza nem lesz a szenzációhajászásnak.

Bécsből jelentik, egy Zichy miniszter ma délután odaérkezett. A miniszter holnap az általános kihallgatások során audiencián jelenik meg a király előtt, hogy megköszönje az őt ért családi gyász alkalmából nyilvánított részvételt.

A Kossuth-pártból.

A 48-as függetlenségi Kossuth-pártban a képviselők és kültagok igen nagy számban jártak fenn. Már korán este feljött Kossuth Ferencz pártelnök is, aki a párt tagjaival élénk beszélgetést folytatott a politikai helyzetről.

Holnap, október 6-án, amíg Aradon Barabás Béla leteszi a párt koszoruját, egy aradi küldöttség itt Budapestben fogja fölkeresni Kossuthot. A deputáció, amelyet Zima Tibor lapszerkesztő vezet, arra fogja megkérni a pártelnököt, hogy csatlakozzék az általános választójogi mozgalomhoz. Ennek a hírek kapcsán egyes lapok már előre megírják Kossuthnak holnap elmondandó beszédét és az ő bölcs, nyugodt, európai politikai fölfogásával össze nem egyeztethető képtelenségeket is adnak a szájába. Hogy Kossuth az aradiaknak mit fog válaszolni, azt megjósolni nem lehet, de annyi bizonyos, hogy például a választójogi tekintetében mást nem fog kijelenteni, mint amit eddig hirdetett, s ami ismert demokratikusan nemzeti meggyőződésével teljesen összhangban van.

Itt említjük még, hogy Aradon a párt küldöttsége Kossuth Fajos szobrát is meg fogja koszorúzni. A koszorút a párt nevében Héderváry Lehel orsz. képviselő teszi le.

Tisza Aradon.

Aradról jelentik: Tisza István gróf ma este 10 órakor érkezett meg a biharmegyei 15 tagú küldöttséggel, amelyet Bölöny József orsz. képviselő és Fráter Barna alispán vezettek. Tisza István gróf Nagyszalontán szállott a bihari küldöttség vonatára. Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délután levélben megbizta Urbán Iván aradi főispánt, hogy a kormány nevében helyezzen koszorút az aradi vértanúknak a Szabadság-téren levő szobrára. Ma délután és este 16 törvényhatóság küldöttei érkeztek meg Aradra. A képviselőház küldöttsége, — körülbelül nyolcvan — holnap reggel érkezik.

A horvát válság.

A horvát klub delegátus-jelöltjeinek mai kibuktatása a horvát-szerb koalíciót újabb forrongásba hozta. A kínos ügygyel kapcsolatosan félhivatalosan ezt jelentik: „A horvát koalíciónak itt időző képviselőtagjai közt élénk megbeszélés tárgya volt ma, hogy a delegációba a nemzeti munkapárt nem azt a négy tagot jelölje, akinek személyében a koalíció megállapodott volt. Mint illetékes helyen közlik, a nemzeti munkapárt amelynek jelölő értekezlete tudvalevően vasárnap délután a pártter-

kezet előtt volt, már csak azért sem lehetett abban a helyzetben, hogy a horvát koalíciónak a delegációba való jelölés iránti kívánságait figyelembe vehesse, mivel a mondott időben e kívánságok előtte ismeretlenek voltak. A horvát koalíció jelöltjeit csak hétfőn este érkezett táviratban tudatta. Ilyen körülmények közt a nemzeti munkapárt vasárnapi jelölő-értekezletén a horvát koalíció kívánságának nem ismerésében az előtte alkalmasságnak látszó horvát képviselők jelölésében volt kénytelen megállapodni. — Különös mentegőzés ez. Hiszen hétfő este óta szerdáig valóban lett volna ideje a munkapártnak a korrekurára, ha akarta volna ezt a tudatos „véletlent“ megjavítani.

A horvát képviselők, akik tegnap Budapestre érkeztek, hogy a delegátusok megválasztásában részt vegyenek, az esti gyorsvonattal valamennyien visszautaztak Zágrábra. A horvátok délelőtt Perczel Dezsőhöz, a munkapárt elnökéhez fordultak, a delegátusválasztás dolgában, aki kérdésekre kijelentette, hogy a jelölés a miniszterelnök és a bán tudtával már előzőleg megtörtént volt és a horvát képviselők klubja nevében Muacsevics képviselő aláírásával hétfőn d. u. érkezett távirati értesítés már elkészült úgy, hogy azt a jelölő értekezlet elé már nem is terjesztették. Többen Berzeviczy Albehez, a képviselőház elnökéhez is fordultak, aki kijelentette, hogy ő elnöki állásából kifolyólag ez ügyben nem fogalhat állást, de megjegyezte, hogy mindig hagyományos szokás volt, hogy figyelembe vették az egyes pártok jelölését. Surmin György képviselő a horvát klub jegyzője következőleg nyilatkozott az afférről:

— A horvát képviselők nagyon jól tudják, mi volt a bán szándéka a delegátusok illetően való választásánál. A horvát képviselők klubjának alapszabályai értelmében minden határozathozatalnál a többség dönt. A többség határozata ellenére ma megválasztott delegátusok zsákutczába szorítottak, mert a delegátusok a klub határozatából tagjai a magyar országgyűlésnek, a klub beleegyezése nélkül e szerint nem is fogadhatják el a mai választás utján a delegációban nyert tagsági helyet. A klub legközelebb Zágrábban értekezletet fog tartani és ez értekezletnek döntenie kell az iránt is, vajjon a ma megválasztott delegátusok megtarthatják-e a mandátumot vagy sem. Az 1868. kiegyezési törvény értelmében a horvát delegátusokat nem lehet magyar pötagok behívásával helyettesíteni. A horvát-magyar kiegyezésről szóló törvény határozottan előírja, hogy Horvátország négy képviselőházi és egy főrendiházi tagot küld a delegációba. Most történt első ízben, hogy a delegációk megválasztásánál konfliktus támadt. Miképen fog e konfliktus megoldani, az még ma kérdéses. A munkapárt előkelő tagjainak nyilatkozata szerint remélhető, hogy a kellemetlen incidens valamely formában megoldást fog nyerni.

A szlavóniai horvát párt értekezletet tartott ma délelőtt Eszéken a „Narodna Obrana“ szerkesztőségében dr. Neumann elnöklésével. Az értekezlet, amelyen 20 politikus vett részt, felhívást intéz a horvát-szerb koalícióhoz, hogy csatlakozzék a bánhoz és támogassa Tomasics kormányát, mivel ez a kormány garanciákat nyújt arra nézve, hogy Horvátország alkotmányos vimmnyokat fog kapni. A szlavóniai csoport felszólítja továbbá a koalíciót, hogy a választók tájékoztatása végett, még a választások előtt nyilatkozzék, hogy a bánnal, vagy a bán ellenében akar-e haladni. Ezt a felszólítást a szlavóniai csoport ultimátumának tekintik a koalícióhoz. Mivel az értekezlet idején még nem volt ismeretes a horvát delegátusok körül támadt konfliktus, koalíciós körökben azt hiszik, hogy az eset után a szlavóniai csoport is számolni fog az új helyzettel.

Budapest, október 5.

Tót sajtóalap. Newyorkból jelentik: Rovnyának Péter a hírhedt amerikai pánzláv vezér pittsburgi tót néplapja, a „Slovenski Dennik“ azt írja, hogy a Hodzsa Milán budapesti lapszerkesztő két lapja, névszerint a „Slovenski Dennik“ és a „Slovenski Dyzdennik“ tót lapok a bukás szélére jutottak. E két lapot meg kell menteni. Ezt parancsolja a tót nemzeti önérzet, írja az amerikai pánzláv tót lap. A mentést az amerikai Tót Liga veszi kezébe és Amerikában összegyűjt 250,000 koronát, Magyarországon pedig a 80 tót pénzintézet

adjon szintén 250,000 koronát. Így összegyűl egy félmillió korona és ezen sajtóalap által a hazai tót nemzetiségi sajtó jövője biztosítva lesz.

Delegátus-választás.

— Ujabb konfliktus a horvátokkal. —

Polónyi bonczolja a nagy kölesönt. —

A képviselőház ülése.

Budapest, október 5.

A képviselőház ma ismét dolgozott: megválasztott negyven delegátust és tíz pötagot. Elhangzott néhány interpelláció is s azután a Ház megint elnapolta magát bizonytalan időre. Ehhez a fontos aktushoz alig másfél-száz „törvényhozó“ verődött össze, míg a miniszteri padokon csak Hieronymi Károly és gróf Serényi Béla ültek, a kabinet többi tagját a lappangó válság Bécsbe szólította. A nyári szünet után ma először jelent meg a Házban gróf Andrássy Gyula, akit mindenfelől szívélyesen üdvözöltek.

Az ülés elején a kereskedelmi miniszter a távollévő Lukács László helyett benyújtotta a bitumenekről és kálisókról intézkedő törvényjavaslatokat. Ezután következett a szavazás.

A sablonosnak tetsző választási eljárás váratlanul egy kis szenzációt termelt: a többség — a parlamenti szokástól eltérően — nem respektálta egy párt jelölését s ennek jelöltjei helyett önkényesen egészen másokat, neki kedvesebbeket választott meg. A dolgon mitsem változtat, hogy ez a párt a horvátok klubja volt, amelynek a zömével most hadilábon áll gróf Khuen-Héderváry Károly és Tomasics Miklós bán. Kétségtelenül a miniszterelnök intenciójára s a bán szája íze szerint történt, hogy a horvát delegátusok nevei helyére a munkapárt más neveket írt. A klub Tuskán Györgyöt, Nikolics Vladimirt, Muacsevics Vazult és Babics-Gyalszky Ljubát kandidálta rendes és Kliskovics Vinkót pötagul, a Ház pedig gróf Pejacsevich Tivadart, Sipuss Miklóst, Popovics Sándort és Grahovác Mirköt választotta meg, Muacsevicsét azonban legalsóbb pötagul hagyta meg. Az ülésen jelen volt horvát képviselőket nagyon elkeserítette ez az intrika, amely bizonyára még jobban kifogja élesíteni a drávántuli válságot. A horvátok az újabb konfliktus után nyomban eltávoztak a Házból s hazautaztak Zágrábra.

Ivanka Imre, a Kossuth-párt rokonszenves tagja, két igen jelentős interpellációt terjesztett elő: az egyiket a vérmes termésbecslés okozta károkról, a másikat a ki nem elégitő kolera-óvintézkedésekről. Mondanivalóját igen formásan s ügyesen adta elő, az egész ellenzék tetszése közepette. A termésbecslésre vonatkozóan Serényi miniszter szolgált fölvilágosításokkal, de ezek Ivankát nem elégitették ki s a választ nem is vette tudomásul.

Végezetül Polónyi Géza interpellált. Majdnem másfélóránig beszélt az 560 millió kölcsönügyletről, s mint mindig, úgy ezuttal is igen érdekes volt, szavainak robbantó hatása a jobboldalt láthatóan idegessé tette. A volt igazságügyminiszter tiltakozott az előző kormányt rágalmozó vádak ellen, amelyek a francia pénzügyminiszter állítólagos „lealázó föltételeivel“ vannak összefüggésben s rámutatott arra, hogy a hármasszövetség, illetve annak leghatalmasabb tagja, Magyarország minden önállósági kísérletét megghusítja. Utalt arra is, hogy a német pénzügyminiszter fölvetett kölesönt sokkal terhesebb, mint lett volna a francia kölesönt, amely azonfelül a magyar pénzügyminiszter függetlenítette volna az osztrák-német leigázó

befolyástól, s egyben visszautasította azt a nevetséges föltövest, mintha a koalíció „konspirálni” akart volna Franciaországgal a hármasszövetség ellen. A baloldalon nagy figyelemmel hallgatták s tetszéssel kísérték Polónyi pikáns fejtegetéseit, amelyekhez Kossuth Ferenc is nem egyszer helyeselt.

Polónyi interpellációja után az elnök kihirdette a delegátus-választás eredményét, amelynek a horvát klub ellen irányuló csinyen kívül még az a kis szenzációja volt, hogy Perczel Dezső kapta a legkevesebb szavazatot, 137-et. Negyedkettőkor az elnök azzal zárta be az ülést, hogy majd annak idején, ha a bizottságoknak lesz mit jelenteniük, össze fogja hívni a Házat. Valószínű, hogy amíg a delegáció nem végez súlyos munkájával, addig legföljebb, ha egy-két ülést fog tartani a Ház.

Részletes tudósításunk a következő:

Jelentések.

Berzeviczy Albert elnök negyedtizeneg órákor megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Elnök az előterjesztések során bemutatja Okolicsányi László levelét, amelyvel véderőbizottsági tagságáról lemond.

A lemondást tudomásul veszik s a hely betöltéséről annak idején gondoskodnak.

Elnök bemutatja a főrendiház elnökének átiratát a delegáció tagjainak megválasztásáról. Bemutatja továbbá a Kuria átiratát, amely szerint Németh Károly mandátumát újabb kérvénnyel támadták meg.

Az átiratokat tudomásul veszik.

Kenedi Géza, az igazságügyi bizottság előadója ismerteti a Perczel Dezső volt képviselőházi elnök és Csávossy Béla volt háznagy ellen indított visszatérési pereket. Minthogy a Perczel Dezső ellen indított pert a kir. Kuria elutasította, az igazságügyi bizottság javasolja, hogy a jogügyi igazgatóság részére adjon a Ház felhatalmazást a Csávossy-féle per lefolytatására és a per költségei tekintetében való méltányos megegyezésre.

A jelentést kinyomatják, szétosztják s annak idején az osztályok mellőzésével napirendre tűzik.

A monopóliumok.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter Lukács László pénzügyminiszter megbízásából két törvényjavaslatot nyújt be indoklásával együtt. Az egyik a folyékony és gáznemű bitumenekről, a másik pedig a kálisókról szól. Kéri azoknak előzetes tárgyalásra a pénzügyi bizottsághoz való utasítását.

A Ház így határoz.

Az interpellációs könyvbe Ráth Endre a kézdívasárhelyi törvénykezési palota építéséről, Hegedüs Loránt a sepsiszentgyörgyi törvényszék felállításáról, Ivánka Imre a kolera ellen való védekezésről és a termésbecslésről, Polónyi Géza az 560 millió járadék kibocsátásáról szóló felhatalmazási törvény végrehajtása tárgyában jegyzett be interpellációját.

Minthogy Ivánka Imre mindkét interpellációját sürgősnek jelölte, az interpellációk során erre a kettőre kerül a sor.

Ezután a delegáció 40 rendes és 10 póttagjának megválasztására tértek át. A szavazás eredményének kihirdetése előtt áttértek az interpellációkra.

A termésbecslés.

Ivánka Imre a termésbecslést teszi szóvá. A földművelésügyi minisztérium tulságos optimizmusában a termést igen magasra becsülte. A törze aztán nagy termésbecslés reményében leszorította az árakat, ami a gazdáknak igen nagy kárral járt. A „Köztelek” már előre figyelmeztette a minisztériumot, hogy ez a becslés nem reális s a minisztérium még most se tájékoztatta a közönséget, hogy a termés a becslésen jóval alul maradt. Nem tudni mi okból, még ekkora tévedések soha elő nem fordultak, ami a mezőgazdaságra igen nagy veszteséggel járt. A következő interpellációt intézi a földművelésügyi miniszterhez:

Van-e tudomása a földművelésügyi miniszter annak, hogy az idei hivatalos termésbecslés folytán a mezőgazdák nagy károkat szenvedtek?

Ha igen, hajlandó-e jövőre olyan intézkedéseket tenni, amelyek lehetetlenné teszik az ilyen hibák ismétlődését?

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter: A t. képviselő ur a földművelésügyi miniszterrel szemben alapos tévedésben van, mert a földművelésügyi miniszter nem kíván az árakra sem-

miféle befolyást sem gyakorolni. A földművelésügyi miniszter nem tesz egyebet, mint azt, hogy a 2400 gazdasági tudósítójának saját lelkiismerete és legjobb tudomása szerint beadott gazdasági tudósítását összegezi, ezeket, amennyiben módjában van, a valóság szerint néha kiküldetések által kontrollálja és aztán publikálja. Így történt a múltban, így történt az idén is. Aki gazdasággal foglalkozik, nagyon bölcsen fogja tudni, hogy az idén júniusban az ország igen fényes termés előtt állott. (Ugy van! A jobboldalon.) Mindenki, aki künn járt a vidéken, tudta, hogy a legtöbb helyen, a legtöbb vidéken 10—12—14—15 métermázsát reméltek katasztrális holdankint. Amikor az osztálynak beadták a jelentéseket, — ez volt június 9-én — akkor a számítások alapján nem 53 millió, de sokkal jelentékenyebb szám jött volna ki. Akkor — mindig azon az állásponton lévén, hogy tényleg a valót és igazságot kell kimutatni, sem többet, sem kevesebbet — figyelmeztettem az osztályt, hogy némileg túlvérmegek a remények és némi redukcziót vállaljanak. Az osztály ezt a redukcziót eszközölte és így jött ki az 53 millió szám, de mondom, a gazdasági tudósítások alapján a szám magasabb lett volna. Mindenki tudja, hogy június második felében a termés tényleg romlott és voltak vidékek, hol 50—60—70 százalékos romlásokat is lehetett konstatálni. (Ugy van!) A végleges eredmény azonban — és ezt ismételtelen kijelentem, erről bárki az osztályban betekintést is nyerhet, az osztály vezetője egy igen régi tapasztalt ember, ki 30 év óta végzi ezt a dolgot és akit én személyesen kiküldetésben is részesítettem, hogy néhány gazdasági tudósítót és vidéket, melyre nézve aggályok voltak a bemozdások iránt, ellenőrizzen — a beérkezett eredmény a kontroll alapján is konstatálja, hogy 50 millió termést tényleg van az országban, azaz 8 métermázsas katasztrális holdanként. (Helyeslés jobbfelől.) Konstatálom, hogy némely vidéken tényleg károk vannak, tényleg visszament a termés, de egy 8 métermázsás termést, ami 6 métermázsásnak felel meg magyar holdanként, nem lehet tulajgy terméssnek venni, tekintve, hogy Románia 30—32 métermázsás is termel. Én régen mondom és az tény, hogy igen bajos júniusban, június elején már zöld termést becsülni, különösen a zab szempontjából. (Ugy van!)

Polónyi Géza: Nem is szükséges.

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter: E tekintetben értekeztem is az osztállyal és az illetékes faktorokkal, hogy ez iránt a jövőre nézve változást eszközöljünk, hogy így a statisztika a valóságot még inkább megközelítse. (Helyeslés jobbfelől.) de az idén már nem volt módomban e tekintetben változtatást eszközölni s kénytelen voltam a régi gyakorlat mellett maradni. Az interpellációra tehát válaszom a következő: A képviselő ur azt kérdezi tőlem először, hogy van-e tudomásom arról, hogy a helytelen termésbecslésnek folytán a mezőgazdák nagy kárt szenvedtek? Erre nézve ismétlem, amit már beszédem elején mondtam, hogy mi a termésátlakra befolyással nem kívánunk lenni és nem is lehetünk. Mi a valóságot konstatáljuk és amely örvendetesen konstatáljuk a jó termést, épp oly szomorúan konstatáljuk a rossz termést. Azt kérdezi továbbá a képviselő ur, hogy hajlandó vagyok-e jövőre oly intézkedéseket tenni, amelyek lehetetlenné tennék a mostani hibák ismétlődését. Erre nézve szívesen kijelentem, hogy amennyiben a gazdasági tudósításokban vagy az egész szervezetben némi korrekurákat kell csinálni, amik az idők folyamán szükségessé váltak, azokat a magam hatáskörében az illetékes faktorokkal egyetértőleg szívesen megteszem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ivánka Imre: Nem veszi tudomásul a miniszter válaszát (Zaj), mert abban belső ellentmondások vannak. Ha a minisztérium már korrigál, korrigáljon jól a becslésben (Zaj. Ellentmondások.) a gazdáknak és ne a börtének megfelelően, mint ez kötelessége lenne.

A Ház tudomásul veszi a miniszter válaszát.

A kolera-veszedelem.

Ivánka Imre: A kolera-veszedelemmel szemben, amely ez idén meglepte hazánkat, csak Budapest tette meg az európai államhoz illő intézkedéseket. A belügyminisztérium azonban elhanyagolta kötelességét, nem zárta el a mohácsi szénlepet, mert ott nem zavazók, hanem csak egyszerű szénmunkások dolgoztak. (Nagy zaj.) Ismereti a hatóságok hanyagságát, majd a következő interpellációt terjeszti be:

Van-e tudomása a miniszter annak, hogy a koleraelleni védekezésnél nagyarányú mulasztások történtek?

Hajlandó-e azonnal intézkedni ebben az ügyben?

Kiadatik a belügyminiszternek.

Ráth Endre és Hegedüs Loránt nem lévén jelen, interpellációjuk a legközelebbi ülésre marad.

Polónyi a kormány ellen.

Polónyi Géza az 560 millió kölcsön ügyében terjesztette elő interpellációját. A kölcsön felvételére a törvényhozás megadta a felhatalmazást, de kötelezte, hogy a költségvetés kapcsán a pénzügyminiszter tegyen jelentést a kölcsön feltételeiről. Ezért elvárta volna a pénzügyminisztertől, hogy tájékoztassa a Házat a kölcsön feltételeiről. Kifogásolja, hogy most a kölcsön kapcsán a kormány-párt részéről diachimnuszokat zengenek a hármasszövetségről s emellett támadják az előző kormányt azért, hogy a francia kölcsönt drágábban s megalázó feltételek mellett akarta megkötni. Szokatlan egy kormány által az előző kormány támadása. Az ilyen kérdéseket államtitokképpen szokták közölni. Konstatálni akarja interpellációja által, hogy a pénzügyminiszter hajlandó-e a Ház elé terjeszteni a kölcsönre vonatkozó összes adatokat, hogy az ország maga ítélkezzen, hogy a felhozott vádak tények-e, vagy rágalom. Kifogásolja az akció külpolitikai tendenciáját, amely Németország javára Franciaországgal való barátságos viszonyunkat akarja meggyengíteni. Meg kell szabadulni az eddigi német tökémonopolium viszályaitól s azért a volt kormányt ócsárolni nem szabad, hogy a francia tőkét akarta megszerezni. Rágalom, hogy a francia kölcsönnek a hármasszövetségtől való elszakadás volt a feltétele. Mert ilyen egy oyan kabinetről feltételezni nem lehet, amelyben a hármasszövetségnek olyan exponált híve ült, mint gróf Andrássy Gyula. Vegye most tudomásul szülő szavaiából Kiderlen-Waechter német külügyi államtitkár (Derülség), hogy maga gróf Aehrenthal külügyminiszter járt közben a francia kölcsön ügyében. Tehát hazug rágalom, amit a kölcsön feltételeül hirdettek. Foglalkozik a nemzeti munkapártban Lukács László iránt megnyilvánult bizalmi szóval. Az előző kormány Ullmann Adolfot, a Hitelbank igazgatóját bizta meg, hogy a kölcsön ügyében Párisban járjon. Ennek a banknak Lukács pénzügyminiszter is tagja volt s nem tételhető fel, hogy ő is nem tudott Ullmann utjáról. Tehát, ha tényleg konspiráció s megalázó feltétel volt, arról Lukácsnak is tudnia kellett volna. Az sem igaz, hogy a francia kölcsön akcióijából a Rothschild-csoport ki lett volna zárva. Az osztrák kormány zárta ki ezt a csoportot hitelműveleteiből. A Khuen miniszterelnök által ez ügyben közölt interjúból az tűnik ki, hogy a régi pénzcsoporthoz ajánlotta a francia tőkét s hogy ez a mostani kormány a francia kölcsön aktáit leltárilag vette át s érdekében egy lépést sem tett, hanem csak a Rothschild-csoportot óhajtotta továbbra is igénybe venni. Kérde, hogy akkor honnan merült fel a kölcsön politikai okokból történt megkötésének vádja. Azt látta, hogy a német kormány nyomban a Khuen-kormány kinevezése után lépett közbe a kormánynál a kölcsön ügyében. Emlékeztet arra, hogy Tisza Kálmánnak franciaellenes nyilatkozata milyen retorziókkal járt Franciaországban. A francia tüke nem akart a vesztegetések és erkölcsatlanságának kormányának rendelkezésére állni. Ez mutatja, hogy a magyar függetlenségért küzdőknek hová kell fordulni. Támadja a német birodalmat, mert a Fejérváry kormányval megkötötte a kereskedelmi szerződést, holott a törvényhozás ettől a magyar kormányt eltiltotta. A német birodalom a mostani kölcsönrel is a magyar függetlenségi törekvések ellen tör. Kérde, hogy miért kapta Lukács László a német vörös-sasrendet? Hiszen nem volt Bécsben kirendelve a német császár fogadására.

Eitner Zsigmond: Ő sem ebédelt a trónörökösnel!

Polónyi Géza nem tudja, hogy Lukácsot, a német szempontból „selejtes” elemet (Derülség) miért tüntették ki. Csakis a kölcsönért kapta. A hitelező fizetett a jó üzletért. Ohajtja, hogy a pénzügyminiszter a kölcsönre vonatkozó feltételeket közölje a Házzal, Azzal is vádolja a pénzügyminisztert, hogy a pénzülettel foglalkozókat olyan üzleti részesedésekhez juttatta, amely meg nem engedhető. Felveti a kérdést, hogy a kormány a választásokhoz honnan vette a sok pénzt?

Hédervári Lehel: Akárhonnan vette, sok volt neki. (Nagy derülség.)

Az elnöklést Náray Lajos alelnök vette át.

Polónyi Géza tovább firtatja, hogy a kormány honnan vette a pénzt. Először Ausztriától, másodsor érdekelt üzleti köröktől, amelyel későbbi részesedés reményében adták a pénzt. Ez a mostani kölcsön is szerinte ezzel áll összefüggésben. Hibáztatja, hogy a pénzügyminiszter a 4 és fél százalékos pénztári jegyeket kibocsátotta. A pénzügyminiszter visszaélt a meghatalmazással, mert nem csak kibocsátja ezeket a pénztári jegyeket, hanem többet is bocsát ki, 215 millió helyett 250 millió 4 és fél százalékos pénztári jegyet. Értésülése szerint a magyar piac csak ezeknél a pénztári jegyeknél van érdekelve, míg a járadékkölcsönt, amelynek kurzusdifferenciája ezimén a pénzcsoporthoz öt millió koronát vág zsebre, hatvan száza-

lékban Németország kapja. Az adótörvények közül a tőkekamatadóra vonatkozó törvény végrehajtása fel van függesztve 1913-ig, amíg a Rothschild-csoport által kapott szelvények lejárnak. A tőkekamatadó törvény végrehajtását éppen ezért függesztette fel ez a kormány, hogy a Rothschild-csoport így az ötszázalékos tőkekamatadót is megtakarítsa. Azt is konstatálja, hogy a kölcsön a meghatalmazásnál drágább is.

A kellemetlen interpelláció.

Végezetül a következő interpellációt terjesztette elő:

Az 560 millió koronás hitelműveletre szóló felhatalmazási törvény alapján 500 millió erejéig megkötött hitelműveletnek előzményei — azzal a nyílt célzattal, hogy a magyar nemzetnél a francia nemzet ellen ellenséges indulatot, a hármasszövetség — helyesebben annak vezetőtagja a német birodalom iránt pedig magasztalást váltssanak ki, a hírlapokban és a kormányzati többség politikai körében — oly módon tárgyalatnak, hogy a már érintett célzaton kívül — a megelőző kormányt még az alá a vád alá is helyezik, mint ha ez az általa előkészített hitelműveletben a francia tőkétől a most megkötött feltétlenül sokkal drágább feltételek mellett volna hajlandó a hitelt megszerezni, de ezen felül a megelőző kormány, illetve a megbízatásban eljáró pénzesoport, vagy egynégyen csak úgy jutott a drágább francia hitel megadásának ígéretéhez, hogy megalázó feltételeket kapott és fogadott el.

Tisztelettel kérem a pénzügyminiszter urat: 1. Szándékozik-e a képviselőházat tájékoztatni ezen hitelműveletnek; az előző kormány által tervezett összehasonlításra alkalmas feltételeiről, de különösen arról, hogy voltak-e és ha igen, melyek voltak azok a megalázó feltételek, amelyekkel az előző kormány, illetve az ő megbízásából eljáró pénzesoport, vagy egynégyen a hitelnyújtásra vonatkozó ígéretet a francia tőkeektől megszerezte?

Az 560 millió hitelműveletre szóló felhatalmazási törvény kifejezetten azon célzattal és rendelkezéssel lett megalkotva, szentesítve és kihirdetve, hogy a hitelműveletnek végrehajtásában az 1910. évi december hónap 31-én esedékes 215 millió korona névértékű 4 és fél százalékos állami pénztári jegyek a négy százaléknál nem drágább kamatozási koronajáradékból befolyó összegből beváltassanak. Ujabb 4 és fél százalékos állami pénztári jegyeknek kibocsátása ezen felhatalmazás kereteinek túllépését jelentené. — Tisztelettel kérem a pénzügyminiszter uratól:

2. Való-e, hogy az általa megkötött hitelműveletben 250 millió, vagy bármely más összeg erejéig újabb három év múlva esedékes 4 és fél százalékos állami pénztári jegyek kibocsátására vállalt-e kötelezettséget?

A felhatalmas közlések szerint már végrehajtás alatt álló 500 millió korona erejéig megkötött hitelműveletnél és pedig minden valószínűség szerint éppen a 250 millió erejéig kibocsátandó külföldi értékekre szóló járadéknál nagyobb részben a külföldnek, így különösen a német birodalmi tőkének részesezése volna biztosítva.

Ezen hitelműveletnél — a kettőzött óvatosság és nyíltság egyenesen kötelező.

A járadéktörvény értelmében és jövedelmezőségének megítélésénél és így a külföldön is aláírásra bocsátandó járadék törzsei árfolyam-alakulásánál — különösen a későbbi vevőkre való tekintettel fontos tényező annak biztos tudata, vajjon a most adómentesnek nyilvánított járadéknak szelvényei később is adómentesek maradnak-e?

Az életbeléptetési határidő elhalasztásával fel függesztett 1909. évi 7. t.-cz. 2. szakasza az 5%-os adóttal megállapított tőkekamat és járadékadó alá vonja — a külföldieknek — a magyar állam által kibocsátott adómentes kötvények utáni kamat, illetve járadék jövedelmét is.

Amennyiben ezen kérdés az átvételi árfolyam megállapításánál nem tisztázott volna — legalább az aláírásra bocsátás előtt mulhatlanul szükségesnek látszik, hogy a vevők tájékozva legyenek az iránt, — vajjon a hivatkozott törvénynek ezen rendelkezése annak életbelépte után — ki fog-e térjedni a most kibocsátandó járadéknak kamattjövédelmére, vagy sem?

Tisztelettel kérem a pénzügyminiszter urat: 3. Hajlandó-e erre vonatkozólag a kormány álláspontját megjelölni.

Az interpellációt kiadták a pénzügyminiszternek.

A delegátusok.

Elnök kihirdeti a delegátus-választás eredményét, e szerint megválasztottak rendes tagokul: Gróf Apponyi Albert, Bakonyi Samu, Batthyány Tivadar gróf, Beöthy László, báró Dániel Ernő, id. Erdély Sándor, Grahovac Mirko, Hegedüs Loránt, Heltai Ferencz, Holló Lajos, Issekutz Győző, Kammerer Ernő, gróf Karátsanyi Jenő, Kossuth Ferencz, Láng Lajos, Maylander Mihály, Melezer Vilmos, Mezőssy Béla, Nagy Ferencz, Nyegre

László, Papp Géza, gr. Pejacsevich Tivadar, Perczel Dezső, Popovics Sándor, Rakovszky István, Rosenberg Gyula, Sággy Gyula, Sándor János, Sipus Miklós, báró Solymossy Ödön, Szivák Imre, Szüllő Géza, Tallián Béla, Telegdy József, gróf Tisza István, báró Vojnits István, Werner Gyula, gróf Wickenburg Márk, Zsilinszky Mihály. Póttagokul: Beöthy Pál, Muacsevics Vazul, Lukács György, Oberth Károly, Sipeky Sándor, Ugron Zoltán, Zákó Milán, Thuróczy Vilmos, báró Ghillány Imre, Darvai Fülöp.

Elnök: Minthogy tárgyalásra előkészített ügy még mindig nincs, kéri, hogy a Házat a szükséghez képest, amint a bizottságok munkájukkal előhaladnak, összehívhassa.

A Ház így határoz.

Az ülés 1 óra után végződött.

Annexió.

Irta: Babocsay Sándor.

Ausztriához, mint egyik államhoz sem kapcsolható, még saját jól felfogott érdekükben, de még inkább a mi érdekünkben sem ezen szláv és mohamedán fajból álló kettős tartomány. A hozzájuk kapcsoláshoz nincs is joguk, de nem is aspirálnak arra, amint ez az osztrák delegáció tanácskozásából ki-vehető volt.

A Törökországhoz való visszakapcsolás szintén nem volna megokolható. Az azóta lefolyt harminczkét év alaposan eltérített ezen tartomány népeit a török szokásoktól és elszoktatta a török uralomtól. A reconvallescens Törökországnak, az ifjú Törökországnak ez a visszacsatolás inkább ártana, mint használna. Azt a kívánatos lehetőséget, hogy Törökország, mint egy életképes állam Európában továbbra is fennmaradjon, Bosznia-Hercegovina visszacsatolása csak veszélyeztetné, amit az ifjú-török párt maga is elismer.

De magam is azt tartom az okkupáció ideiglenes állapotának egyszer már mégis véget kell érni és azt a nehéz problémát, hogy Bosznia-Hercegovina államjogi helyzete véglegesen miként rendeztessék, akképen vélem, megnyugtató módon megoldandónak, hogy Bosznia-Hercegovina önálló alkotmányos állammá alakuljon.

Ez a megoldás egy európai állam politikai érdekét sem sértené, sőt európai érdek, hogy ez legyen a megoldás.

De ez a megoldás ezen kettős kis tartomány népeit is legjobban megnyugtatóná.

Ha a Törökországtól elszakadt európai népek lélektanát tanulmányozzuk, arról győződünk meg, hogy ezeket a népeket fanatikus függetlenségi érzet hajtja át és függetlenségükért mindenüket képesek feláldozni.

Ez az erős függetlenségi érzet egyszerűsmind biztosíték arra, hogy bármelyik nagyhatalom beolvastó törekvésének ellentállani igyekezzenek.

Egyébként a Törökországtól elszakadt apró önálló államok függetlenségét úgy képzelem — amint úgy is van — hogy habár azok nem állanak is a nagyhatalmak fennhatósága alatt, őket az európai konczer annyiban mégis szemmel tartja, hogy amennyiben valamelyik kis állam az európai egyensúlyt valamelyik nagyhatalom javára meg akarná zavarni, a többi nagyhatalom — már csak saját érdekükben is — az ilyen akcióit ellensúlyozná.

Ausztria speciális jellegét és Törökország betegségét — mert Törökországot beteg országnak mondják — élénken karakterizálja két, Metternich-féle apercu.

Az egyik ez: Metternich visszavonulása után angliai önkéntes száműzetése alatt így nyilatkozott: Európát némelykor a kezemben tartottam, de Ausztriát soha.

A másik pedig ez: I. Miklós orosz csár azt kérdezte Metternichtől: Ugy-e Törökország nagy beteg? Mire Metternich ezzel a körgéssel válaszolt: Az orvostól kérni azt, vagy pedig az örökösársjelöltől?

Törökországot tehát a nagyhatalmak

már nagy idő óta vágnak örökölvi. Ez az örökösödési láz azonban régóta nem volt annyira lecsillapodva, mint az alatt a harminczkét év alatt, amely a berlini szerződés megkötése óta lefolyt. Csak az annexió kezdte a lázt élesztgetni.

A berlini szerződés egyik alapeszméje pedig a kisebb Balkán államok önállósítása, önállóságuknak pedig megerősítése.

A berlini kongresszus az ideális békekongresszusok mintegy gyakorlati megvalósulása. Éppen ezért nem tudok megnyugodni abban, hogy a civilizáció ezen praktikus megnyilatkozását, ezt a nemzetközi szerződést egyik szerződő nagyhatalom simpicitér megszegje. Ez az eljárás visszafelé való lépés az ököljog korszakába.

Románia, Bulgária, Szerbia, Montenegró mint egy-egy sárkány őrzik önállóságukat, sőt amelyiknek eddig a formális függetlenségük meg nem volt, azt bátran, mondhatnám vakmerően, mindent kockáztatva törekcsenek megszerezni, anélkül, hogy e törekvés Európa békéjét megzavarná, sőt azt inkább biztosítja.

Ez az eszmemenet, sőt tény az európai érdek szempontjából kijelöli azt a raczionális átalakulást, amelyen Bosznia-Hercegovinának ezuttal át kell menni. Ennek az átalakulásnak tehát úgy kell megtörténnie, hogy Bosznia-Hercegovina önállóságot és alkotmányt nyerjen.

Előbb azt állítottam, hogy ez az átalakulás egyetlen állam politikai érdekét sem sérti. Ez úgy is van. De Ausztria és Magyarország Bosznia-Hercegovinával szemben jogos az a követelése, hogy a harminczkét év alatt reájuk fordított kiadásait megkapja.

A vér- és szellemi áldozatokért megnyugtathat bennünket az a tudat, hogy ezt a kettős kis tartományt a kultura előcsarnokába bevezettük. De az anyagi áldozatok megtérítését joggal kívánhatjuk.

Bosznia-Hercegovina önálló államocskának is státusadóssággal kellene kezdeni az életét; amint különben ettől egyetlen, bármily hatalmas állam sem mentes. No meg talán Bosznia-Hercegovinára vonatkozóval is beválnék Mirabeau tétele: a státusadósságban rejlik az állam legfőbb kincse: az a szabadság csirája.

Az idők teljessége már csakugyan tökéletesen megérlelte azt a gondolatot, hogy Bosznia-Hercegovina államjogi helyzete véglegesen rendeztessék.

Az én eszmém tehát ez: a képviselőház utasítsa a kormányt, hogy a törvénynek megfelelő módon kezdeményező lépéseket tegyen arra, hogy a berlini szerződést szignáló hatalmak Bosznia-Hercegovina államjogi helyzetének végleges rendezése tárgyában egy összehívandó kongresszuson tanácskozzanak és határozzanak.

Magyarország iránytadó eszméül felveti, hogy Bosznia-Hercegovina egy önálló alkotmányos állammá alakuljon.

A meghozott eszményi áldozatokért megnyugszunk abban az erkölcsi elégtételben, hogy e tartományokban sikerült a polgári rendet helyreállítanunk és hogy e tartományok népeit a civilizáció áldásaiban részesítettük.

De azt megkivánjuk, hogy az anyagi áldozatokért e kettős tartomány rekompenciációt nyújtson.

Amennyiben ezt az összehívandó kongresszus, kölcsönös megegyezés alapján, végérvényesen meg nem állapíthatná: a rekompenciáció mértékét választott bíróság döntse el.

Mieux vaut tard, que jamais, jobb későn, mint soha. A politikában különben sincs „soha”: il n'y a jamais dans la politique.

Javaslatom elfogadása esetében mi megszabadulnánk egy Pandoraszelenczétől, a sok politikai baj és sok kiadás főfészekétől. Európát pedig megszabadítanók a nyugodtnak látszó felszín alatt még mindig lappangó iz-

galmaktól*) és ezek esetleges szomorú következményeitől, a népujmorító véres háborútól és egyszersmind beigazolnók, hogy megértettük a kor intő szótát s a művelt államok felfogását és fel tudunk emelkedni arra az álláspontra, mely nemcsak a törvény- és szerződéstisztelet, de a kisebb nemzetek szabadságának és függetlenségének is megfelel.

Ekképen prestigeünk nemhogy csorbulna, de az európai érdekeket is respektáló, korrekt és nagylelkű politika azt bizonyára magasra emelné.

Talán egy kissé amerikai izü a felfogásom, amely szerint ez állam függetlenségét pénzen, adósságon váltja meg és ne fegyverrel vívja ki. Pedig ez a megoldás nemcsak praktikus, de logikus is. A háborukat mindig anyagi érdekekért folytatják. Még a nemzeteknek függetlenségükre való törekvésük is kapcsolatos az anyagi kérdésekkel. A nemzetek függetlenségre azért törekcsenek, hogy ügyeiket saját érdekük szerint intézhessék és hogy más államnak tributumot ne fizessenek.

A háborúknak hiábavalóan öldöklő, kegyetlenkedő jellege már különben is megszűnőfélben van. Ma már csak annyiban gyilkolnak a háborúban, amennyiben azt a háboruskodó felek anyagi érdeke megkívánja. Japán anyagi érdeke biztosítása végett kénytelen volt Oroszországgal háborúba keveredni. De Japán ebben a háborúban — hogy úgy mondjam, — eleganciával gyilkolt. És mihelyt az öldöklés kitézett ezélja érdekében szükséges nem volt, a leghumánusabb ellenfélle, mondhatnám, legjobb barátta lett. A foglyokkal szeretettel bánt, a sebesülteket szülői gondossággal ápolta. A sebesült oroszok boldognak érezték magukat, hogy nem orosz, hanem japán kórházban fekhathattak.**)

Egyébként is Bosznia-Hercegovina nem függetlenségét vásárolná meg pénzen. Ezt ingyen kapná. Csak a reájuk fordított kiadásokat térítene meg Ausztria és Magyarország.

Különben ebben az irányban is maga Ausztria statuált példát, amikor Bosznia-Hercegovináért Törökországnak ötvenkét milliót fizetett.

De hát eszemágában sincs, hogy az osztrák diplomácia ezt a racionális és nobilis megoldási módot elfogadja; ámbár az 1908-iki delegációban maga Aehrenthal elismerte, hogy nálunk „magyaroknál mindig népszerű volt az a politika, mely a balkán népek szabadságát (természetesen függetlenségét is. Szer.) biztosította.“

Ezt gróf Tisza István is ez év július hó 12-én tartott felirati beszédében éppen úgy fennen hirdette, mint a felirati javaslat előadója, Láng Lajos, akik mindketten egyenesen a Balkánállamok függetlenségét hangsúlyozták. Eszerint nekik, s a helyeslő többségnek propositionat logice el kellene fogadniok.

*) Ha ezeket a lappangó izalmakat a nagy politikai tudósok nem sejtették, vagy talán igazabban sejtették nem akarnák, hivatkozom egy német főnök mondására: Was der Verstand der verstaendigen nicht sieht, das ahnt in Unschuld ein kindlich Gemüth, amit a bölcs nagytudással előre nem lát, azt megsejti a gyermek lelke.

**) A foglyok iránt való szeretetteljes bánásmódról egész legendákat beszélnek a könnigraetzi útközvetben elfogott, vagy megsebesült osztrák-magyar hadseregbeli harcászok is. Egy kedves esetet én is tudok. Egy előkelő, vagyosos mamának egyetlen fia akkor szintén katoná volt. Itt Magyarországon 1866. év július hó első napjaiban már bizonyosan tudtuk, hogy csak napok vagy csak éppen órák választanak el a Csehországban megvívandó döntő ütközettől. Az említett mama szívetépp aggodalommal beszélte nekem, hogy vége lesz az ő egyetlen fiának is, az ütközetben el fog esni. En a politikában jártasabb lévén, vigasztaltam, ne aggódjék és remélje a jót. Másnap a hírlapokból olvassuk a katasztrófális eseményekről, de harmadnap olvassuk a fia levelét is, amelyben írja az anyjának, hogy a poroszok hadosztályukat bekerítették, ő a fehér kendőjét lobogtatta, elfogták, de — írja még — ne busuljon édesanyám, otthon sem volt jobb dolgom, mint a porosz fogságban. — Persze-persze, mindehhez a humánus felfogásom kívül bizonyára az okos porosz politika is hozzájárult. Klapka Poroszország felől volt Magyarországra behatolando. B. S.

Az osztrák diplomácia csak a látszatért és a napi sikerekért küzd. Lombardia és Velence a mostani regime alatt elveszett; tehát kapóra jött, hogy ehelyett Bosznia-Hercegovinát szerezzék meg. Pedig Lombardia és Velence Ausztriáról mintegy önmagától vált le; mert ahhoz nem illett, észszerűen nem tartozott. Azoknak természetes helyük az egységes Olaszországban van.

Lám, nem hallunk most Olaszország részéről panaszt Lombardia és Velence ellen. Metternich pedig mindig azt sajogta, hogy ott, bárminek nevezze is magát a mozgalm, az mindig Ausztria ellen irányul. Ugy van, azaz úgy volt; mert hiszen ott az osztráknak nem is volt más neve, mint „maledetti porchi tedeschi“: átkozott, disznó svábok.

Miután Ausztriának sikerült az annexióhoz a nagyhatalmak beleegyezését immelámmal megnyerni: az anektáló Ausztria most úgy teteti magát, mintha az annexió egy tiszta, hófehér, ártatlan akció lett volna; pedig bizony az nem más, mint miként a fraezzia mondja: boule de neige mal blanche, egy rosszul fehérített hógolyó, egy nem éppen tiszta fehér ártatlanság.

Nem valamely elsőrangú jóstudomány kell ahhoz, hogy annak idejében úgy lesz ez Bosznia-Hercegovinával is, mint Lombardiával volt. De addig sok csalódás és keserves szenvedés éri a most dicsőségben sütkérező anektáló Ausztriát és a magára még most bizonyos nyugalmat erőltető anektált ketős kis tartományt is.

Bosznia-Hercegovinának egészen speciális geológiai alakulata, ennek megfelelő klímája, chez simuló faji jellege sohasem fog rokonszenvezni a középeurópai furesz szerkezetű Ausztriával. Csak várja az alkalmat, hogy ennek gyűlölt, ölelő karjai közül kiszabaduljon és a hegyi lakókat jellemző szabadsággal csak önmagának élhessen.

Bülów, Bismarck után a legnagyobb német kanczellár, kinek bukását idegen alig értheti meg, mult év június hó ötödikén tartott bucsubeszédében, hattyudalában, mint egy fényugóval világítja meg ezt a témát, amikor azt mondja: „lehet rövid időre, de lehet évtizedekre szóló politikát csinálni; a jelenben aratott győzelem a jövő vereség oka lehet.“

Az annexió is csak ideig-óráig szóló politika s az annexióval aratott győzelem is a jövő szomorú és csufos vereségének oka lehet. Ebben a kérdésben találkozok felfogásom a Goresakofféval, aki jóslatszerűen azt monddta: Bosznia lesz Ausztria sirja; amint ezt II. Miklós orosz császár és II. Viktor Emáruel olasz király 1909. évi racconigi találkozásuk alkalmából célszerűen felelevenítik.

Ismétlem, tudom, hogy amikor ezeket elmondottam, üres barlangba kiáltottam. Mégis elmondottam ezeket; mert helyesnek tartom Elisée Reclus-nek azt a tételét: az a hünyös, aki valamely igazságot tud, és azt nem mondja el.

Azért monddtam én el ezt a szintiszta igazságot.

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyző nem tartozik ingyen dolgozni. Nagyváradról jelentik: A kolera és egyéb járványok elleni védekezés érdekében elrendelték, hogy minden termelő, aki vidékről hoz be portékát, köteles egészségi igazolvánnyal ellátni magát. Az igazolványt természetesen a jegyzők állítják ki az egyes községekben, ahol információkat szereznek be az elárúsító személynél és egészségi állapotaira vonatkozólag. Ezeknek az igazolványoknak a kiállításáról érdekes bonyodalom keletkezett nemrégiben. A jegyzők ugyanis csekély díjat szedtek az igazolványok kiállításáért és a rendőrhatalóság ezért följelentést tett az alispáni hivatalnál. Valószínű, hogy ez a kis bonyodalom keletkezett nemrégiben. A jegyzők ugyanis csekély díjat szedtek az igazolványok kiállításáért és a rendőrhatalóság ezért följelentést tett az alispáni hivatalnál. Valószínű, hogy ez a kis bonyodalom keletkezett nemrégiben. A jegyzők ugyanis csekély díjat szedtek az igazolványok kiállításáért és a rendőrhatalóság ezért följelentést tett az alispáni hivatalnál. Valószínű, hogy ez a kis bonyodalom keletkezett nemrégiben.

Egyszerre vagy tíz tejeskófa akart átmenni a vámon igazolvány nélkül s ezek és még egy páran fiók-forradalmat támasztottak és mindenáron erőszakkal akarták átlépni a sorompót. A falusiak mindannyian Borsról és Mezőkeresztesről valók voltak és azért nem hozták magukkal igazolványt, mert a jegyzőjük egy koronát kért érte. Gerő Armin rendőrfőkapitány még aznap jelentést tett az esetről az alispáni hivatalnál. A mezőkeresztesi főszolgabírósg jelentésében kifejti, hogy joguk van a jegyzőknek ilyen díjakat szedni, nemcsak a szabályzatok, hanem a méltányosság elveinél fogva is. Egyedül Mezőkeresztesen kétszázötven ilyen igazolványt kell kiállítani és megújítani hetenkint. Ezt a nagy munkaszaporulatot nem végezheti ingyen a jegyző.

Nagyvárad és Bécs. Nagyváradról jelentik: Biharmegye közigazgatási bizottsága mai ülésén elhatározta, hogy feliratot intéz a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a brassói gyorsvonatok a budapesti nyugati pályaudvar helyett a keleti pályaudvarra irányíttassanak a Bécesel való közvetlen összeköttetés érdekében.

Szeben vármegye. Folyó hó 3-án tartotta Nagyszebenben őszi rendes közgyűlést, amelyen a nemrégiben nyugalmába vonult Reissenberger Gusztáv alispán helyébe egyhangulag Fabritius Géza központi főszolgabíró választották meg, ki magyar, német és román nyelvű beszédében mondott köszönetet a bizalomért. Betöltötte ezután a közgyűlés a választás folytán megüresedett állásokat, majd jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Stroia István főjegyzőnek, aki a nyugalmába vonult alispánt helyettesítette.

Az új monopoliumok.

— Törvényjavaslatok a folyékony és gáznemű bitumenek (földgáz, petroleum) és a kálisó bányászatról. —

Budapest, október 5.

Mint ismeretes, a pénzügyminiszter állami monopoliummá igyekszik tenni a gáznemű és folyékony bitumenek (földgáz, petroleum) és a kálisó kutatását, illetve bányászását. Lapunk mai számában már kimerítően foglalkoztunk is e kérdéssel; ezúttal pedig közöljük a már elkészült törvényjavaslatok fontosabb rendelkezéseit.

A bitumenekről.

A természetes településben előforduló folyékony bitumenek, úgy mint a földolaj (kőolaj, petróleum, nafta) és földkátány, valamint a földolajjal együttesen előforduló földgyanta (ozokorit), végül a természetes településben előforduló gáznemű bitumenek (éghető földgázak) felkeresésének és kiaknázásának joga az állam részére tartatik fean.

A bányatórvény és a kapcsolatos jogszabályok a jelen törvénybe foglalt módosításokkal úgy a folyékony, mint a gáznemű bitumenekre is alkalmazandók.

Az állam a folyékony és a gáznemű bitumenek felkeresésének jogát csak a bányatórvény szerinti kutatási engedély alapján, a kiaknázási jogot pedig csak a bányanyomozás alapján gyakorolhatja.

A pénzügyminiszter a folyékony és a gáznemű bitumenek felkeresésének jogát és az állam részére adományozott bányatelekeken belül az ottan előforduló folyékony vagy gáznemű bitumenek kiaknázásának jogát meghatározott időre a bányatórvény 7. és 8. szakaszának alkalmazásával másra is átruházhatja. Az így átruházott kiaknázási jog is bányatelekkönyvi bejegyzés tárgya, de a pénzügyminiszter hozzájárulása nélkül sem el nem idegeníthető, sem meg nem terhelhető.

Aki akár bányászati kutatás (mélyfúrás) közben, akár a már adományozott bányatelek feltáró vagy remény vágatában, akár pedig más földművelés, például kútfúrás közben az állam részére fenntartott folyékony vagy gáznemű bitumenre bukkan, köteles erről a bányahatóságnak haladéktalanul jelentést tenni és a munka folytatását további intézkedésig beszüntetni.

A folyékony vagy gáznemű bitumen feltalálásért ellenszolgáltatásra senki igényt nem tarthat. Az állam folyékony és gáznemű bitumenre idegen zártkutatmányban és magántuladont képező vájnamérték (határköz) vagy kültelek területén is kutathat.

Ha ilyenkor az állam, vagy az, akire az állam a felkeresés jogát átruházta, folyékony vagy gáznemű bitumenre talál, arra az állam már adományozott területen is bányaadományt nyerhet.

A folyékony vagy gáznemű bitumen feltárására adományozható vájnamérték nagysága a kálisó és barnaszénre vonatkozó rendelkezés szerint (al-

talános bányatörvény 47. szakasz) bírálandó el. Furással eszközölt feltárásnál a furólyuk közép-pontja tekintendő feltárási pontnak.

Az állam részére történt bányaadományozás a folyékony és a gáznemű bitumen kiaknázására is jogot ad, ellenben másnak részére történt bányaadományozás által a bányaadomány birtokosa nem szerez jogot a folyékony és gáznemű bitumen kiaknázására.

A kő- és barnaszénre adományozott bányatelekben a széntelepből fejlődő gázzal (methán) a magánbányatulajdonos is szabadon rendelkezhetik.

Folyékony bitumenre adományozott bányatelek elvonása esetében jogosult az állam az általános bányatörvény 261. szakasza első bekezdésében megnevezett dolgokat a bíróságilag megállapított becsáron (általános bányatörvény 254. szakasz 2-ik bekezdése) magához váltani.

Az államot ez a megváltási jog a folyékony bitumenre adományozott bányák elhagyása esetében is megilleti.

Aki folyékony, vagy gáznemű bitumen feltárása esetében az 5. szakaszban előírt jelentést nem teszi meg, vagy pedig a munkát hatósági engedély nélkül folytatja, a bányahatóság által 10—100 K-ig, visszaesésnél 20—200 K-ig terjedhető, de szabadságvesztésre át nem változtatható pénzbírsággal büntetendő és a kitermel bitumen értékének megtérítésében a bányahatóság által elmarasztalendő.

A jelen törvény hatályba lépte előtt bejelentett, jogérvényesen fennálló zártkutatómunkák az alábbiakban foglalt korlátozásokkal a folyékony bitumen tekintetében is a bányatörvény szerinti teljes joghatállyal bírnak. Ellenben a csak magában (földalaj vagy más fentartott ásvány nélkül) előforduló gáznemű bitumen tekintetében a zártkutatómunka semmiféle jogot vagy jogigényt sem biztosít, erre a bitumenre az állam fentartott joga a törvény hatálybalépte után azonnal az ország területén érvényesül.

A törvény hatálybalépte után folyékony bitumenre való adományozás magánüzemeknek csak akkor engedhető meg, ha a feltárást a törvény hatálybalépte előtt bejelentett zártkutatómunkával az alábbi meghatározott záros határidőn belül létesítették és ez a körülmény a bányajárásnál hivatalosan megállapított.

E határidő az 1910. év október hó 5-ik napja után bejelentett zártkutatómunkákra nézve három hónapon, az előbb bejelentettek nézve két évben állapíttatik meg e törvény hatályba léptétől számítva.

A jelen törvény hatálybalépte előtt létesített és használatban levő földgázutak számára a bányahatóság kérelemre védőterületet engedélyez.

A kérelmet e törvény hatálybalépte után három hónapon belül kell előterjeszteni.

A védőterület 200 méter sugárral vont kör, melynek középpontja a földgázut (furólyuk) középpontja.

E védőterületen belül annak érvényessége alatt a gázvezető rétegek lehatoló mély furás, sem másnemű ily mélyreható talajbontás nem eszközölhető, de a gázut tulajdonosa nem létesíthet ott új gázfeltárást.

A védőterületi engedély hatályát veszti, ha a gázforrás kiapad, vagy ha a tulajdonos a gáz felhasználását megszünteti.

A kálisó.

A kősón (chloronatrium) kívül a kálisók (káli- és magnézium-sók) az azokkal előforduló más sók) is egy szilárd, mint oldott állapotban az általi sójüvedék tárgyai, de a sójüvedékről szóló 1868. évi XI. t. c. z. és 1875. évi L. t. c. z. rendelkezései, valamint a sójüvedékre vonatkozó egyéb jogszabályok a kálisókra ki nem terjednek.

Azt a fennálló jogszabályt, amely szerint a kősó kutatásához és kiaknázásához az államnak sem kutatási engedélyre, sem bányaadományozásra szüksége nincs, a kálisókra is alkalmazni kell, de úgy a kősóra, mint a kálisókra nézve a kutatásnak, ugyancsak a kiaknázásuk megkezdéséről a pénzügyi hatóságokhoz és a bányahatóságokhoz jelentést teendő, s a kutatás idegen földterületen csak akkor kezdhető meg, ha a telekhasználat joga az érdekelt földtulajdonostól békés egyezség útján, vagy ennek nem sikerülte esetében a bányatörvény negyedik fejezete szerinti kisajátítási eljárás útján már megszerzett.

A pénzügyminiszter a kálisók kutatására és kiaknázására vonatkozó jogot meghatározott területre és időtartamra a bányatörvény 7. és 8. szakaszának alkalmazásával mára is átruházhatja.

Aki akár bányászati kutatás, akár bányaművelés közben, akár más módon kálisókra bukkan, köteles erről úgy a pénzügyi hatóságnak, mint a bányahatóságnak haladéktalanul jelentést tenni és a sőtelenben minden munkát beszüntetni.

A kálisótelepek véletlen feltalálásért ellen-szolgáltatásra senki igényt nem tarthat és a végzett munkálatok költségeinek megtérítését is csak

abban az esetben követelheti, ha a létesített feltárási-művet az állam átveszi.

A kősóbányák vagy a kálisóbányák területén s mindazonokon a helyeken, ahol a kősó vagy kálisó előfordulása meg van állapítva, vagy ahol az előfordulás valószínű, a bányászati kutatás és a bánya-művelés korlátozható, vagy a kutatási és bánya-művelési munkálatokra nézve különösképp módok állapíthatók meg.

A kősóra vagy a kálisókra irányuló kutatás idegen zártkutatómunkában vagy bányatelekben is végezhető, de e munkálat a zártkutatómunkás vagy a bányatulajdonos üzemét nem háborgathatja. Ha ilyenkor az állam vagy átruházott jogon harmadik személy fentartott ásványokra talál, azokat a zártkutatómunkásnak vagy a bányatulajdonosnak minden ellenszolgáltatás nélkül átengedni tartozik.

E törvény hatálya a kálisókat is tartalmazó ásványvizekre ki nem terjed, de az ily vizekből kálisót előállítani tilos.

EGYHÁZAK.

— (Az ORLE nagygyűlése.) Az Országos Református Lelkész Egyesület ma folytatott tanácskozásának több fontosabb tárgya volt. A nagygyűlés visszautasítja a *Borromeus-féle* encziklika sértő hangját és kifejezéseit, melyekkel a reformátorok jellemét és munkásságát a történelmi igazság mellőzésével elhomályosítja s egyszersmind tiltakozik a királyi tetszényjognak s az állam szuverenitásának lényeges részének szokásossá vált s az encziklikával kapcsolatban is megőrténi kijátszás ellen. A *mértékletességi* mozgalomnak az egyesület részéről is való megindításához *Fulquet* genfi egyetemi tanár is hozzájárult s a nagygyűlés elhatározta, hogy ez ügyben úgy a maga, vagyis a lelkesek körében, mint a törvényhozásnál is eljár. *Péter Mihály* az 1848:XX. t. c. z. végrehajtása tárgyában tett előterjesztést, amelyet alapos tanulmányokra valló indokolással kísért. A nagygyűlés ez ügyben úgy határozott, hogy régebbi határozatait megújítva, felterjesztést intéz a törvényhozás felé s ebben a feliratban az összes felekezeti papok s püspökök fizetése maximumát is megállapítani kéri. Kimagasló tárgy volt a *Kalvineum* megváltása és megalkotása. Az egyesület ugyanis a lelkesi fiu- és leányárvák elhelyezésére árvaházat, internátust létesít, amelynek megalapításához az áll. megegyezés és a megélhetéssel kapcsolatos külső református lelkészek szinte erejükkel meghaladó módon járultak hozzá, sőt az egyesület minden tagja 100—100 koronás kötelezést vállalt magára, melyet öt év alatt, részletekben fog befizetni. A nagy alkotáshoz a losonzi református egyház százezer koronát, ezenkívül huszezer korona alappal egy tanítónő fizetési alapja ezimén ad. A város nagyrészt telekkel, sőt az építkezéshez sok természetbeni adománnyal járul hozzá s egyesek is nagy adományokat áldoztak. Hajduböszörményben az egyház kiterjedt telket, a város pedig egy millió téglát ajánlott fel. A főgimnázium tanári kara ingyen tanítást és felügyeletet. Az internátus két helyre oszlik meg. A leányinternátust *Losoncon*, a fiúké *Hajduböszörményben* építik fel. A tárgyalás alatt *Suhay* Benedek, a költőpap, nagy hatást keltett költeményét szavalta el a készülő *Kalvineum*ról. Az egyesületnek e nagy alkotása talán már két évben belül megkezdheti nemes hivatását.

Dr. *Baltazár* Dezső, elnök kifejté, hogy a végrehajtási munka külön teljes munkaerőt igényel, s javasolja, hogy *Kiss* Ferencz elnökle mellett dr. *Ferenczy* Gyula, *Kis* József, dr. *Székely* József, *Kovács* Sándor és *Suhay* Benedek tagokból bizottságot válasszanak az ügyek továbbvitelére, amit egyhangúlag elhatározott a nagygyűlés. Dr. *Kovács* J. István szintén igen nagyjelentőségű javaslatlaltal lépett elő. Előterjesztéssel azt az előbb-utóbb bekövetkező eshetőséget, hogy az egyház és az állam különválása Magyarországon is bekövetkezik. Javasolja, hogy a gyülekezetek már most gyűjtésnek tartaléktöket, államszolgálat arányában. A nagygyűlés többek hozzászólása után dr. *Kovács* J. István indítványát egyhangúan magáévá tette s az egyházi hatóságok útján a képeket mielőbb megteszi. Az előadó számadataival is szolgált s ezek hatása alatt is a nagygyűlés egyértelműen határozott. *Csiky* Lajos az istentisztelet reformjáról tartott alapos előadást. A nagygyűlést dr. *Baltazár* Dezső elnök délután 1 órakor a tagok ovációja között bekezdette.

— (Ortinszki püspök gorombasága.) Newyorkból jelentik nekünk: Nemrég egy Magyarországból való ruthén pap kereste föl *Ortinszki* István amerikai ruthén püspököt. A püspök rátámadt a magyar papra és azt mondta neki: Ti magyarok meg akartok engem ölni, mindenféleképpen irtok rólam. A magyar pap erre azt mondta neki: Bocsnatot kérek, én nem vagyok ukrainista, mert

azok szoktak gyilkolni. Erre *Ortinszki* felugrott és kezét emelte a magyar papra. A pap nem vesztette el hidegvérét, szeliden így szólt püspökéhez: Méltóságos uram, vegye tudomásul, hogy én felszentelt pap vagyok, hozzám nyulni senkinek nem szabad. Ha Méltóságod rám meri emelni a kezét, ebből nagy baj lesz, mert ezt a hallatlan sértést rögtön megsürgönyözöm Rómába a pápának. *Ortinszki* erre lecsendesedett.

KÜLFÖLD.

A cseh-német tárgyalások. Prágában a nemzeti politikai bizottság ma délután ülést tartott, amely este 8 órakor ért véget. A javaslatok általános vitáját befejezték és öt németből öt cseh képviselőből és négy konzervatív nagybirtokosból álló bizottságot küldtek ki, mely holnap kezdi meg tanácskozását, hogy a bizottsági javaslatokat előkészítse, mily módon kell az anyagot a részletes vita részére osztályozni és vajjon nem lenne-e kívánatos albizottságokat kiküldeni. Javaslatait a holnap délutáni teljes ülés fogja tárgyalni.

A török kölcsön. Konstantinápolyból táviratozzák: A „Jeni Gazetta“ megcáfolja azon jelentést, amely szerint a *Credit Mobilier* csoport a török kölcsön dolgában megegyezésre jutott volna az *Ottoman bankkal*. A Portárhoz közel álló körök úgy tudják, hogy a kölcsönre vonatkozó tárgyalások ujjában kedvező fordulatot vettek. A francia kormány ugyanis engedett garanciaállás követeléseiben és közeledett a török felfogáshoz.

Amerika flottaszaporítása. Washingtonból jelentik: A tengerészeti minisztérium elhatározta, hogy az eddig követelt két hadihajón és két szénhajón kívül két új ágyunaszádót, melyek közül az egyik Kína folyóin fog czirkálni és két vontatóhajót építtet.

Béke Albániában. Szalonikiből jelentik: A samsuni hadosztály hat tartalékos zászlóalja érkezett ma Monasztirból ide, hogy megvárják a szállítóhajók érkezését, melyek visszaszállítják őket Samsunba. Azonkívül négy ágyu-üteg és három gyorstüzelő-üteg indul vissza Serresbe. Egyéb zászlóaljak elbocsátása a napokban történik meg.

TÁVIRATOK.

A kedive lemondása.

Páris, október 5. Hilmi Abbas pasa kedive lemondásáról szóló hírek dolgában az egyiptomi nemzeti párt kiváló tagja a párisi Journalban kifejti, hogy a lemondás tényleg megtörtént és közzététele néhány napon belül meg fog történni.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		okt. 5.	okt. 4.	okt. 3.
Buza	helyben	103¼	101¼	101¼
	decemberre	106½	105	104½
	májusra	111½	109¾	108¾
Tengeri	októberre	59	—	—
	decemberre	58¾	56¾	57¾
	májusra	61¾	61¼	—
Chicago.				
Buza	decemberre	98¾	97¾	96¼
Tengeri	decemberre	50¾	50¼	49¾

Newyork, október 5. Gyapot Newyorkban, helyben 14.10 (14.10). Gyapot novemberre 13.87 (14.—). Gyapot januárra 14.11 (14.17). Gyapot New-Orleansban, helyben 13¼ (13¼). Petroleum Stand white Newyorkban 7.50 (7.50). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.50 (7.50). Petroleum Rafined in Cases 9.90 (9.90). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 13.15 (13.—). Zsir Rohe és Brothers 13.40 (13.30).

Chicago, október 5. Zsir októberre 12.87 (12.55). Zsir januárra 12.65 (12.52). Szalonna short clear 11.81 (12.80). Sertéshus januárra 17.72 (17.57).

Forradalom Portugáliában.

— Manuel király menekülése. — A köztársaság kikiáltása. — Utczai harcok Lisszabonban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 5.

A már régebben bejelentett forradalom ma tényleg teljes erővel kitört Portugáliában. Kőszá hírek és messze kerülő utakon érkező táviratok adták tudtára a világnak ezt az eseményt, mely ma éjszákára már hivatalos megerősítést is nyert. Portugália fővárosa: Lisszabon a forradalmárok kezében van, Manuel király pedig éjnek idején lopva menekült országából. Most, ebben a pillanatban már semmi kétség sem férhet ezekhez a hírekhez, aminthogy alig van okunk abban kételkedni, hogy Portugáliában kikiáltották a köztársaságot. A nagy francia forradalom szele süvít egy perezre végig a világon és szívdobogással lessük a híreket, mely úgy lehet, ezrek haláláról fog szomorú beszámolót tartani. Fegyverek és ágyuké volt az első szó a forradalom kitörésében, melyekről az eddig történet után nem tudhatjuk, hogy milyen szerep vár rájuk a közeli napokban. Eddig, ha folyt is a vér, a republikánusok körültekintő óvatosságot mutattak és tartózkodtak a fölösleges vérontástól.

A királyellenes párt megnyerte a maga céljai számára a hadseregnek és a haditengerészetnek nagyrészt és a katonai hatalomra támaszkodva tüzte ki a köztársaság zászlaját. Ez a körülmény a köztársaságiak egy részénél aggodalmat is kelt, mert attól tartanak, hogy katonai diktatúra lép a vágyott köztársaság helyébe. Hogy Manuel király meddig és milyen körülmények között volt a forradalmárok foglya, hogy lemondásra kényszerítették-e, mielőtt megnyitották előtte a menekülés útját, erről nem érkeztek határozott hírek. A forradalmárok elvágják a telegráf-drótokat és a kábeleket, ilyformán zárták el az útját annak, hogy a külföld közvetlen értesülést szerezhesen a Lisszabonban végbemenő rendkívüli eseményekről. A tengeren állomásozó hajók dróttalan táviratok útján közölték a külföldi államokkal a forradalom kitörését. S csakis így tudhatta meg a világ már a mai napon, hogy Portugáliában forradalom van.

Egyelőre a forradalom arányairól megközelítőleg sem lehet helytálló képet rajzolni. Csak annyi bizonyos, hogy Portugáliában súlyos zavarok törtek ki, amelyeknek királyellenes és forradalmi élé nyilvánvaló s amely máris elvitathatlan eredményeket tud felmutatni. Természetesen még kérdés, hogy az ország lakossága, a fővároson kívül lévő vidék és a vidéken miként viselkednek a fővárosban és a hadsereg egy részén felülkerelkedett forradalmi szellemmel szemben. Kérdés továbbá, hogy a külföldi államok, főképp pedig Anglia, miként viselkedik a portugáliai forradalommal szemben. Az utóbbira nézve ugyan az a vélemény, hogy egyáltalán nem fog a forradalom ügyeibe avatkozni, amit előbb is megtehetett volna, amennyiben Anglia tudott a forradalom előkészületeiről. Európa

többi államainak pedig azzal, hogy a republikánusok szabadon elbocsátották Manuel királyt, nem lesz alkalmuk és ürügyük, hogy az új köztársaság ügyeibe ártsák magukat.

Portugáliában régóta heves forrongás és elégedetlenség van a királyi kormányok politikája ellen. S maguk a forradalmárok a kormányzó szellemnek értelmetlenségével, a nép jogos ohajtásainak negligálásával, a szabadság eszméinek üldözésével és elnyomásával, általában az újabb idők szellemének meg nem értésével és az újabb kor népszukségeiteinek elhanyagolásával magyarázzák és okolják meg a királyellenes érzelmek növekedését és a forradalomnak nyílt kitörését. De akár hogy is van: egy bizonyos, a forradalom megindult és nem tudhatjuk, hol fog megállni.

A forradalmi eseményekről a következő tudósítást adjuk:

A forradalom előzményei.

A portugál forradalom, mely előrelátható volt és ma mégis szenzációként lepte meg a világot, fölidézi a két év előtti királygyilkosság véres emlékét, Don Carlos és Lajos trónörökös meggyilkolásának részleteit. A kettős merénylet, ez ma már pontosan megállapítható, kezdete volt a lisszaboni forradalomnak.

Hónapokig folyt a harc az alkotmányért a király és népe között. Don Carlos kegyetlen és kiemellett zsarnoka volt országának. Az ő és Franco miniszterelnök kegyetlenkedése hajtotta forradalomba Portugáliát, melynek népe hiába sürgette a diktatúra beszüntetését, sőt hiába kérte azt atyjától Lajos trónörökös is. Kérésére azzal felelték, hogy száműzték az udvartól és éppen a merénylet előtt tért vissza atyja oldala mellé.

Hetek óta működött a bomba és alig mult el nap, hogy véres összeütközés ne történt volna a nép és a fegyveres hatalom között.

Carlos király és családja 1908 február elsején délután öt órakor a trónörökös és Manuel herceggel, a most elfogott királylyal Villa Viscoai kastélyából tért vissza Lisszabonba. A legforgalmasabb utcák egyikében, az Arzenál-utcában, egy sereg jóöltözött férfi, kiket előzőleg senki sem vett észre, balfelől megtámadta a király kocsiját. A királyi család virágokkal felékesített hajón tért vissza Lisszabonba, ahol a kikötőhelyen nagy embertömeg gyűlt össze, amikor a királyi család tagjai partra szálltak és landauerbe ültek, a tömegeből vivát-kiáltások hallatszottak. A hatóságok képviselői több kocsin követték Don Carlos király fogatát. Amikor a király kocsija a tér közepére ért, ott mintegy tizenöt ember állt bő köpenyben, melyek alól hirtelen karabélyokat rántottak elő és löttek a királyi családra. A király, akit két golyó ért, azonnal visszahanyatlott. Egy golyó a nyakába furdott és az ütőeret tépte szét. A trónörökös, kit öt golyó ért, anyjának a karjaiba hanyatlott. A tömeg rémülettel eltelve a szélrésza minden irányában szétfutott. A rendőrség rávetette magát a támadókra, kik közül hármat lelőtt, a többit elfogták.

Don Carlos, akinek a testét négy golyó furta át, azonnal holtan esett össze. A trónörökös szintén halálosan megsebesült és csak néhány percig élt, míg Manuel infáns csak arczán és karján

szenvedett jelentéktelen sebesüléseket. A merénylők igen ügyesen és a portugál nemzeti viselethez tartozó bő köpenyek alá karabélyokat és revolve-reket rejtettek el és a legnagyobb tervszerűséggel és hidegvérrel jártak el. A merénylők egyikét a királynak a helyszínén véletlenül jelenlevő segéde azonnal leterítette. Háromat közülük a rendőrök lövései értek.

A fiatal Manuel tehát akkor került a trónra, amikor ez alapján megingott. Azóta alig mult el hét, vagy hónap, hogy egy-egy hír a Portugál királyság végnapjait ne jelentette volna. A fiatal király külpolitikájában az angol-szövetséghez kötötte magát, bár ez sok tekintetben a Methuenszerződésre emlékeztetett, mely t. i. Portugáliának iparába került. A köztársasági mozgalom egyre erősödött és behatolt a hadseregbe is. A király végül is oly helyzetbe jutott, hogy kénytelen volt állandóan koalíciós pártokkal kormányozni, minnek folytán a pártok labdájává lett. Portugáliának nincs már zsarnoka. A régi idők fénye eltűnt és Franconak, aki arról álmodozott, hogy a zsarnokságot ismét ivszaállítja, a Don Carlos ellen elkövetett merénylet után menekülnie kellett az országból.

A fiatal király azt remélte, hogy ha Angliával összeköttetésbe lép, segítségre fog találni. Ezért ment Londonba s azor szándéktól vezérelve, hogy egy angol hercegnővel házasságra lépve, az angol király támogatásával megerősítse erőster ingadozó trónját. Már akkor riasztó forradalmi hírek keringtek mindenfelé; külföldön ennek következtében nem találta meg a keresett segélyt, a belpolitikában pedig nem bízhatott. Eltűz járult még az is, hogy a parlament legutóbbi felfüggesztésekor a politikai támadások központjává lett s hogy nemcsak a köztársasági pártokkal, hanem a progresszistákkal is ellenséges viszonyba jutott. Az országban nem volt semmiféle támasza. még a Koberg-dinasztia sem volt mellette.

Hogy mi lesz ezután? Azt előre kiszámítani nem lehet. Mindenesetre ha abból a néphangulattól indulunk ki, mely megnyilatkozott akkor, amikor Carlos király gyilkosait kivégezték, úgy arra az eredményre kell jutnunk, hogy az országban a délamerikai köztársaságokban megszokott állapotok fognak elhatalmasodni. Lehet, sőt valószínű azonban, hogy a forradalmi elemek is meg van a higgadtan gondolkodó csoportja, mely ha az érzelmek csillapulta után a vezetőszerpet átveszi, a rendet mihamar helyre állítja.

A párisi „Liberté” lehetségesnek tartja, hogy a Fonseca brazíliai köztársasági elnök tiszteletére rendezett ünnepek, amelyek a lakosságot rendkívül föllekesítették, a forradalmi mozgalom számára kedvező hangulatot teremtettek. Fonseca tegnap délután három órakor akart a San Paolo nevű brazíliai cirkálón Lisszabonból elutazni. Ugy látszik, hogy a bucsuzási szertartások közben tört ki a forradalmi mozgalom. Valószínű, hogy azt a felhívást, amelyet a lakossághoz intéztek, hogy a brazíliai elnököt üdvözölje, a köztársasági puccsra kiadott jelszónak tekintették. Egyéb hírek szerint Portugáliából Bajadobza érkezett utasok beszéltek, hogy Bombardó kórházigazgató meggyilkoltatása alkalmából a Lisszabonban és Oportóban támadt rendezvargások vezettek véres összeütközésekre a republikánusok és a rendőrség között s a segítségül hívott csapatok egy része, valamint a kikötőben horgonyzó hadihajók legénysége a forradalmárok pártjára állott.

Kitört a forradalom.

A párisi *Matin*-nek egy hajóról, amely a portugáliai vizeken van, dróttalan táviratot küldtek a *Bouches du Rhone* departamentben lévő *Sainte Marie sur la Mer*-be, ahonnan Párisba továbbították. Ez a távirat így szól:

Kitört a forradalom. Senkinek sem engedik meg, hogy a városba bemenjen. Délután két órakor bombázni kezdtek a királyi palotát. A szárazföldi hadsereg és a haditengerészet nagy része a repub-

likánusokkal tart. Részleteket még nem lehet tudni.

Az itteni ujságok csak rövid táviratokat közölnek a portugáliai forradalomról. Ezeket a táviratokat a lisszaboni kikötőkben lévő hajók küldték el dróttalan uton a Földközi-tengeren és az Atlanti-Oceánon levő hajóknak. A kábel Portugália és Anglia között nem működik. Tegnap Lisszabonból egyetlen egy távirat sem érkezett Párisba. Reggel három órakor egy párisi ujság munkatársa megkérdezte a portugáliai követtől, vajjon kapott-e híreket hazájából. A portugáliai diplomata ezt felelte:

— A kerülő utakon ideérkezett híreket nekem nem erősítették meg és remélem, hogy nem felelnek meg a valóságnak. Meg vagyok győződve, hogy a hadsereg nem tart a republikánusokkal. Ha vannak is a flottában, akik a republikánusokkal tartanak, meg vagyok róla győződve, hogy a flotta egészében hiú marad a királyhoz.

A Daily Mail minden föntartás nélkül közli a Matin hírét. A Times azt a megjegyzést fűzi hozzá, hogy nem látszik egész bizonyosnak, hogy a forradalmárok Mánuel királyt elfogták, habár a forradalom kitöréséhez semmi kétség sem fér. Egy Londonban tartózkodó portugáliai kereskedő a Daily Mail egyik munkatársának azt mondta, hogy hétfőn azt a hírt kapta Lisszabonból, hogy a helyzet nagyon válságos. És hogy a kormány egészen bizonyosan tudja, hogy ellene és a király ellen összekülvést forralnak.

Többfelől azon a véleményen vannak, hogy Bombarda elmeógyógyintézeti igazgatónak és republikánus képviselőnek egy Rebeilo nevű elmebeteg hadnagy által történt meggyilkolása indította a republikánusokat arra, hogy a forradalomra megadják a jelt.

Bombázzák a királyi palotát.

Madrión át a Fabra-ügynökség révén érkezett az első hír, hogy egy német hajóról, amelyik Lisszabon előtt horgonyoz, jelentés érkezett, mely szerint Lisszabonban kitört a forradalom. Hadihajók bombázzák a királyi palotát, amelyre a forradalmárok kitűzték a köztársasági zászlót.

Ezt követte Kapoblankóból reggel négy óra öt perczkor a következő távirat:

A hadseregnek, különösen a tüzérségnek és a haditengerészetnek nagyrésze föllázadt a királyi család ellen. A hadihajók és az erődök kitűzték a forradalmi lobogót. A hadihajók délután két órakor bombáznák a királyi palotát. A városba vivő összes utakat elzárták és a táviró-vezetéseket elvágták, úgy hogy a Lokalanzeiger tudósítója kénytelen volt Kapoblankóba menni, hogy onnan dróttalan táviratát elküldhesse. A hajó fedélzetéről nagyon jól lehetett látni a királyi palota bombázását. A palotát nagyon sok golyó érte. A harc kimenetele egelőre kétségesnek látszik, mert még nem tudják, hogy a vidék hogyan fog viselkedni. Délben egy órakor nagyon erős puska-harc kezdődött az utcán. Hír szerint a forradalmárok elfogták a királyt, de erről még nem tudnak részleteket.

Hamburgba táviratok érkeztek, amelyek szerint Portugáliában tegnap délután óta az összes kikötői és vasuti forgalom szünetel. A zavar okáról semmit sem tudnak. Egy hamburgi cég, amely állandó összeköttetésben van Lisszabonnal, tegnap dél óta semmi hírt sem kapott. A postaigazgatóság jelenti, hogy tegnap dél óta megszünt a Portugáliával való érintkezés. Egy nagykereskedő, aki Portugáliába szokott exportálni, azt mondta, hogy az ő nézete szerint a néhány héttel ezelőtti hirtelen vasuti sztrájkról van szó és hogy a táviró zavara ezzel függ össze. A berlini táviró-igazgatóság is kiadta azt az értesítést, hogy a Lisszabonból és Portugáliával való telegráf-összeköttetés négy órakor megszakadt.

A párisi külügy: hivatalnak megerősítették a lisszaboni királyi palota bombázásának hírét. A király sorsáról ellenőrizhetetlen hírek vannak elterjedve. Az oportói herceg megérkezett. Egészen bizonyos, hogy a lisszaboni republikánusok és a haditengerészet között

belső összeköttetés volt. A hadihajók nemrég parancsot kaptak, hogy a fővárostól távozzanak. Ez a parancs nagyon elkeserítette a haditengerészetet, akik most még jobban közeledtek a republikánusokhoz.

Mi történt a királlyal?

Az első reggeli órákban több távirat érkezett, amelyek szerint Mánuel király a forradalmárok foglya. A Times szerint az a hír, hogy a király a forradalmárok foglya, tulzottnak látszik. Nem szabad elfelejteni, hogy a forradalmárok különösen a választóhadjárat idejében rendkívül éles kritikát gyakoroltak a királyon és a monarchián. Fokozta a veszedelmet az is, hogy a progresszisták a liberálisokkal és a republikánusokkal szövődtek. Ezekben a pártokban már hónapok óta egyre fokozódott az izgalom. Az ellenzék megtámadta a királyt. Szemére lobbantotta, hogy a politikai dolgokban nagy gyöngeséget mutat és alkotmányos reformokat követeltek. A király határozatlan karakter és nem tudta magát elhatározni, hogy a liberális reformokat megvalósítsa. A gazdag emberek és kereskedők előrelátták a mai eseményeket, eladták vagyonukat és Párisban meg Londonban helyezték el pénzüket.

Párisban az a vélemény tartja magát, hogy a király sorsáról csak ellenőrizhetetlen hírek vannak forgalomban. Köztársasági részről biztosítanak afelől, hogy semmiféle véres erőszak nem történt.

A Times ma reggeli kiadásában lisszaboni levelet közöl, mely a következőket mondja: „Jól értesült levelezőjünknek az információi szerint, a királyt az utóbbi időben kemény támadások érték és pedig azért, mert semmi szin alatt sem akarta megengedni, hogy a progresszisták a kormányzásban résztvegyenek. A király, bárha egyébként szabadelvűen gondolkodik is, mindazonáltal nem enged a köztársasági befolyásának“.

Párisban már régen tudták, hogy a király és kormánya, mely eleinte oly reményteljesen indult, az utóbbi időben az összes körök rokonszenvét elvesztette. Az oka ennek a király, valamint anyjának és nagyanyjának hallatlan költsége volt, valamint az a körülmény, hogy a király egy párisi énekesnővel való viszonyát nagyon is leplezetlenül folytatta. A király kedvese, akiről itt szó van, Gaby Delisle párisi varieté-énekesnő. Amália királynő mindent elkövetett, hogy a királyt megnázassítsa, de akarata teljesen megtört a király ellentámaszán, aki teljesen kedvese befolyása alatt állott.

Az Echo de Paris táviratot kapott a portugáliai határról, hogy kitört a forradalom és a lázadók a palotában fogva tartják a királyt. Ma éjjel egy órakor a londoni Daily Mail közölte párisi irodájával, hogy a londoni szerkesztőség táviratot kapott, amely hírül hozta, hogy Mánuel királyt a forradalmárok elfogták. További jelentés hajnali négy óráig nem érkezett a Daily Mail londoni táviróhivatalába, mert a kábelösszeköttetés Portugáliával megszakadt és Franciaország felé sem továbbították táviratokat.

Spanyolországon át az esteli órákban jelenti egy magántávirat Lisszabonból, hogy a király még mindig a forradalmárok foglya. A felkelők néhány városrészt kivételével egész Lisszabont kezükben tartják. Csak órák kérdése, hogy a külvárosok is meghódoljanak. A cenzura szigorúan működik, a portugáliai határon nem boesátnak át forradalomról szóló jelentéseket.

A helyzet Lisszabonban.

A Vossische Zeitung külön kiadásban közli a következő táviratot:

Kapoblanko, reggel három óra negyven perczkor. Kapoblanko mellett egy gözcsőn vagyok és minthogy minden más érintkezéstől el vagyok vágyva, a dróttalan táviró-állomást használom föl arra, hogy hírt adjak önöknek. A városba lehetetlen bejutni, de onnan kimenuklt emberektől hallom, hogy a fölkelésben a hadsereg egy része, a tüzérség nagy része és az egész haditengerészet vesz részt. Az első délutáni órákban igen heves utcai harc kezdődött a tengerészeti kaszárnya és a királyi pa-

lota környékén. Az erődökből is nagyon sok gránátot lőttek a királyi palotára. Két órakor a hadihajók is sikeresen kezdték bombázni. Két óra tíz perczkor leest a királyi lobogó a palotáról.

A Zeitung Am Mittag lisszaboni tudósítója hajóról a következő dróttalan táviratot küldte lapjának:

Lisszabonból idejöttem, hogy önöket értesítem dróttalan táviratban a portugáliai forradalom kitöréséről. A lakosság már két nap óta rendkívül izgatott volt a kormány ellen. Bombarda antiklerikális képviselőnek meggyilkolása siettette a forradalom kitörését. Senki sem hitte el, hogy örült ember gyilkolta meg, hanem általános klerikális gyilkosságnak vélik. Az utca tegnapi képéből mindenki következtethette, hogy mi fog történni. A hadihajókról, a tengerészeti kaszárnyákról, az erődökről és a Tájó balpartján az összes épületekről a forradalmi zászló lobog. A király palotáját csapatok zárják körül. Mialatt itt a hajó fedélzetén állok, az ágyuzás dörgése ide hallatszik. Reggel három órakor zárom táviratomat. Meg fogom kísérelni, hogy Badajozba eljuthassak. Még mielőtt az első lövések megtörténtek, egészen tiszta volt előttem a helyzet. A forradalom volt ez, a portugáliai dinasztia vége. El akartam menni a táviróhivatalba, de hasztalan. A republikánusok a vidék beavatkozásának megakadályozása végett mindenekelőtt arról gondoskodtak, hogy a vidékkel és a külfölddel való összeköttetést megszakítsák. Vasuton sem tudtam a várost elhagyni. Oriás nehézségek között jutottam el a kikötőbe. Csónakot kerestem, de engem, az idegent, mindenütt bizalmatlansággal fogadtak. A csónakosok megtagadták a szolgálatot. Végre bőséges borraival sikerült egy vitorlás csónakot kapnom, amely elvitt engem a Kazablanka gözcsőre s innen küldöm önöknek dróttalan táviratomat.

Hogy mi történik a fővárosban, ezt e perczben nem lehet megállapítani, de az bizonyos, hogy az, ami falai közt dul, nem más, mint a forradalom.

A forradalom katonai zendüléssel kezdődött, amely tegnap éjjel tört ki. A tengerészet és a tüzérség, főképpen pedig a hadihajók azonnal csatlakoztak a zendülőkhöz. A tengerészeti kaszárnyákban és a kikötőben a köztársasági zászló leng. A királyi palotát katonaság vette körül. Az utcákon ágyuk dörögnek és harcolnak.“

A tengeralatti kábelek Portugália és Anglia közt nem működnek. Lisszabonból tegnap reggel kilencz óra óta egyetlen táviratot sem továbbítottak. Nem lehet kétség az iránt, hogy a portugál köztársasági párt, és a tengerésztisztek között bizalmas összeköttetés állott fenn, melyet Carlo Lostris képviselő és tengernagy hozott létre. De nemcsak a tengerészet, hanem a hadsereg is elégedetlen volt. Estig a forradalmat illetőleg a legnagyobb bizonytalanság volt, mígnem egy hamburgi gözhajózási vállalathoz értesítés jött egy uton levő hajójának fedélzetéről, hogy a vasutas-sztrájk kitört egész Portugáliában és megakadt a táviróforgalom is. A sztrájkoló vasutasokhoz csatlakoztak a posta- és táviróhivatalok is.

Az ágyugolyók a középületekben nem tettek kárt, annál nagyobb a pusztulás a királyi palotán. A főváros lakossága a forradalmárokkal tart. A köztársasági párt meghagyta a csapatoknak, hogy kerüljék a vérontást. Tényleg aligha sebesült meg valaki. Az oportói herceg, aki elmenekült, állítólag már nincs is Portugáliában.

A forradalom oka.

A legújabb forradalom okáról eddig a következő jelentéseket kaptuk:

A portugáliai forradalom okáról a következőket jelentik: Portugáliában már hónapok óta nagy forrongás volt észlelhető. Az ellenzék erősen kritizálta a király magatartását, akit azzal vádolt, hogy a politikai ügyekben nagy gyengeséget tanusít. A köztársasági lapok az utóbbi időben erőlyesen követeltek mindenféle reformokat és követelték különösen azt, hogy a népet meg kell szavaztatni. A király, aki ingadozott, nem akart engedni a progresszisták akaratának, akik egyedül akarták

a kormányt átvenni és végül arra határozta el magát, hogy a klerikálisokkal fog kormányozni. Portugáliában az utóbbi időben már sokan kezdték észrevenni azt a veszedelmet, amely a monarchiát fenyegeti. Az udvar megrémült és a legutolsó választások után a hadihajókat a kormány rendelkezésére a Tajóról kiküldték a nyílt tengerre, mert már akkor felmerültek a jelei annak, hogy a haditengerészet egy része a forradalmárokkal paktál. Az udvar az utóbbi időben már olyan nagy rettegésben élt, hogy mindinkább tért hódított az a meggyőződés, hogy komoly események esetén nem lesz képes ellentállani és a forradalom esetleg magában a parlamentben fog végbemenni.

Egy hadnagy Lisszabonban fölkereste tegnap irodájában Bombarda egyetemi tanárt, az örültek háza igazgatóját, aki ismert antiklerikális képviselő, s merényletet követett el ellene. Rövid szöveg után revolverrel négyszer rálőtt s halálosan megsebesítette. Bombarda az utóbbi időben a republikánus párthoz csatlakozott és ennek a pártnak programjával kapta meg az egyik lisszaboni mandátumot s így nem lehetetlen, hogy meggyilkolása politikai büntetés volt. Azt a hírt terjesztették, hogy Bombarda gyilkosa megőrült tiszt volt, de a lakosság meg van róla győződve, hogy politikai gyilkosságról volt szó és óriás néptömeg nagy antiklerikális utcai tüntetést rendezett. Oportóban is volt rendezés.

Magelhaen da Lima volt portugáliai republikánus képviselő, akit hazájából száműztek. Párisban a *Matin* tudósítójának a következőket mondta:

— Az a sok tévedés, hiba és visszaélés, amely miatt a nép szenvedelmé már Franko kormánya ellen is kitört, most még fokozottabb mértékben nyilvánult meg. A kormány kiméletlenül alkalmazta a sajtó ellen a kivételes törvényeket. Mindenütt titkos társaságokat keresett és a republikánus vezeték ellen az elnyomás minden eszközét alkalmazta, csak hogy a nép szavát elfojthassa. Számos polgárt egyszeri följelentésre letartóztattak s a vizsgálóbírók nagy inkvizitorok módjára garázdálkodtak. A kormány viselkedése a zsarnokság leggonoszabb idejére emlékeztetett. Amikor a fiatal király trónra lépett, a hisztérien emberek remélni kezdték, hogy az ország állapota javulni fog. Mi republikánusok soha sem bíztunk a kormány csalékében. Folytattuk a propagandát az országban és amikor a király néhány hónappal ezelőtt oly férfiakat hívott meg a kormányba, akik liberálisoknak mondták magukat és akik a hazug liberalizmus álarcza alatt az önkényt és a zsarnokságot folytatták, színiültig megtelt a pohár. A miniszterelnök, aki egykor az igazi liberálisokkal együtt dolgozott Franko ellen, ennek az embernek egyik segítőjét kinevezte az első kamara tagjává. A miniszterelnök ezzel azt mondta, hogy a kormány csak név szerint liberális és hogy eladta magát a reakciónak. A győnge, fiatal király, aki a klerikálisok hatalmában van, tehetetlen volt s az ország feneketlen zátonyra jutott. A hadsereg és a flotta belátiák, hogy csak forradalommal menthetik meg az országot. Csak egy incidens kellett, hogy a forradalmat kitörésre juttassa és ez az incidens Bombarda meggyilkolása volt. A nép ebben a gyilkosságban a klerikális boszu művét látta és fülháborúja a forradalomban nyert kifejezést. Remélem, hogy a forradalmi kormány vérontás nélkül fogja a köztársaságot proklamálni.

A forradalom okait illetőleg Párisból is hasonló jelentések jönnek: Manuel király és a királyi család tagjai az utóbbi időben sűrűn kaptak fenyegető leveleket messze vidékekről is. Ez bizonyítja, hogy a forrongás ország-szerte általános lett. Mióta szétléte beszélték a király botrányos életmódját és köztudomásra jutott erkölcsi züllöttsége, vége volt minden népszerűségnek. A fiatal király egyik szeretője, Gaby Deslys variété-táncosnő a királyi palotában lakott, míg nem ráunt a király. Gaby Deslys azután visszatért a dalesarnok szinpadára s most Bécsben avatja a tapsokat, helyét pedig sűrűn foglalták el más táncosnők és egyéb hölgyek.

A követségeken.

A berlini portugál követségre két nap óta nem jött hír Lisszabonból. Nem tartják valószínűnek a forradalom kitörését. Gróf Paratis bécsi portugál követet szabadon van Lisszabonban és a követség ügyeit Mereira követségi tanácsos vezeti. A követségre eddig semmi jelentés nem jött Lisszabonból. Egy bécsi diplomata, aki ismerős Lisszaboni viszonyokkal, azt mondja a zavargásokról, hogy

na tényleg forradalom tört ki, nagyon valószínű, hogy az köztársaságellenes. Valószínűleg a klerikálisok tökélték el magukat döntő csapásra a Teixeira-kabinet ellen, amelyet a konzervatív párt is meg akar bukztatni. A republikánus párt csak Lisszabonban és Oportóban erős, a vidéken nincs talaja. Arról sem lehet szó, hogy valamely trónkivétel érdekében támadt volna forradalom, mert Don Miguelnek kevés a híve. Nagyon nyilvánvaló, hogy a klerikális párt bujtogatta fel a főváros lakosságát a kormány ellen, amely elérkezettnek látta az időt, hogy kövesse Canalejas példáját s megindult az egyház üldözése Portugáliában is.

Anglia — menedékhely.

Londonból jelentik, hogy a gibraltári hajóraj parancsot kapott, hogy legyen készen az indulásra. Két angol hadihajó, a „Newcastle” és a „Minerva” már elindult a Tajora. Kétségtelen, hogy ha Manuel király kénytelen volna elhagyni Portugáliát, Nagy-britannia tekintené feladatául, hogy menedékhelyet adjon az ifjú királynak.

Berlini előkelő diplomáciai részről közlik Angliának a portugáliai eseményekkel szemben várható magatartásáról: Egy kérdésre az angol kormány kijelentette, hogy kész Manuel király személyes életbiztonságáról gondoskodni. Ez a nyilatkozat bizonyítja, hogy az angol kormány sem hajlandó tenni a portugál dinasztia érdekében és a köztársaság proklamálása ellen. Ebből is nyilvánvaló, hogy alaptalanok azok a hírek, amelyek már azt ujságolták, hogy Anglia interveniálni fog Portugáliában.

Franciaország álláspontja.

Párisból jelentik: A külügyminiszter a holnapi minisztertanácson jelentést fog tenni a portugáliai helyzetről és azokról az intézkedésekről, amelyeket a francia alattvalók biztonsága érdekében tett. Egyelőre nincs szó arról, hogy a francia tengerészeti kormány hadihajókat küldjön a portugál vizekre.

Az új alakulás.

Párisi kormánykörökben a Portugáliából eredő táviratok lezárását azzal magyarázzák, hogy az idegen kormányokat csak a kész tényekről, a fait accompli-ról akarják értesíteni, úgy hogy a kormányok részére csak az ideiglenes köztársasági kormány elismerése maradjon fenn. Figyelemre méltó Castro képviselőnek nemrégiben tett nyilatkozata, hogy t. i. a leendő köztársaság kész átvenni a monarchiának külföldi hitelezőkkel szemben vállalt kötelezettségét. A forradalom sikere esetére Castro tekinthető az ideiglenes kormány fejének, amelyet a 14 köztársasági képviselőből fog összeállítani.

A londoni *Times* jelenti külön információk alapján, hogy egy hír szerint, amely igaz, hogy még nem egészen hiteles, a királyt elfogták. Habár ez a hír nem is nyert még megerősítést — teszi hozzá a *Times* — mégis tény az, hogy a királynak politikai dolgokban való erélytelensége és magánéletének nyilvános meggyanusítása azok tiszteletét is megvonták tőle, akik a római katolikus egyházhoz való ragaszkodásuk folytán a monarchiát az ő személyében is tisztelték. Másrészt a köztársasági orgánumok referendumot kértek az alkotmányos reformról; a hadseregben és a haditengerészetben számos köztársasági ember van és a konzervatív államférfiak magatartása, akik azon evanuu alatt állanak, hogy a republikánusokkal tárgyalnak, aggasztó.

Menekül a királyi család.

Lisszabonból Párison keresztül két óra tiz perczkor jelentik: A sötétség beálltával a Lisszabon előtt veszteglő *San Paulo* braziliai hadihajó egy gözbarkát küldött a királyi palota elé, hogy a királyi családot felvegye. Némi ellenkezés után Manuel király és Amália anyakirályné beleegyeztek és a királyi csapatok sorai közt beszálltak a barkába s onnan a hadihajóra. Ez a hír, amely az eddigi jelentésekkel ellentétben áll, megbízhatónak tekinthető. Ugy hírlik, hogy a forradalmi bizottságk erről a menekülésről tudomása volt és hallgatónlag helyeselte is. Lisszabonban szétlében beszélnek a király meneküléséről és a hír mindenfelé hitelre talál. A mai déli vonattal

a lisszaboni francia követ és a francia kolónia számos tagja eltávoztak Lisszabonból.

A francia külügyminiszteriumban délután két órakor kerülő uton érkezett következő hírt vették: A királyi palota bombázása tegnap délután három órakor véget ért. Ebben az időpontban a király, a királyné, valamint az udvari személyiségek a palotában voltak a híven maradt gárda őrzete alatt. A bombázás alatt a király, a királyné és az udvari emberek a pinczehelyiségekben kerestek menekvést.

Egy Portugália politikai állapotairól és Portugália és Anglia viszonyairól igen tájékozott személyiség az *Evening News* szerint a lisszaboni hírekről a következőleg nyilatkozott: Portugália túlért volt a forradalomra. A republikánus párt már régóta a legalaposabban és legkörültekintőbben el volt erre készülve. Augusztus elején két előkelő republikánus vezér: *Senor Magelhaen Lima* a *Van Guarra* című republikánus lap tulajdonosa és *Belvas József* nagybirtokos Londonba jöttek és biztosították a londoni kormányt arról, hogy a monarchia meg fog bukni és hogy köztársasági regimé fog a helyébe lépni, mely az Angliával való szövetségi viszonyon mit sem változtat, mert portugál részről a szövetséget a nemzetek, nem pedig a dinasztiaik szövetségének tekintik. A két republikánus küldött misszióját pártfeleik olyan sikeresnek tekintették, hogy ezeknek, valamint az angol kormányképviselőkkel való összejövetelük közvetítőinek különös köszönetet szavaztak. Arra a módra nézve, hogy az itteni kormány hogyan fogadta a lisszaboni vezérek megnyilatkozásait, jellemző az a körülmény, hogy Sir Edward Grey, a külügyi államtitkár, mihelyt legközelebbi nyilvános beszédében az angol-portugál entente-re ezelőtt, a népek szövetségéről beszélt. Ugy látszik tehát, hogy az angol kormány pontosan tudta, hogy mi készül és hogy Manuel király detronizálása Asquith miniszterelnök előzetes tudtával és beleegyezésével történt. Cintrából éjszaka érkező hírek szerint, a király nem braziliai hadihajón, hanem portugál torpedónaszádon menekült Lisszabonból. Ujabb hírek is megerősítik, hogy a főváros felkelők kezében van. A „New Castle” angol cirkáló már Lisszabonba érkezett, de Manuel király körül már nem sok dolga lesz.

A francia külügyminisztérium kapta az első jelentést a lisszaboni forradalomról, mely nagyjában megegyezik a fenti párisi jelentéssel. Ez a távirat közli a következőket:

A királyi palota bombázása tegnap délután 3 óráig tartott. A veszedelem idején a király, Amália királyné és az egész udvar a királyi palotában volt. A híven maradt katonák őrizték a királyi családot. Mikor az ágyúzás tulerős lett, a király az özvegy anyakirálynéval és az udvartartás tagjaival a palota pinczéjébe ment le.

Egy második távirat jelenti, hogy mialatt a bombázás tartott, a királyi palota parancsnoka tárgyalásokat kezdett a forradalmi csapatok parancsnokával avébből, hogy a forradalmárok biztosítsanak szabad elmenetelt és kezesséjének érte, hogy a királynak nem lesz bántódása, míg az ország határan túl ér.

Egyébként Lisszabonból az a hír jön, hogy a forradalmi pártban azok az elemek kerekedtek felül, amelyek azt kívánják, hogy a királyt a nemzet foglyaként állandóan internálják.

A braganzai herceg a forradalomról.

Bécsből jelentik, hogy Don Miguel braganzai herceg környezetéből a következőket tudta meg a *N. Fr. Pr.* tudósítója: A herceghez közelálló körök a Portugália forradalom híre némileg meglepte, bárha ezekben a körökben tudatában voltak annak, hogy Portugáliában a viszonyok nagyon kiélesedtek és előbb, vagy utóbb döntő fordulatnak kell bekövetkeznie. Amikor ez év nyarán Spanyolországban ujult erővel tört ki a karlista-kerikális mozgalom és hirdették, hogy a Canalejas-kormánynak meg kell buknia, előre látták, hogy ez a mozgalom Portugáliába is át fog csapni. A jelenlegi portugáliai kormányzat gyalázatos pénzügyi gazdálkodása is újabb lökést adott arra, hogy a hatalom jelenlegi urait Portugáliában meggyűlöljék. A herceg szigorúan megmaradt azon álláspontján, hogy semmiféle üzemekbe nem bocsátkozik. emel-

lett azonban nem titkolta, *hogya esetleg Portugáliába hívnák, ennek a hívásnak engedne.* A herceg jelenleg sógorának, Löwenstein hercegnek egyik bajszországi kastélyában tartózkodik.

Hivatalos megerősítés.

Berlini táviratok szerint megérkeztek az első hivatalos jelentések is Lisszabomból, amelyek megerősítik a magántáviratok közléseit. Eszerint Manuel király tényleg a braziliai San Paolo hadihajóra menekült. Csapatok járják be a várost. A köztársaság még nincs proklamálva. Általános a felfordulás. Most várják a királyhoz hű csapatok megérkezését a vidéki helyőrségekről és akkor véres csata lesz Lisszabonban.

A forradalmi bizottság a braziliai köztársaság alkotmányának mintája után fogja megalakítani a köztársaságot. Az ideiglenes kormány csapatokkal őrizteti a kolostorokat a csöcselék ellen. A portugáliai kék-fehér nemzeti színek helyett a köztársasági kormány a zöld-kék színeket választotta. A híven maradt csapatok és a forradalmárok között a királyi palota körül véres összeküzdés volt, amelyben igen sokan, katonák és polgárok estek. Az utolsó jelentés szerint a forradalmárok az egész várost hatalmukba kerítették. Este a királyhoz hű csapatok is átpártoltak a forradalmárokhoz. A köztársasági párt emisszionáriusokat küldött a vidékre, hogy a népet megnyerje a köztársaság számára. A forradalmi vezérek mindent elkövetnek, hogy fenntartsák a nyugalmat. Katonai őrzőerőket állítanak a városban és nem tűrnek csoportosulást. A forradalmi bizottság legközelebb kiírja a korteválasztásokat. A királyi család éjjelkor menekült a braziliai hajón. A városban senki sem vette észre. A hajók ágvui a királyi palotán nem nagy rombolást tettek. Manuel király a bombázás alatt higgadtan viselkedett. Hallani sem akart arról, hogy engedjen a forradalmároknak, csak mikor emberei hírvil hozták, hogy a hadsereg nagy része és az egész flotta a forradalmi táborban van, akkor szánta el magát a király a menekülésre.

A főváros népe rokonszenvez a forradalmárokkal. A köztársasági párt és a forradalmi bizottság gondosan készült a döntő csapásra. Először csapatokkal szállta meg a középületeket s csak aztán adta meg a jelt a forradalomra. Minden intézkedés megtörtént, hogy a csöcselék ne fosztogathasson. A posta és a táviró a forradalmárok kezén van. A királyi családnak külföldön időző tagjaitól tömegesen jöttek a táviratok, de választ nem küldtek azokra.

A francia külügyminiszteriumhoz jelentés jött, hogy tegnap délután, mikor a bombázás megszűnt, a királyi család még a palotában volt. A legmélyégesebben titkolják, hová vitte a San Paolo braziliai hadihajó a királyi családot. Azt hiszik, hogy Manuel király Angliába utazott s ott fogja bevárni a fejleményeket. Arról nincs hír, vajjon menekülése előtt lemondott-e a trónról.

Ma délelőtt a hadihajók ismét bombázták a várost. Érdekes, hogy Párisban a portugáliai kolónia még a hét elején értesült róla, hogy Lisszabonban küszöbön áll a forradalom.

A lisszaboni angol követ ma a következő táviratot intézte a külügyi hivatalhoz:

E hó 3-ára virradó éjjel komoly zavarok történtek ki, míg a helyőrség egyes csapatai a köztársaság híveinek vallották magukat. Tegnap az egész napon át folyt a harc. A királyhű csapatok ma csatlakoztak a köztársaságiakhoz és a köztársaságot kikiáltották. Az izgatottság igen nagy. A lakosság lelkes örömmel fogadta a köztársaság kikiáltását. Azt hiszik, hogy ideiglenes kormány fog alakulni. A király

hír szerint Maffrában időzik. Az anyakirályné és az oportói herceg tegnap Cascaesban voltak, ma azonban nem vettem hírt róluk.

Hivatalos madridi jelentés szerint a Portugáliában történt események, úgy látszik, Spanyolországra nincsenek hatással. A vidéken teljes nyugalom uralkodik.

Proklamálják a köztársaságot.

Lisszabomból jelentik: A köztársaságot proklamálták. Tengerészcsapatok szállottak partra és heves csata volt a királyhű katonasággal. A palota közelében ma is ropogtak a puskák. Temérdek sokan haltak meg, százával hevernek a sebesültek a királyi palota körül.

Az utolsó jelentés azt mondja, hogy a véres ittközet ma sem végződött be. A forradalmat a hadsereg vívta meg és a köztársasági párt attól fél, hogy a forradalom nem a köztársaságot, hanem a katonai diktatúrát fogja eredményezni. Párisi távirat szerint eddig nincs hír arról, hogy a köztársaságot már proklamálták volna.

Amint egy dróttalan távirat jelenti Santa Maria de La Marból, a forradalmi párt egész munkát akar végezni és lemondhatja a trónról a királyt. Valószínű, hogy a királyi családnak Anglia fog menedéket adni. A király életét kímélni akarják a forradalmárok, nehogy valamely külföldi állam beavatkozzék.

A királyhoz hű csapatok elkeseredetten szállottak szembe a palota előtt a forradalmárokkal. Életre-halálra harcoltak, de mikor az egész hadsereg és a tüzérség a forradalmárokhöz pártolt, azok is megadták magukat. A hadsereg legmagasabb rangú tisztjei öszeesküvést szöttek a köztársasági képviselőkkel, hogy megfosztják a tróntól a dinasztíát és kikiáltják a köztársaságot. Titokban tartották, hogy mi lesz a jel a forradalomra, nehogy a vidéki nép a fővárosba csödüljön.

A hadsereg a köztársaságért.

Több ezred, két hadihajó és a tengerészcsásárnya már kedden a köztársaság mellett foglalt állást. A város központját a királyhű csapatok tartották megszállva. Hír érkezik arról is, hogy vidéki csapatok érkeznek a fővárosba, hogy a kormány mellett foglaljanak állást. Ma azonban már, a Reuter-ügynökség lisszaboni jelentése szerint reggel 8 órakor a kormánypárti csapatok, amelyek a Don Pedro téren állottak, átpártoltak a forradalmárokhöz és visszatértek kaszárváukba. A néptömeg lelkesen tapsolt és azt kiáltozta: Éljen a köztársaság!

Amit beszélnek.

A portugál forradalmárok egyik vezérének, Corta-nak egy barátja közölte egy párisi lap tudósítójával, hogy meggyőződése szerint Corta meg fog akadályozni minden véres zavargást. Csak rövid idő előtt hallotta tőle, hogy valószínűleg utcai harcok lesznek, de senkit sem fognak megölni. Hat megbízható embert már régen kiszemeltek arra, hogy a királyt elfogják, de csak azért, hogy az exaltált tömeg haragjától megmentse.

Párisban élő portugálok beszélnek, hogy a haditengerészet már három év óta a köztársasági párt-hoz tartozik. A szárazföldi hadsereg legénysége és alantas tisztjei nagyrészt szintén köztársasági pártiak, csak a tábornokok és a magasabb rangú tisztek monarchisták. A disszidens progresszisták egy követ fujtak a köztársaságiakkal. Állítólag teljes kormánylistát tartanak készen.

Portugáliából Londonba érkező utasok azt beszélik, hogy elutasításukkor igen nagy volt az izgatottság. A forradalmi mozgalom tegnapelőtt éjjel tört ki. Több ezer paraszt fegyveresen bevonult a fővárosba.

Párisból ma igen sok portugál utazott expresszvonaton Lisszabonba, köztük Castello Branco külügyminiszter neje is.

Éjjel Lisszabonból Badajozba érkezett utasok a következőket beszéltek: Lisszabonban tegnap este a nyugtalanság a legmagasabb fokra hágott. A lakosságot Bombarda dr. köztársasági képviselőnek meggyilkolása ingerelte fel. A nép azt hitte, hogy a gyilkost monarchisták, illetve a király körvezető bérelték fel. A rendőrségi csapatok és a forradal-

márok között véres utcai harcok fejlődtek ki, amelyeknek számos halottja és sebesülte volt. — A Santander előtt lévő Paranagua nevű gőzösnek, amely Havannába készült, elindulása előtt testvérgőzöse, a „Capo Blanca“ Lisszabomból szikratáviró útján jelentette, hogy a kormány tehetetlenül áll a forradalmárokkal szemben. Spanyolországnak megszakadt minden távirati összeköttetése Portugáliával. A lisszaboni hírek Madridban leirhatatlan hatást keltettek. A táviróhivatalhoz vezető uton, noha kora reggel volt, sűrű csoportokba verődtek az emberek és élénken tárgyalták a szenzációs jelentéseket.

Összeköttetés Portugáliával.

Londonba mindössze egy kábeltávirat érkezett Portugáliából. Oportóban adták fel és egy itteni nagykereskedő cézéghez jött, amelynél nagy rendeléseket tett az oportói cézég. Ugy látszik, hogy a táviróvezetékek Portugáliában nincsenek megrongálva, ellenben a cenzúra szigorúan működik.

A portugál határról délelőtt Madridba érkezett postávonat normálisan csatlakozott a portugál vonathoz, de utóbbi csak olyan kocsi-kocsikból állott, amelyek Oportóból érkeztek, minthogy a Lisszabonból érkező vonatok nem jutottak tovább Santarem állomásnál, amely Lisszabontól kb. 60 kilométernyire van. A Madridból Portugáliába vezető vasutak igazgatósága továbbra is kiad Portugáliába szóló menetjegyeket.

A lisszaboni déli expresszvonat nem érte el Medina del Campo állomáson a csatlakozó madrid—párisi expresszvonatot. Medina del Campoba érkezett jelentés szerint a lisszaboni vonatnak három órás késése van.

Legújabb.

Bordeaux, október 6. Este Madridból érkezett magántávirat megerősíti azt a hírt, hogy Lisszabonban kikiáltották a köztársaságot. A mozgalom vezére Dampas tengernagy.

Zacovics manipulációi:

— Ujabb följelentések. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 5.

Míg a szélhámos csaló messze jár, idehaza mások szenvednek a károk és kellemetlenségek alatt s a hatóságok bogozzák ki viselt dolgait. Sajnálatra méltó igazán a mostohaapja, Dósa Albert, akit nagyon megviselt mostoha fia gazsága. Egyelőre szabadságra ment, feleségével együtt Püspökladányba a leányához. Alig ért azonban oda, agynak esett; influenzában megbetegedett.

Két egymást nem ismerő ember áll szemközt egymással: Sonnenberg, aki a pénzt kölcsönözte és gróf Károlyi.

A gróf Károlyi telekeladási irodájának vezetője: dr. Nagy Zoltán így körvonalozta a Károlyiak álláspontját:

Dósa Albert, a gróf Károlyi uradalom főpénztárosa. Végtelenül hecsületes ember, aki maga is áldozata és semmiesetre sem vonható felelősségre azért a kellemetlenségért, amelybe a gyámja sodorta. Az uradalomnak kára egyáltalán nincs. Pénzügyileg egyedül Sonnenbergert érdekli a dolog, aki elmulasztotta az aláírások valódiságáról meggyőződni.

A Károlyi és Apponyi grófok ügyésze: dr. Spett Ferenc szintén erre az álláspontra helyezkedett. A grófok már csak azért sem felelhetnek a következményekért, mert Dósának, mint uradalmi főpénztárosnak, nincs több joga, csak az, hogy a költségvetésben előírt összegeket be- és kifizesse. A maga elhatározásából rendelvénnyel nem tehet semmit. Már most, ami a ház eladását illeti, a Dósa nevében ki kell jelentenem, hogy ez csak a hamis okmányok alapján történt, az ő közbenjárta nélkül. Ő csak a kölcsön felvételénél asszisztált és egyáltalán semmit sem tudott a ház eladásáról. Sonnenberg ügyvédje, dr. Bunczel Alfréd a minap felszólított, hogy adjam át a Szentkirályi-utcai házat. Persze, szó sem lehet róla. Ha a hamis okmányok alapján kérnék az átíratást, kénytelen lennék kielégni a passzivitásból és büntető följelentést tenni a hamisító ellen. Mi följelentést nem tettünk, mert úgy vesszük, hogy nem vagyunk károsultak. Csak közöltük az esetet a rendőrséggel, ahol aztán hivatalból folytatják a nyomozást.

Sonnenberg Imre, a Schenker és Társa cég főnöke a következőket mondta:

— Nem érzem magam megcsalva, mert én nem Zacsovicnak adtam át a pénzt, hanem Dósa Albertnek, mint gróf Károlyi László meghatalmazott főpénztárosának. Nekem az uradalmi pénztárból bélyegzővel és pecséttel ellátott elismervényem van a követelésemről, amely százharmincezer korona. Amennyiben gróf Károlyi László nem akarna fizetni, magánjogi úton fogom követelésem érvényesíteni.

A sikkasztó banktisztviselőnek, Zacsovic Tibornak különben ma újabb szélhámosága került nyilvánosságra.

Zacsovic körülbelül egy évvel ezelőtt megjelent Weisz Benő férfinévű Dálnok-utca 27. szám alatti lakásán és előadta, hogy gróf Károlyi László sógorának, gróf Apponyi Henriknek pénzre van szüksége. Hamis táviratokat mutatott fel, amelyekkel igazolta, hogy tényleg a grófnak kell a pénz. Eleinte kisebb összegeket vett fel, amelyeket gondosan visszafizetett és mikor elég nagy bizalmat keltett maga iránt, nagyobb összegeket kért, amelyet aztán nem adott vissza. Ez a nagyobb összeg Weiszék bevallása szerint huszezer korona.

Weiszék, akik alig két éve ismerték Zacsovicot, már július 26-án levelet kaptak a sikkasztótól. Ezen a napon járt le ugyanis a váltó, amelyet Zacsovic a kölcsönzött összeg ellenében átadott Weiszéknek. Ebben a levélben Zacsovic töredelmesen bevallott mindent és elmondta, hogy a váltó és a felmutatott sürgönyök hamisak voltak és hogy ő Amerikába fog szökni.

Bajban egy király,

segít a többi.

A király: Te, hallo-e? ... Te vagy itt az udvarmester?

Az udvarmester: Igen.

A király: Na hát jó, hogy látlak... Tegnap megint nem volt kisöpörve az udvar. Ha egyszer egy gereblyenyél fog táncolni a hátadon, hát ne csodálkozz, mert nem akarlak megsérteni, csak egy kicsit figyelmeztetni a kötelességedre. Most pedig légy szíves tanácsot adni... Hallottad, hogy Portugáliában föllázadtak az emberek a király ellen?

Az udvarmester: Beszélnek valamit a népek, de az ördög figyelt rájuk... Csakugyan forradalom van? Ennek örülök.

A király (indulatosan): Hogy merészelsz örülni az ilyen gaztettnek? Azonnal mondd meg, hogy mi a teendőm. Mint kollegának valahogy viselkednem kell.

Az udvarmester (gondolkozva): Persze, persze...

A király: Nincs nekünk valami szakszerveletünk, ahol ilyenkor tanácskozássra összegyűlünk?

Az udvarmester: Azt hiszem nincs, de talán lehetne sürgönyözni annak a szegénynek.

A király: Talán föl kellene ajánlani a hadsereget.

Az udvarmester: Azt most nem lehet, mert a bakkanásokat talpalják és husz pár bakkanesot nem lehet csak egy-kettőre megtalálni.

A király: Akkor hát küldjünk neki pénzt.

Udvarmester: Azt most szintén nem lehet, mert zsidó ünnep van és a „sati“ zárva van. Különben is mit akarsz becsapni?

A király: Talán meg kellene hívni udvarunkhoz.

Az udvarmester: Bajos, bajos, mert nem tudjuk ideszállítani. A lovaink két hétre fuvart váltáltak.

A király (dühösen): Minderre azt mondod, hogy nem lehet. Olyat mondj, amit lehet.

Az udvarmester: Táviratozni lehet. A távirótiszt jövő héten itthon lesz már, akkor megcsinálhatjuk.

A király (dühösen): Hol van most az az ember?

Az udvarmester: Vadászat. Ugyis hiába volna itthon... Azt a táviratot meg is kell ám fogalmazni és le is kell írni. Addigra éppen meglesz.

A király: Addigra pedig ki tudja mi lesz a királyi kollégámmal.

Udvarmester (vállat von): Mboh!

(Ezzel a tömör szóval azután a portugál for-

radalom Montenegró számára elintéződött. Az új király megvigasztalódhatik, hogy az en gros uralkodók sem intézték el másképp az ügyet.

Ray.

Le Salon d'Automne.

Párisi levelezőnk től.

Páris, október 1.

A nemzetközi periodikus művészeti események között a legjelentősebbek egyike kétségtelenül a párisi „Salon“ megnyitása. Mert bizonyos az, hogy Franciaország, vagy ha jobban tetszik: Páris, minden nemzeti dekadenciája dacára is irodalmi és művészeti szempontból még mindig a világ gócpontjának tekintendő. A Salon pedig ennek a vezető művészetnek legjobb termékeit nozza időnként a türelmetlenül várakozó s buzgón csodáló közönség elé.

Sokan azonban tévedésbe szoktak esni a „Párisi Salon“ név hallatára. Ugyanis évenként három Salon nyílik meg Párisban, ugyanazon egy gyűjtőnév alatt s ugyanabban a pompás Champs-Élysées-i Grand-Palais-ban; de ezen három Salon mindegyike, úgy irány, mint érték szempontjából más és más.

Az első, amely minden évben egyszer, tavaszal nyitja meg kapuit, az „Artistes Français“ szövetségnek a Salonja. Alapítása még a XVIII. századba nyúlik vissza s a lefolyt század alatt tagjai között számlálta a francia művészet legszebb korszakának legkiválóbb alakjait. Hatalma és tekintélye ennek a társulatnak van a legtöbb; azonban eltekintve a tradícióktól s az akadémiai Nimbuszoktól és a „vrai art“ nézőpontjából ítélve: jelentősége és értéke az utóbbi időben nem áll többé arányban a sokszor vaskalapos elveken nyugvó tekintélyével és hatalmával. Néhány nagyon fiatal s néhány nagyon öreg valódi művészt leszámítva, tagjainak legnagyobb része szimmetrikusan rajzoló s színesen festgető ugynevezett „becsületes művészek“ből áll, akiket a kevés izlésű, de sajnos, nagy számu közönség megért, megtisztel és eltart, de akik mellett Clio, a XX. század művészetének történetét írva szó nélkül fog elhaladni.

Körülbelül két évtizeddel ezelőtt az „Artistes Français“-k akadémikussá vált társulatából a fiatalabb — s egyben a legjobb erők kiváltak s megalapították a „Société Nationale“-t. Tárlataikat a régi társulattal egy időben s egy helyiségben tartják. Sociétaire-jei között a mai Franciaország legjobb — ha nem is mindig legolismertebb művészeit számlálja, akik mentesen úgy az akadémikus csoporttól, mint a „modern“-nek keresztelt neveltséges túlzásoktól, a kor művészetének valódi szellemét képviselik.

Ezenkívül van még egy harmadik társulat is, a „Société du Salon d'Automne“, amely nevéhez mérten őszszel tartja kiállításait. Jelentőség és érték szempontjából ez a társulat áll leghátrább. Tagjainak legnagyobb része többé-kevésbé ismert kozmopolita idegenekből (akik között magyarok is vannak szép számmal), elégedetlenkedő franciaiból s azokból az elemekből kerül ki, akiknek a két első társaságban hely már nem jutott.

Amint a tegnapi vernissagen végigsétáltunk a zsufolásig megtöltött csarnokokon s az utolsó terem egy csendesebb sarkában leültünk a müncheni vándorló iparművészek butorkiállításának egy kényelmes fauteuil-jébe, hogy behunyt szemmel visszaidézzük az imént látott műtárgyak károsát s abból lehetőleg valami tömör, összefüggő képet és eszmét alkossunk — az első konklúzió, még pedig örömmel elöltő konklúzió az volt hogy dacára annak, hogy itt a francia művészetek legfiatalabb templomában vagyunk s dacára annak, hogy az előttünk álló munkák legnagyobb része forrongó fantáziájú s magukat „független“-eknek nevező, fiatal művészek atelier-iből kerültek ki, alig találunk közöttük két-három képet, két-három szobrot, amelyek magukon viselnek azoknak a képtelen s neveltséges túlzásoknak a jeleit, amelyek tíz-tizenkét év óta fel-feltűntek, elkeresztelve „modern iskolának“ s amelyek halálra rémitették a gyöngébb szívű amatőröket s sok

főfájást okoztak a hiszékenyebb kritikusoknak. Ez a „modern iskola“, amely sem modern nem volt, sem iskola s amely a forradalmak hazájából, Franciaországból indult ki, felütve a fejét itt is, ott is, majdnem minden nemzet művészetében — most éppen a kiindulási pontján, Párisban ért el leghamarabb örvendetes végéhez. Mert a közönség s a kritikusok egyrésze felült kezdetben a hangzatos jelszavaknak s fájdalommal bár, de elhitte, hogy azok alatt a mázolóknak, akik az „iskolát“ képviselték, új Corot-k, új Delacroix-k s új Manet-k rejtőznek. A hipokriták — annak is az ügyetlenebb része — pedig ép Manet és Corot példájára emlékezve, készségesen dicsőítették a képtelen „modern“-eket, így érvelve magukban: „Én ugyan gyalázatos mázolásnak tartom ezeket a modern rommekeket, de azért dicsőítmuszokat zengek róluk — így legalább az utókor nem fog számárnak nevezni, mint tette azt azokkal a hatvaras évekbeli kritikusokkal, akik Delacroix-t meg Daubigny-t faragatlan kontároknak minősítették.“

Lassanként azonban még a közönségnek hiszékenyebb része is kijózanodott a hirtelen jött s meglepetésszerűen ható hamis eszmék mámorából és az így bámulók és méltánylók nélkül maradt *barbouilleur*-ök, akik között legtöbbször még az a mentésge sem volt, hogy saját maga hitt volna az új tanokban — elemeket borjúgöknöknek, fényképészeknek.

Havas Zoltán.

ÚJDONSÁGOK

NAPIREND. Naptár: csütörtök, október 6. — Róm. kath.: Brunó hv. — Prot. Csaba. — Görög-ország: szeptember 23. Sz. Iván fog. — Zsidó: Gadaj. bójt. — A nap két reggel 6 óra 5 perccor, nyugszik este 5 óra 30 perccor. — A hold két délelőtt 9 óra 10 perccor, nyugszik este 6 óra 45 perccor.

Az igazságügyminiszter fogad délelőtt 12 órakor. A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 10 órakor. A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. Könyves Kálmán (Nagymező-utca 37—39.) szalonja rendezés miatt zárva. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10—2. Belépődíj kedd kivételével 1 korona. — Uránia kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9—8. — Házipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9—8.

Nyitvaleő múzeumok: Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Földtani Múzeum 10—1. — Iparművészeti Múzeum 9—1. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1. — Rath Múzeum 10—4. — Széchenyi Múzeum 10—12. — Tanszermúzeum 9—7. — Technológiai Múzeum 9—1.

Nyitvaleő könyvtárak: Akadémia könyvtára 3—7. — Egyetemi Könyvtár 9—6. — Fővárosi Könyvtár 9—2. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12 és 6—8. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4. — Pedagógiai Könyvtár 9—7. — Statisztikai Könyvtár 9—2-ig. — Technológiai Könyvtár 9—1-ig.

Nyitvaleő képtárak: Glacé képkiallítása a Nemzeti Szalonban 9—2. Belépődíj 1 korona. — Szépművészeti Múzeum régi képtára 10—2-ig. — Tölggyessy képkiallítása a Mücsarnokban 9—4. Belépődíj 1 korona.

— **Személyi hírek.** József főherceg és Augustus főhercegnéasszony ma délelőtt Bécsből visszérkeztek Budapestre. — Gróf Forgách belgrádi osztrák-magyar követ ma Bécsből Magyarországra utazott. — *Klotild* főhercegnéasszony leányával, *Erzsébet* főhercegnével és udvartartásával ma délután öt beti tartózkodás után elhagyta Tátrafüredet.

— **Királyi kitiintetés.** A király Kócsy János főerdőtanácsosnak a III. osztályú vaskoronarendet, *Lenkó Gyula* és *Pótsa Ferencz* miniszteri tanácsosi czimmal és jelleggel felruházott pénzügyminisztériumi osztálytanácsosoknak buzgó és kitünő szolgálataik elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen, *Bradács Kálmán* műszaki főfelügyelőnek buzgó szolgálatai és *Oppenheim Miksa* bankhivatalnok belgrádi lakosnak közhasznú tevékenysége és a belgrádi osztrák-magyar kolónia körül szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **A beteg kalocsai érsek.** Kalocsáról jelentik, hogy Várossy érsek állapotában a mai nap folyamán semmi lényeges változás nem állott be. Az érsek erőbeli állapota lassanként fogy, a vesék működése némileg megvan még, de nem kielégítő.

— **Uj műegytemi magántanár.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Hüttl Dezső okleveles építésznek, műegytemi adjunktusnak a magy. kir. József-műegytemen a „Lakóházak fejlődése és a modern lakóházak tervezése“ czimú tárgykörből műegytemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ebben a minőségében megerősítette.

— **Gróf Szapáry László házassága.** Az eljegyzési kártya most már hivatalosan is bejelenti, miszerint muraszombati, szécsiszigeti, letenyei és szapáry dr. Szapáry László gróf, valóságos belső titkos tanácsos, cs. és kir. kamarás, a főrendiház örökös tagja, holnap délelőtt Steyreggben nőül veszi Weissenwolff Ungnad birodalmi gróf, Weissenwolff örökös ura, Sonnecki és Ennsecki báró, az Enns fölötti osztrák hercegség örökös főudvarmestere, cs. és kir. kamarás, az osztrák urakházának örökös tagja, a souv. máltai lovagrend tiszteletbeli lovagja és neje Weissenwolff Ungnadin Marietta birodalmi grófnő, született Starhemberg birodalmi grófnő, csillagkeresztes hölgy és palotahölgy, a souv. máltai lovagrend tiszteletbeli hölgyének leányát, Weissenwolff Ungnadin Irén birodalmi grófnőt.

— **Roosevelt balesete.** Roosevelt amerikai elnököt baleset érte, midőn tegnapi kocsin hajtatott oysterbayi nyaralójába, az uton kocsija összeközött miss Southbach automobiljával. Olyan erős volt az összeközés, hogy Roosevelt magas ivben röpült ki s egyenesen a lovak hátára esett, de egyéb baja nem történt. A hintó eltörtött és a miss vitte haza Oysterbayba automobilján az elnököt.

— **Kinevezések a minisztériumokban.** A király dr. Ott János miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárt miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki. — A kereskedelmi miniszter dr. Komjáthy Pál miniszteri segédtitkárt miniszteri titkárrá, dr. Géber Zsigmond Antal miniszteri fogalmazót pedig miniszteri segédtitkárrá nevezte ki. — A földmívelésügyi miniszter Bittó István, dr. Vásárhelyi Zoltán miniszteri segédtitkárokat miniszteri titkárokká, dr. Szandner Ernő, dr. Sörváry Béla és dr. Mayer Károly miniszteri fogalmazókat segédtitkárokká, Bartmann Miklós, dr. Nagy Iván és dr. Wurga Gerzson miniszteri segédfogalmazókat fogalmazókká, dr. Nuszer János, dr. Weber Lajos és dr. Juhász Jenő fizetéstelen miniszteri segédfogalmazókat valóságos segédfogalmazókká nevezte ki.

— **Meczner főispán afférje.** A Meczner Gyula főispán és Buzsák Barna szerkesztő között felmerült lovagias ügyben a felek tudvaleg párbajbírószágban állapodtak meg, mely azt a kérdést dönti el, hogy ebben az ügyben van-e elégtételadásnak helye. A párbajbírószág elnökéül gróf Andrássy Gyulát kérték fel, aki az elnökséget elfogadta. A párbajbírószág, amelynek tagjai különben Daniel Gábor titkos tanácsos és Holló Lajos, október 6-ára való tekintettel csak pénteken délután fog tárgyalásra összeülni.

— **Napoleon herceg esküvője.** Újabb jelentések szerint Napoleon Viktor herceg és Klementina belga hercegnő esküvője nemsokára meglesz. A herceg jelenleg nagynénjének, Eugénia excsászárnénak a vendége Farnboroughban, London mellett. Hír szerint a herceg az excsászárnéval az esküvő ünnepségeinek programját beszéli meg. Az esküvő újabb verzió szerint nem Olaszországban, hanem az excsászárné tartózkodási helyén, Farnboroughban lesz az ottani Szent Mihály-apátság templomban. Tekintettel Eugénia császárné korára és azért is, mivel a templom, ahol az esküvő lesz, nagyon kicsiny, a lakodalomra csupán a menyasszony és a vőlegény legközelebbi hozzátartozói lesznek hivatalosak. Ennek dacára Farnboroughban az esküvő idején nagyon sok herceg lesz, sőt lesz egy néhány koronás fő is. Napoleon Viktor herceg részéről ugyanis megjelenik az esküvőn minden valószínűség szerint Klotild főhercegnő, a herceg édes anyja, továbbá testvérei: Laetitia, özvegy aostai hercegnő és Napoleon Lajos herceg; azonkívül talán az olasz király, aki a hercegnék nagybátyja, továbbá Mária Pia portugál anyakirályné, a hercegnék a nagynénje. Meghívták kivülük Bonaparte Roland herceget is, aki a Bonaparte-ház fiatalabb ágának a tagja és akiről eddig azt hitték, hogy a család idősebbik ágának a tagjaival rossz viszonyban van. Klementina hercegnő részéről jelen lesz a flandriai grófnő, Hogy Albert belga király, a hercegnő nagybátyja, megjelenik-e a lakodalmon, azt még nem tudják. Az esküvőn tehát a Napoleon-ház tagjai majdnem teljes számban együtt lesznek. A felsorolt rokonokon kívül van ugyan a hercegnék két mostoha testvére is, ők azonban nem jelennek meg az esküvőn. Napoleon hercegnék ezek a testvérei atyjának második, morganaikus házasságából valók. Az idősebb Napoleon herceg ugyanis 1870-ben elvált a törvényes feleségétől, Klotild savoyai hercegnőtől, később pedig morganaikus házasságot kötött. Ebből a házasságából két gyermeke, egy fia és egy leánya született, akik a de Coligny nevet viselik.

— **Egy kiváló orvostanár halála.** Leyden Ernő tanár, a híres klinikus ma hetvennyolczéves korában Berlinben meghalt. 1854-ben a német hadseregben katonavőnök volt, 1865-ben a könig-bergi egyetem patológiai tanszékére hívta meg és 1881-ben lett a berlini klinika igazgatója és egyetem tanára, de 1907-ben visszavonult a tanszék-től, hogy teljesen a rák tanulmányozásának szentelhesse minden idejét. Leyden kezelte annak idején a rákbeteg Frigyes császárt.

— **A braganzai herceg ügyvédje.** Berlinből jelentik: Dr. Eder bécsi ügyvéd, akit a bécsi államügyészség intézkedésére a Hohenzollerndammion lévő lakásán letartóztatták, e pillanatban a rendőrigazgatónál tartózkodik. Tagadja, hogy becsutlen cselekményt követett volna el és kijelenti, hogy József braganzai herceg ellen támasztott másfél millió márká követelése teljesen fennáll. Az, hogy Eder kiszolgáltatása tárgyában diplomáciai eljárást fogantatásának, még bizonytalan. Nincs teljesen kizárva, hogy a letartóztatást nem tartják fenn. Bécsből több jogi képviselő érkezett ide, hogy dr. Eder támogassák és a hatóságnak adatokat nyújtsanak át követelése fennállásának bizonyítására.

— **A lázongó bosnyák parasztok.** Már irtunk a bosnyák parasztok lázongásáról. Valóságos parasztfordulom volt itt kitörőfélben, melyről még a következőket jelentik:

A lázadás Banjalukából indult ki, ahol több mint kétezer parasztszázad szeller verődött össze. Otthagyták munkájukat és elhatározták, hogy Dobojon keresztül Szarajevóba vonulnak. Tanyáról-tanyára mentek és felszólították a parasztokat, hogy ne fizessék többé a földesuraknak járó harmadot, az ugynevezett *trelinát* és ha a földesurak mégis követelnék, *gyűjtsék fel azok házaikat*. A zendülő csapat utközben folyton növekedve eljutott Dobojig. Itt azonban már várta őket a katonaság. Három zászlóalj gyalogság zárta el az utat egy tábornok vezetése alatt. A zendülők előre nyomultak. A tisztek *szuronyrohant* parancsolták és a katonaság szuronygezzel rohant a zendülők felé. A parasztok nem védekeztek, hanem felszakították ingüket és meztelen mellüket mutatva így kiáltottak:

— *Ido szurjatok!*

A tisztek még idejekorán meggátolták a vérgengszert. Megparancsolták a katonáknak, hogy puskatűvel verjék szét a parasztokat. Ez meg is történt és a katonaság néhány kék folt és három paraszt megsebesülése árán szétkergette a zendülőket. A Szarajevóhoz vezető utakat katonai őrizet alá vették és megszállták az Uzora völgyébe vezető erdei vasutat is. A katonaság közbelépése tehát legalább egyelőre megakadályozta a mozgalomnak a turbai kerületre való továbbterjedését. Ez pedig annyiból fontos, mert a szerb szomszédok titkos örömmel szemlélik a boszniai zavart, sőt ezt maguk is elősegítik azzal, hogy a belgrádi lapok néhány nap óta valóságos rémregényeket írnak arról, hogy a bosnyák kormány titkos ügynökökkel lázítja a parasztokat a földesurak ellen. A „Politika” című szerb lap ehhez még azt is hozzáteszi, az ügynököknek lehetőleg vérontásig kell a népet felingerelniük. A kitünően szervezett csendőrsége kívül három zászlóalj katonaságot bocsátottak a helyi hatóságok rendelkezésére a közrend helyreállítására, illetőleg fentartására céljából. A kormány erőteljes intézkedéseit a radikális szerb párt tagjai tulzottnak és fölöslegesnek tartják és egyuttal felajánlották szolgálataikat a kormánynak, hogy a felzárkózott tömegek lecsillapítására közbenjárjanak. Ezeket a szolgálataikat azonban a kormány nem hajlandó igénybe venni. A banjalukai kerületből érkezett jelentések szerint a parasztok izgatottsága csillapul és visszatérnek munkájukhoz. Több bujtogatót letartóztattak és meg fognak büntetni.

— **Katasztrófa a repülőversenyen.** Párisból jelentik nekünk: Morano aviatikus ma délelőtt az issyi versenyterén felszállt fivérével, hogy Clermont Ferrandba repüljön. A Bois Leger fölött valószínűleg motorhiba miatt a repülőgép a levegőben felfordult és lezuhant. Morano mind a két lábát eltörte, fivére menten meghalt.

— **Orvosi körökből.** Dr. Szigeti Gusztáv, a Ferencz József-kórház és a magyar királyi államasutak rendelő orvosa, hosszas tanulmányi útjáról Berlinből ma visszaérkezett és orvosi gyakorlatát ismét megkezdte.

— **Szerlem és katonaság.** Derecske községben Timár György endródi lakost besorozták katonának és most kellett volna berukkolnia. Timár György attól való félelmében, hogy katonáskodása alatt kedvese, Kovács Vilma elhidegül tőle, a berukkolása előtt ma szívenlőtte a leányt, majd azután önmagára lőtt kétszer. A leány azonnal meghalt, Timár sérülései nem életveszélyesek.

— **A huszárörnagyal halálos balesete.** Walters-thali Walter Richard honvédszázad őrnagyot tegnapi délelőtt bécsi lakásán halálos baleset érte. Az őrnagy fegyverszekerényében egy revolvért keresztelt, amelyet el akart küldeni a fiának, aki tüzerönkéntes. Talált is egy nagy katonai revolvért, a melyről azt hitte, hogy nincsen megtöltve. Miközben a revolvért tisztogatta, a fegyver hirtelen elszűlt és a golyó az őrnagy mellébe furódott, ruhája pedig tüzet fogott. A lövés zajára elősietett a felesége, aki a lángokat eloltotta és gyorsan orvost hívattatott. Az orvos azonban már csak a beállott halált konstataálta. Walter őrnagy legutóbb a horvát országos kormányhoz szolgált és a katonai, meg csendőrségi szakosztályának a főnöke volt. Résztvett az 1866. évi porosz hadjáratban és boszniai okkupációban. Halálát özvegye és három fia gyászolja.

— **Egy hírhedt rendőrkém meggyilkolása.** A „Novoje Vremja” azt a hírt közli, hogy Azevet, az orosz rendőrség hírhedt agent provocateurjét Wiesbadenben meggyilkolták. A híradás szerint az utóbbi időben három ismeretlen ember állandóan követte Azevet és ezek gyilkolták meg.

— **A francziák új tenger alatt járó hajója.** A francziák „Arhiméde” nevű új tengeralatt járó hajója, amelynek típusához a francia flotta vezetősége oly nagy reményeket fűz, a napokban megtette első próbatúráját. A hajó szeptember 21-én hagyta el Cherbourgot és Gironde torkolatáig indult, ahonnan visszatért Ruytingenbe Graevelingen előtt és szeptember 29-én ismét kiindulási helyén volt. A hajó összesen 1056 teengeri mérföldet tett meg és az első három napon sebessége átlag 10 csomó volt, míg a negyedik napon 14 csomónyi sebességgel haladt. Cherbourgban az „Arhiméde” visszaérkezése után hat óráig gyakorlatozott és torpedókat lőtt ki. A gyakorlatok mind kitünően sikerültek és most újabb gyakorlatokat készítenek elő. Hír szerint a hajóval Toulonba, esetleg Newyorkba indulnak, hogy így kipróbálják, vajon az új típusú tengeralatt járó hajók valóban képesek lesznek-e egy nagy flottát a nyílt tengerre is követni és esetleg több napig is a víz alatt maradni.

— **A székesfehérvári paprikaaffér hősei.** A székesfehérvári járásbírósnál hétfőn folyt le a tárgyalás Borsos Endre kir. járásbíró előtt abban a szenzációs ügyben, mely annak idején ország-szerre nagy felháborodást okozott, amikor is gróf Vay Artúr és Taby Kálmán hadnagyok a székesfehérvári Korzó-kávéházban paprikával támadtak rá egy védtelen ügynökre. A járásbíró a tanú kihallgatás után a hadnagyokat kötelezte a gyógykezelési és kárterítési költségek megfizetésére, ami körülbelül 500 koronát tesz ki.

— **Ujságíró-ösztöndíjak.** A Budapesti Ujságírók Egyesületének elnöksége tegnapi döntött azoknak az ösztöndíjaknak odaítélése felett, melyeket gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter ujságírók külföldi tanulmányutjára rendelkezésre bocsátott. Az egyik ösztöndíjat dr. Bernát Ottó hírlapíró kapta, aki Lipcsébe utazik, hogy az ottani egyetemen Sombart Wernertől, a világhírű közgazdászról és más professzoroktól is valutapolitikai, vám- és kereskedelem-politikai s internacionális tarifapolitikai kérdésekről előadásokat hallgasson. A másik ösztöndíjat Tábori Kornél hírlapíró nyerte el, aki ezzel fel fogja keresni Páris, Bécs, Berlin és Bukarest városokat, amelyekben az ott elhelyezkedett magyarok életét fogja speciálisan nézőpontból tanulmányozni. A tanulmányutjáról visszatérő ujságírók előadást fognak tartani a pasztalásairól a Budapesti Ujságírók Egyesületében.

— **Tolvaj gyógyszerész.** A baseli rendőrség értesítése szerint egy ottani gyógyszerészben betörték és onnan 683 frank és 150 márká készpénzt elloptak. Néhány héttel rá ismét betörték ugyanabba a gyógyszerészterembe és ez alkalommal 665 frank készpénzt loptak el. Minden valószínűség szerint ugyanazon tettesekről van szó. A nyomozás adatai szerint a tettes: Januschevsky János, Lengyelországból, állítólag lemergi gyógyszerész, aki 26—27 éves lehet. A rendőrség nyomozza.

— **Egy báró merénylete.** Nizzában báró Salgolski Sándor, egy orosz tábornok huszonegyéves fia meg akarta ölni Bernett Lina színésznőt, amiért szakított vele. A tengerparton revolverből kétszer rálőtt hűtlen kedvesére, de a golyók célt tévesztettek, a leány azonban a rémülettől elájult. A fiatal báró azt hitte, hogy megölte s erre föbelötte magát.

— **Halál a vérpadon.** A bajorországi staubingi fegyház udvarán ma reggel végezte ki a bakó Zeilig Henrik napszámot, aki huszonekét kőszúrással meggyilkolta kedvesét. A halálra ítéltet lefejezték.

— **Egy erdő lángokban.** Marosvásárhelyi jelentés szerint a Palota-Kun mellett levő neagavölgyi háromszázötven holdas fenyőerdő, mely a Schwarcz-czég tulajdona, két nap óta lángokban áll. Az erdőt állítólag egy elbocsátott alkalmazott gyújtotta fel és a csendőrség ez irányban megindította az eljárást. Az eddigi kárt háromszázezer koronára becsülik.

— **Öngyilkosság a sanatóriumban.** A Kék-golyó-utczában levő Schwartz-er-féle sanatóriumban ma reggel öngyilkosságot követett el egy ur-asszony. Az életunt Weisz Lipótné Drucker Aranka. Weiszné jómodu temesvári kereskedő felesége s a férje augusztus elsején hozta a sanatóriumba. A harminczkét éves fiatal asszony hónapokkal ezelőtt buskomorságba esett és öngyilkossági gondolatokká foglakozott. A sanatóriumban külön ápolónőt rendeltek melléje, aki minden lépését figyelemmel kísérte. A beteg ma reggel az ápolónő figyelmét kijátszva, leszökött a sanatórium parkjába s az egyik félreeső helyen egy fára felakasztotta magát. Mire megtalálták, halott volt. Az öngyilkos levelet nem hagyott hátra. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— **A börtönbe esukott börtönőr.** A mohácsi járásbíró-ság fogházában ezidőszent egyetlen egy fogoly van. Ennek több súlyos bűn nyomja a lelkiismeretét. Hétfőn, séta közben a fogoly az őr figyelmét kikerülve, átvette magát a bírósági épület körkerítésén, de szerencsétlenségére éppen egy munkás haladt el a kerítés alatt, akinek a nyakába zuhant. Természetesen elfogták és visszavitték cellájába. Azóta egyre azon töri a fejét, hogy hogyan szabadulhatna ki. Kedden délután vizet kért a fogházortól, aki felnyitva az ajtót, át akarta a vizet neki adni. A fogoly e pillanatban megrántotta az ajtót és fellökte az őrt, kiugrott és rázarta az ajtót. A fogházor a vaságy lábához esett, eszméletét veszítette s csak nagysokára tért magához. Segélyért kiáltozott. Az utczán járó-kelők hallották meg a kiáltásokat és kiszabadították kellemetlen helyzetéből. Mohácsról most nem könnyű szökni. Az utczán ezir-káló csendőrök csakhamar elfogták a mohácsi fogház egyetlen foglyát.

— **Izgató kaland a viczinálison.** Babesányi Bertalan, a Zsombolyai Forgalmi Bank igazgatója, a keskeny vágányú vonaton Nagybeeskerekéről Zsombolyára utazott. A magyarczernyai állomást elhagyva, a közvetlen Magyarczernya község alatt levő Karolina-majori megállóhely felé közeledett a kanyarodó sínparon a vonat, mikor Babesányi a kocszi tornácán állva észrevette, hogy a vágányok között egy kis gyermek ül játszadozva. Kiabálni kezdett a vonatvezető felé, de az nem hallotta, a vonat pedig mindinkább közeledett a gyermekekhez. Babesányi ekkor leugrott a haladó vonatról és kiabálva szaladt előre a lassan haladó vonat mellett, ekként akarva felhívni a gépész figyelmét a gyermekre, ami sikerült is, mert a kalauz vészjelt adott, mire a vonat megállt. A mozdory alig három méternyire volt már a gyermektől, amelyet a gépész még addig nem vett észre. A gyermek tehát megmenekült, de Babesányi a leugrás alkalmával arczával oly erővel vágódott egy szelvényjelzőhöz, hogy súlyos sérüléseket szenvedett. A gyermek Gyapjas József magyarczernyai lakosnak hároméves gyermeke, aki a közeli faluból került a vágányok közé.

— **Gyűlések és tüntetések.** A magyarországi szociáldemokrata párt nagyarányú, az egész országra kiterjedő mozgalmat indít a munkásságot legközelebről érintő kérdésekben. A parlament munkabálpésével a szociáldemokrata párt is megmozdul, hogy állást foglaljon a drágaság, a katonai terhek és az általános választójog ügyében. A főváros szervezett munkássága már a holnapi naptól kezdve sűrű egymásutánban nyilvános gyűléseket tart, október 23-án pedig a fővárosi összes párt- és szakmai szervezetek résztvevésével tüntető felvonulást és népgyűlést rendez. A vidéki mozgalom is új erőre kapott. Október 9-én hét, október 16-án tizenegy, október 23-án tizenkettő és október 30-án pedig tizenöt népgyűlést tartanak az ország legkülönbözőbb részeiben. A napirend mindenütt a drágaság, a katonai terhek és az általános választójog lesz.

— **Házasság.** Roskoványi Dezső honvédhuszár-százados, József főherczeg szolgálattevő kamarása október 8-án, délután fél egy órakor vezeti oltárhoz a belvárosi templomban özvegy Végess Gyuláné leányát, Gizellát. A pozgári esküvő ma délelőtt volt a negyedik kerületi anyakönyvvezető előtt.

— **Asbóth Oszkár** okt. 10-én déli 12 órakor tartja esküvőjét a fásori ág. ev. templomban dr. Ferenczi Sárival, dr. Ferenczi Zoltán, az egyetemi könyvtár igazgatója és a Petőfi-társaság alelnöke leányával.

— **Elfogták a megszökött bélpoklost.** A ma nap jelentettük, hogy a pozsonyi főrkórházból megszökött egy bélpoklos ember s hogy kézrekerítésére megtett minden intézkedést a bécsi és a budapesti rendőrség, nehogy széthurcolja a rettenetes betegség bacillusait. Most arról értesülünk, hogy a nagy apparátussal végzett nyomozásnak meglelt az eredménye, mert a leprás beteget Triesztben sikerült elfogni. Félő azonban, hogy a kórsággal egy sereg embert megfertőzött, bár eddig nem mutatkozott senkin a baj. A szörnyű betegségben szenvedő embernek Wildner Bertold a neve. Egész Magyarországon, ahol igen ritkán fordul elő a baj, talán ő az egyetlen bélpoklos. Iparostanuló volt Budapesten s tíz évvel ezelőtt Pozsonyba adták mesterségre. Ott mutatkozott rajta először a lepra s mindjárt bekerült az ottani állami kórház elszigetelő pavillonjába. Mivel a bélpoklosság gyógyíthatatlan betegség és rendkívül ragadós, kimondták rá az ítéletet, hogy egész életét szigorú őrizet alatt a kórházban kell töltenie. A szerencsétlen ifju tíz évet töltött már a kórházban, amikor elfogta a szabadulás vágya. Mivel e nagy idő alatt jó magaviseletű volt s egyszer sem kísérelte meg a szökést, már nem is igen vigyáztak rá. Az elszigetelő pavillonban, hogy-hogy nem, megismerkedett egy freistadi mázololegényvel, aki valami fertőző bajjal került oda. Ez a vándorlegény elmondotta neki, hogy ha meggyógyul, kivándorol Délamerikába. Ott kevés pénzzel is boldogul az ember, mert rabszolgákat tart, akik dolgoznak helyette. Ezer koronát kapott szüleitől s ez éppen elég arra, hogy megvalósíthassa tervét. Wildner Bertholdnak nagyon tetszett az idea s ott a kórházban eladta magát a freistadi mázololegény rabszolgájának. Elhatározták, hogy megszökönek. A szökést szeptember 18-án éjjel hajtották végre. Csak másnap reggel vették észre, hogy eltűnt a bélpoklos. Az állami kórház igazgatója, dr. Pantocsek József jelentést tett a pozsonyi rendőrségen, amely erre megindította a nyomozást. Közölte a bécsi és budapesti rendőrséggel a szökevény személyleírását. A leprás beteg szürke kórházi ruhában távozott és fekete sapka volt rajta. A bécsi rendőrség megállapította, hogy Wildner a freistadi mázololegény társaságában szeptember 19-én Bécsben időzött, de még aznap Budapest felé utazott. A budapesti rendőrség Wildner itteni rokonainál kérészközdött a bélpoklos fiatalemberről s nyomra talált. A mázololegény állítólag pénzt kapott társa részére az egyik rokontól s ezen a réven megtudta a rendőrség, merre igyekeznek. Távirat ment a tengeri kikötőkbe, hogy tartóztassák le Wildner-t, mert Braziliába igyekeznek. Ennek az intézkedésnek közönlöt, hogy tegnapelőtt Triesztben elfogták a leprás ifjut, aki már akkor egyedül volt, mert társa a Budapesten szerzett pénzzel megszökött mellőle. A szerencsétlen bélpoklos most a trieszti kórházban van, ahonnan valószínűleg visszaszállítják Pozsonyba.

— **Bűnbánó sikkasztó.** Az éjszaka megjelent a főkapitányság központi ügyeletes tisztviselőjénél Raszóczy Izidor, 37 éves postamester és elmondotta, hogy Szadován Bukovinában volt 3 éven át postamester. Kezdetben 70 korona, később 112 korona volt a havi fizetése. Ebből nem tudott megélni, nagy nyomorral küzdött és kénytelen volt hivatalos pénzekhez nyulni. Az Állami Folyamszabályozó Társaság befizetéseiből elsikkasztott 1800 koronát, azután megszökött. Elment Bécsbe, onnan pedig nemrég Budapestre utazott. A pénze most elfogyott, nem tudja mit csináljon, jelentkezik hát a főkapitányságon és kéri a rendőrséget, hogy tartóztassák le. Az önként jelentkező sikkasztót a főkapitányság letartóztatták.

— **A zsoke halála.** Párisból jelentik, hogy a tegnapi Saint-Ouen-i lóversenyen a legkiválóbb akadályjockeyk egyike, A. Chappmann, az Ortlinde nevű hároméves steepplerrel elbukott. A bukás oly szerencsétlenül történt, hogy Chappmann gerinczét törte és szörnyet halt.

— **Tenoristából orfeumi karmester.** A budapesti Opera közönségének évekkal ezelőtt egyik legzajosabban ünnevelt kedvence volt Bochnieck Gyula tenorista. Az akkori időknek minden tapsa és dícsősége az övé volt, aki a katonakarmesteri pályáról lépett az operai színpadra. Néhány évvel ezelőtt eltávozott Bochnieck Budapestről és senki nem tudta, hol van, merre jár. Most aztán arról értesülünk, hogy Bochnieck Gyula Prágában él s az ottani Tichy-orfeum karmestere.

— **Gyorsírótanfolyam a főrendiház gyorsíró-dájában.** A Magyar Gyorsíró Társaság e hó 3-án este 7 órakor megkezdte tanfolyamát kezdők számára. Az órák ezental kedden és pénteken este fél 7 órakor lesznek. Jöhetnek ki még e hó 7-ikén és 11-ikén a főrendiház gyorsíró-dájában (Országház, északi rész XVI. számú kapu) este fél 7 órakor.

— **Egy kuplé következményei.** Irtunk a Tizenháromház vidám bojkottjáról, amikor az elkésredett lakók táncmulatsággal és kupléénekléssel egybekapcsolt bojkottot rendeztek. A mulatságban részt vett egy baka is, aki segített kuplét énekelni. Szegény megadta az árát a kuplézásnak: a hadtestparanesnokság vizsgálatot indított ellene. A dolog így történt: A bojkott alatt állott Visegrádi-utca 105. számú házban lakik Mátyus Ferencz asztalossegéd, akit gyakran szokott meglátogatni a 16-ik helyőrségi kórházhoz bocsott Gyula nevű katonácsese. A ház lakói a bojkottmulatság alkalmával a katonát kérték, hogy mulattassa őket. Erre Mátyus Gyula közlegény-közkivánatra elénekel néhány friss variété-kuplét. Ennek aztán az lett a folytatása, hogy a múlt szombaton rapportra rendelték és tudatták vele, hogy katonai hatósága vizsgálatot indít ellene, mert lázította a tömeget az urak ellen. S amíg a vizsgálat tart, a kaszárnyát nem hagyhatja el. Erről a bátyja révén tudomást szereztek a lakók. Kérvényt írtak a katonai hatósághoz, melyben védelmükbe veszik a katonát. A kérényt hatvanhároman írták alá és most várják, hogy a katonai hatóság mikép tesz majd igazságot. A lakók szerint a katonát a házmeister, Gubácsi János, jelentette fel Boda Dezső rendőrőrkapitánynál, akinek intézkedésére hat detektiv járt nyomozni a házban. Ott egyébként már helyreállott volna a nyugalom. A lakók megbízottai és a háztulajdonos egyezséget kötöttek, melynek értelmében közel tizenöt-tizenöt ezer koronával lesz állították a házbéreket és kötelezték magukat a házban szükséges javítások elvégzésére. A lakók vasárnap már minden házban pontosan fizették a házbért. Csak a Visegrádi-utca 105. számú házban, ahol a Mátyus-eset történt, nem akarták fizetni, csak a gondnoknak. — A Tizenháromház szomszédságában, a Váci-uton levő ugynevezett Hétházban újabban ismét kitört a harcz, melynek az az oka, hogy hat lakót kilakoltattak, mert megtámadtak egy asszonyt, aki a lakókat gunyolta. Érdemes, hogy a hat kilakoltatott lakó most is ott van a házban, a többiek megosztották velük szegényes hajlékaikat, míg egy részük künn alszik a lépcsőházban.

— **Agyonlőtte a csabitót.** Borsos János husz éves, hódmezővásárhelyi kőművesegéd Budapesten megismerkedett Benkő Teréz tizenöt éves, martonvásári illetőségű cselédeánnyal. Az ismeretség rövid idő alatt szerelemmé fejlődött és a fiatalok elhatározták, hogy egymáséi lesznek. Borsos János 400 korona megtakarított pénzét átadta a leánynak, aki hazautazott Martonvásárra, hogy az esküvőhöz szükséges előkészületeket megtegye. Benkő Teréz otthon megismerkedett Weiser József asztalossegéddel, aki szintén házassági ajánlatot tett neki. A leány gondolt egyet, visszautazott Budapestre és Borsosnak tudomására adta, hogy nem lesz a felesége, mert Weiser megkérte a kezét. A szerelmes Borsost ez annyira elkésztette, hogy e hó 1-én Martonvásárra utazott, azzal a szándékkal, hogy megöli Weisert, menyasszonya csabitóját. Borsos Martonvásárra érve, először is volt menyasszonyának özvegy anyját kereste fel, akitől megtudta, hogy Weiser Schwarz Sándor fűszeres háznál dolgozik. Az elkésredett ember ide ment és Weisert felszólította, hogy mondjon le Benkő Terézről. Miután ez erre hajlandónak nem mutatkozott, Borsos revolvert rántott és három lövéssel megölte vetélytársát. A gyilkos elmenekült, de a csendőrök Tárnok község határában elfogták és beszállították a székesfehérvári kir. ügyészség fogházába.

— **Csodás születési eset.** A londoni „Lancet” című orvosi szaklap írja, hogy Kinában egy kilenczéves fiu anyává tett egy nyolczéves leányt. Az ujszülött 30 centiméter hosszú. A chansii kormányzó az esetet jelentette Pekingbe a kormányának.

— **Megkerült a nyolczvan korona.** A napokban kerestünk egy becsületes megtalálót, aki — úgy irtuk — egy fővárosi óvónőnek havi fizetését, 80 koronát, amit az I. Árok-utca 58. szám alatti ovodából jövet elvesztett, megtalálta. Megkerült a becsületes megtaláló és a 80 korona is. De kiderült, hogy a pénzt nem Erzsényi Ignáczné óvónő vesztette el, hanem Blesz Irma segédővónő. A földolog, hogy megvan a pénz.

— **Sikkasztó huszár.** A miskolci helyőrségi bíróság értesítése szerint Miskovitos Manó, ol-mützi huszonkétéves, géplakatos, a 15. sz. huszár ezred közhuszárja megszökött 109 korona hivatalos pénzek elsikkasztása után. A rendőrség keresi.

— **Lépfenében megbetegedett emberek.** A somogy megyei Teleki községben egy lépfenében megbetegedett tehén húsát kimérték. A husból több család vásárolt és azok, akik a husból ettek, egymásután tömegesen betegedtek meg. A romlott husból evett Banerác Jánosné is, aki néhány napi iszonyatos kiindulás után tegnap meghalt. Ezenkívül nyolczan súlyos betegen fekszenek, úgy hogy életbenmaradásukhoz kevés a remény, tizenhárman állapota kevésbé súlyos. Somogy megye alispánja a legszigorubb vizsgálatot rendelte el. Érdekes, hogy a lépfenés tehenet egy orvos engedélyével vágták le. A szomszéd község állatorvosa ugyanis nem lévén otthon, az emberorvost hívták a beteg tehenéhez.

— **Rein tanár előadása.** Alig lehet kultúrter, aki ne ismerné W. Rein, a jénai egyetem tanárának nevét. Egyrészt világhírű, szinte páratlanul álló pedagógiai művei, másrészt a magyar tanítóképzés körében annyira népszerű jénai szünidei tanfolyamok vezetése okozták, hogy nevelésügygel komolyan foglalkozó ember előtt neve ismeretlen nem maradhatott. Innen magyarázható az a nagy érdeklődés, amelylyel nemcsak Budapestben, de ország-szerte várják az első alkalmat, mely a kiváló tudóst Magyarországra hozza: f. hó 10-én, hétfőn d. n. 6 órakor tart előadást az Újváros-báza közgyűlési termében (IV., Váci-utca 82.) „A községi nevelés gazdasági, kulturális és erkölcsi jelentősége” címen. Előadására jegyek már kaphatók a Feministák Egyesületében (V., Mária Valéria-utca 12.) és a Bárd-féle színházjegyzőirodáknál (Kossuth Lajos-utca 4. és Andrassy-ut 2.) 2 kronáért, tagok részére 1 kronáért és karzati diákjegyek 50 filléres árban.

— **Az öngyilkos aradi urasszony meghalt.** Lénárt Vilmosné, a leánykiházasított egyet aradi vezetőjének felesége, aki tegnapelőtt öngyilkosságot követett el, az éjszaka meghalt. A golyók tüdejét furták át és roncsolták össze. Lénártné holttestét Zomborba szállítják.

— **Az izákos férj hitvesgyilkossága.** Nagy-mihályon Szurinyi József, valamikor jómódu, de izákosága következtében elszegényedett kalaposmester tegnap az udvaron összeszólalkozott a feleségével és a kezében levő baltaival háromszor az asszony fejére sújtott. Amikor látta, hogy felesége összeesett, a városházára sietett s ott bejelentette a gyilkosságot. A csendőrség Szurinyit letartóztatta. Az asszony haladoklik.

— **Szentesi kubikosok Szerbiában.** Szentesen kétszáz ember kért tegnap utlevelét a rendőrségtől Szerbiába, ahol most Szegednél 16 kilométer hosszúságú töltést építenek a Duna elleni védekezésre. A magyar munkásokat azért viszik Szerbiába, mert a szerb munkások nem értnek a kubikoláshoz és töltésepítéshez; számítás szerint minden munkás 4 kronát kereshet naponként.

— **Életunt gépirónó.** Tegnap este Schneller Jolán tizenkilenc éves gépirónó a Margit-rakpart-ról a Dunába akart ugrani. Bali János rendőr azonban észrevette és szándékában megakadályozta a leányt. Bevitte a főkapitányságra, ahol zavartan viselkedett. A rendőrség átadta szüleinek.

— **A tékozló fiu halála.** Szegedről jelentik: Bittó Ferenc szegedi gazdálkodó és halászcserdatulajdonos fia ma délután a Stefánia-sétányon agyonlőtte magát. A fiatal ember sokat költekezett és családjával állandóan viszálykodott.

— **Ebzárlat meghosszabbítás.** Az I. kerület területén újabb ismét fordult elő veszettség s ezért az előjáróság az ebzárlatot november 5-ig az egész kerület területére meghosszabbította. Az ebzárlat a kerülettel határos utcák, utak s terek mindkét oldalára kiterjed.

— **Halalos zuhanás.** Prohászka Gyula tizenhárom éves polgári iskolai tanuló tegnap délután több társával kirándult a Svábhegyre. A fiu játék közben egy árokba esett. Sántikálva ment tovább pártáisaival a Költő-utca 9. számú házában levő vendéglőbe, ahol rosszul lett s nemsokára meghalt. Valószínű, hogy esés közben belső sérüléseket szenvedett. A fiu holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Lopás a fürdőben.** A Rudasfürdőben az 57. számú kabinból e hó 4-én Lombár János számgyakornoktól ellopták barna bőr pénztárcáját, az óráját és egy fekete bőrtárczát iratokkal.

— **Pénztárczalopások.** Baruch Jeremiás gabonanyagkereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy a Nagykorona-utca 19. szám alatt levő irodájából ellopták Déghi Ernő hivatalnoknak vörös bőrtárczáját, amelyben 110 korona volt. A tárcza kézrekerítője 50 korona jutalomban részesül. — Ellopták Szelmer Elek vendéglős Semmelweis-utca 11. számú helyiségéből Kovács József soffőr pénztárczáját, amelyben 160 korona készpénz és egy aranygyűrű volt. A rendőrség a tolvajokat keresi.

— **Sírba vitte a szerelem.** A nyitrai telek-könyvvezető leánya, Borí Mariska, szerelmű bánatában öngyilkossá lett, gyufaoldatot ivott. A folyadék teljesen összeégette, ma reggelre meghalt.

— **Zsebtolvajlás.** Borisev György kátyi lakos kárára az újvidéki vasúti állomás III. oszt. vártermében, ahol Borisev egy padon aludt, zsebéből elloptak 490 korona készpénzt és 4 darab Bezsivác Pere és Borisev Anna aláírásokkal ellátott 4950 korona értékű váltót. Az ismeretlen tetteseket nyomozzák.

— **Hirtelen halál.** Tegnap délután a Bécsi-ut 86. szám alatt levő ujlaki téglá- és mészégető-gyárban Markosini Péter 56 éves napszámos hirtelen rosszul lett és pár percz múlva meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Életuntak.** Ma délben az ujlaki cserépgyárban Szücs Gábor 43 éves éjjeli-őr a szájába lött. A mentők bevitték a Margit-kórházba.

— **Baleset.** Tegnap délután a Bihari-úton levő fővárosi szenttelepen Erdősi József 12 éves fiút elgázolta egy szénzállító kocsi. Erdősi a lábán súlyos sérüléseket szenvedett. A Szent István-kórházban ápolják.

— **Royal-Orfeum.** A páratlan sikerű új műsor főbb számai: A palatinus lánya biedermayer operett, Else Kupfer, a híres színésznő mint énekes szabrett, két francia bohózat, Zerkovitz búvettje, az októberi új Czirkusz, Solti, Szécsi és Sarkadi szelvésszámai stb. olya nagy vonzerőt gyakorolnak a közönségre, hogy öt nap óta egyetlen egyszer sem volt esti pénztár, mert az összes jegyek még délután elkeltek. A Royal Orfeum igazgatósága a palatinus lánya operett rendkívül nagy sikerét azzal ünnepezte meg, hogy az amugy is pazarul kiállított színpadra Reinthaler Sándor műtermében új perspektivikus háttérnek megfestette a régi Pestet sok-sok kis viskójával, amelyek dűledező ablakaiból ezernyi méces tükröződik a Duna hűmpölygő habjaiban.

— **Halálozás.** Papp Irma életének ötvenedik évében elhunyt Nagykőrösön.

Kohn E. H., a békésesabai neol. izr. hitközségi tudós öreg főrabijja ma délután hosszas betegség után meghalt. Halála nagy részvétet kelt. Dr. Papp Illés kassai tanár édesatyját gyászolja az elhunytban.

Meszlénai Takács Gyuláné, Renner Ernesztin életének 64-ik évében meghalt Budapestben.

Csikszentmártoni Szabó Albertné, Blaumann Aloizia 84 éves korában Marosújváron meghalt. Kisborsosnyói id. Tompa Imre, az erdélyi földterhelmentesítési igazgatóság levéltárosa, 93 éves korában Brassóban meghalt.

Dr. Steinberger Izidor fővárosi orvos ma délelőtt rövid szenvedés után 51 éves korában meghalt Budapestben.

Dr. Urbach Lajos fővárosi ügyvéd neje ma délután meghalt. Temetése pénteken délelőtt 10 órakor lesz.

— **x Ha öszül a haja, használja a Stella-vizet.** Ára 2 K. Kapható egyedül Zoltán B. gyógytárban, Budapest, V., Szabadság-tér.

— **x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 21.** Színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

— **x Fodor-féle vívőterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívőterme.** Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

— **x Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.**

— **x Mi a Novicum?** Székelyhavasí gyomorkeserű házióster. Melynek egyetlen háztartásból sem szabad hiányoznia. Ez az ideális új házióster rögtön enyhíti a gyomorbaajt, gyomorgörösöt, gyomorégést, gyomorérellyést, hányingert, étvágytalanságot és minden egyéb gyomortól származó bántalmakat. Ára nagy üveg 2 korona, középnyag 1 korona 20 fillér, kis üveg 60 fillér, 3 nagy, 5 közép vagy 10 kis üveget utánvét mellett bérmentve szállít a készítő, Kárpáti József Árkossepszentgyörgy 11. szám vagy a központi főraktár, Balja Sándor „Hunnia” gyógyszerháza Budapest, Erzsébet-körút 56. szám.

— **x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

— **x Keleti J. orvosi műszer- és sérvkötő-gyára** (Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.) a legjobb hírnévnek örvendő cégg hazánkban, amelynek szabadalmazott sérvkötői teljes bizalmat érdemelnek.

A kolera.

— **Csökken a veszedelem.** —

Budapest, október 5.

A lappangó kolera-veszedelem erejét gyilkos mérgét, úgy látszik, megtörte a hűvösebbé változott őszi időjárás. Már Mohács-on is megszűnt a kolerajárvány fenyegető jellege. Budapestben sem fordult elő, az utolsó huszonnegy óra alatt, koleramegbetegedés. Csupán Títelről, Bácsujlakról és Temerinből jelentettek kolera-gyanus megbetegedéseket, sőt elhalálozást is. Újabb híreinket itt adjuk:

Budapestben.

A fővárosban az utolsó huszonnegy órában koleramegbetegedés nem fordult elő. Beszállítottak ugyan a Futó-utca 45. számú házból egy férfit a Szent Gellért-kórházba, de az orvosi vizsgálat megállapította róla, hogy nem koleraiban, hanem vérhasban szenved.

A vidéken.

Mohácsról jelentik: A kolera szünőfélben van. Hétfőn, kedden egyetlen megbetegedés sem történt. A betegek valamennyien jól érzik magukat. Naponként mind többen hagyják el egészségesebben a járványkórházat. A gyermekeket a járvány- orvosok viszik vissza szüleikhez, akikől megbetegedésük óta el voltak zárva. Ilyenkor azután megfigyelhetők játszódnak le az orvosok előtt. Egy anya ajultan rogyott össze, amikor gyermekét vizionlatta. A szigorú hatósági intézkedések azonban fokozott mértékben maradtak érvényben, mert csak így lehet remélni a járvány megszűnését.

Mohácsról táviratozzák: Izabella főhercegnő, Frigyes főherceg neje, Bécsből orvosprofesszorok által ajánlott kolera elleni orvosság receptjét külföldön gyorsfutással elküldötte Sey Tamás főszolgabírnak. Frigyes főhercegnének tudvalevőleg Mohács környékén nagy uradalmi vannak és így nem érdektelen Izabella főhercegnőnek a betegség ellen való gondoskodása.

A receptet Jaeger Béla dr. udvari orvos az uradalmi gyógyszerháza készítette el és az alkalmazottak között szétosztatta szükség esetén való használatra. Azután a mohácsi gyógyszerháza is nagyobb mennyiségben készítettek el az orvosságot és Sey főszolgabíró intézkedésére valamennyi gyógyszerháza ingyen bocsátják a betegek rendelkezésére. A gyógyszer egy tinktura, amely — mint Izabella főhercegnő Sey főszolgabíróhoz intézett levelében írja — néhány percz alatt gyógyít. A szert a járványkórházban kipróbálás alá vették. — Mohács-on a főhercegnő gondoskodása nagy örömet okozott.

Titelből jelentik, hogy a közeli tanyák egyikén ma Pantelemanov Damján földműves 12 éves Zorka nevű leánya kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. Szemző főszolgabíró a járásorvossal megtette a legérelvesebb óvintézkedéseket.

Temeriben ma egy újabb haláleset és két megbetegedés történt.

Bácsujlakról azt jelentik, hogy a palánkai járásban három ember halt meg kolera-gyanus tünetek közt, nyolczan pedig betegen fekszenek. A csendőrség kordonnal zárta el a falut, a nép közt nagy a rémület. Az már bizonyos, hogy a fertőzést a Duna vize okozta.

Székesfehérvárról táviratozzák, hogy Anvander Rudolf győri születésű csapos-legény, aki a napokban jött Eszékéről Székesfehérvárra és utközben Mohácsra is időzött, ma az utczán hirtelen rosszul lett. Beszállították a Szent György-kórházba, ahol Révy és Mészöly főorvosok kolera-s tüneteket konstaltáltak rajta. A beteget beszállították erre a járvány-kórházba és megtették a legszigorubb óvintézkedéseket.

A pozsonyi rendőrkapitányság ma délelőtt bejelentette a polgármesternek, hogy az osztrák hatóság a Hamburg felé vezető úton az országhatárt csendőrokkal elzárta, mert Bécsben Pozsonyt és környékét kolera-gyanusnak nyilvánították. A polgármestert helyettesítő Mitterhauser Károly főjegyző táviratilag jelentést tett az esetről a belügy-miniszternek, annál is kérve a miniszter közbenjárását a határzár megszüntetése érdekében, mivel úgy a város, mint a megye teljesen kolera-mentesek.

**Minden kávéházban kapható
poharanként 6–8 fillérért**

természetes, baktériummentes, szénsavdus BORHEGYI és BORSZÉKI ásványvíz.

Zágrábról jelentik, hogy a dunamenti Borovóban koleragyanus tünetek közt elhunyt két személy bakteriológiai vizsgálata megállapította az ázsiai kolera. A hatóság minden intézkedést megtett, hogy a kolera terjedését meggátolja. Borovóban 9 ember betegedett meg gyanus tünetek közt, ezek közül öt meghalt. További hiteles hírek még nem érkeztek.

Fiuméből táviratozzák: A fiumei kereskedelmi és iparkamara ma este ülést tartott, amelyen tiltakozott az esztrák hatóságok által foganatosított egészségügyi intézkedések ellen, amelyek a magyar és a fiumei kereskedelmi forgalom ellen irányulnak. Elhatározták, hogy ez ügyben sürgős felterjesztést intéznek a kormányhoz, közbenjárást kérve. Hasonló határozatot hozott a városi tanács is mai közgyűlésén.

Hivatalos értesítések.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja az Alpáron 1910. évi október 9-én, valamint a Vácson 1910. évi október 9. és 10-én tartandó országos vásárokat a kolerajárvány miatt be tiltotta.

Az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy: Szerbiában a kolera behurcolása elleni védekezés céljából az igazolási kényszerít bevezették és hogy Bécsből és Budapestről, továbbá Mohácsról és vidékéről Belgrádba érkező utasokat ötnapi orvosi megfigyelés alá helyezik, mi mellett az utasok szabad járás-kelésükben nem akadályoztatnak.

A Máv. igazgatósága jelenti, hogy a román királyi kormány a kolera nézve a következő intézkedéseket rendelte el: A határon szigorú módon csak azokat a személyeket veszik orvosi vizsgálat és fertőtlenítés alá, akik fertőzött vidék-ről érkeznek, miért is ajánlatos, hogy az utasok az illetékes rendőri hatóság által kiállított és ugyancsak rendőrileg láttamozott igazolvánnyal jussák el magukat, amelyen legutolsó tartózkodási helyük fel van tüntetve.

A bakteriológiai vizsgálat megállapította a következő négy esetben, hogy nem kolera forgott fenn: Hajós község (Pestmegye) egy esetben, Szatpár (Bácsbodrogi) két esetben és Somoskőújfalun (Nógrádmegye) egy esetben.

A belügyminisztériumhoz ma a következő koleragyanus megbetegedésekről és halálesetekről érkezett jelentés:

Dunaszekeső (Baranyamegye) egy megbetegedés;
Éicsujlak (Bácsbodrogi) egy halálos;
Ujgombos (Bácsbodrogi) egy megbetegedés;
Mozsor (Bácsbodrogi) egy megbetegedés egy halálos;
Dunaföldvár (Tolnamegye) egy megbetegedés;
Lajos (Pestmegye) egy megbetegedés;
Kistarcsa (Pestmegye) egy megbetegedés;
Solymár (Pestmegye) egy halálos;
Románpetre (Torontálmegye) egy megbetegedés.

Mohácsról jelentik, hogy ott sem hétfőn, sem kedden nem fordult elő újabb koleramegbetegedés.

A cs. és kir. pénzügyminisztérium intézkedése folytán a Boszniában rendelt friss gyümölcs, friss főzelék és tejkeverékek csak abban az esetben bocsáthatnak kivételre, ha a magyar közigazgatási, illetve a horvát-szlavon királyi hatóságok részéről kiállított származási bizonyítvánnyal igazoltatik, hogy a keverékek kolerával nem fertőzött vidék-ről származtak.

Külföldön.

Newyorkból táviratozzák: A St. Anna gőzös egyik fedélközi utasa, aki Nápolyban szállott a hajóra, utközben meghalt. A hajóorvos azt hiszi, hogy kolera volt a halál oka. Két másik fedélközi utas bélhurutban szenved. Mindkettő orvosi ellenőrzés alatt áll.

Rómából jelentik, hogy a legutóbbi huszonegy órában Nápolyban 16 megbetegedés és öt halálos eset történt kolera következtében. Nápoly tartományban 15 ember betegedett meg, halálos eset nem történt. Apuliában sem halálos, sem megbetegedés nem fordult elő. A nápolyi összes gyanus megbetegedések közül a bakteriológiai vizsgálat folyamán tíz bizonyult ázsiai koleraé.

Párisból táviratozzák, hogy több lap Marselleből jelentést tesz azon hírről, hogy a koleraiban megbetegedett hajóutasok közül kettő meghalt. A holttesteket elégették.

Bécsből jelentik, hogy ott ma délelőtt koleragyanus tünetek között megbetegedett Wrana János közműves és beszéltették a Ferenc József-kórházba. Azt a négy embert és egy gyermeket, akikkel Wrana együtt lakott, izolálták. A kórház ázsiai kolera vall. A bakteriológiai vizsgálatnál csak holnap fognak elkészülni.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Beulemans kisasszony házassága.

— Vigjáték három felvonásban. Irták: Fonson és Wicheler. Bemutatója ma este a Vigszínházban. —

A Vigszínház mai bemutatóján a közönség sok mindent értetlenül fogadott, aminek a megértése szükséges lett volna ahhoz, hogy az értékesebb oldalról méltányolja a Fonson és Wicheler darabját. A mi közönségünk nem látott a daraból egyebet, mint egy érzelmes históriát arról, hogy a Brüsszelbe szakadt párisi prokurista mint hódítja meg gazdájának, egy derék sörfőzőnek a leányát, aki az első felvonásban még egy fajankónak a menyasszonya, a második felvonásban azonban kiadja a fajankónak az útját, hogy a harmadik felvonásban a párisi ifjunak nyujtsa a kezét. Ezzel a fordulattal senkit sem ért meglepetés; az első felvonás első jelenletében már mindenki látta, hogy Beulemans kisasszony a derék Seraphin sehogy sem illelnek össze, ellenben ő és a párisi Delpierre Albert hamarosan meg fogják érteni egymást. Különösebb akadályok sincsenek a fiatalok útjában: Seraphin, akinek már kis fia is van egy munkáslánytól, önként eltakarodik az utból, a szülők sem támasztanak nehézséget, különösen azután, hogy Albert teljesedésbe hozza a Beulemans apó régi álmát s diszelnöknek választatja meg a sörfőzők segítő egyesületében az öreget. Így különösebb emóciók nélkül történik minden, aminek előreláthatólag történnie kell s a közönség szinte örömet érez, hogy a derék hős és a szimpatikus hősön egymásra találtak.

A darabnak valóban ez a gerince, azonban úgy hisszük, hogy az eredetiben nem az hozta meg a „Beulemans kisasszony“ nagy sikerét. Hanem az a kolorit, ami ehhez a gerincehez tapad, a brüsszeli nyárspolgárvilág levegője s az a nyelvi ellentét, mely a párisias francia nyelv könnyű lejtését állítja szembe a flamand nyelveken elnehékesedett brüsszeli franciássággal. Odakinn hatás és komikum rejthetőket abban, hogy a párisi fiatalember, akit választékos beszéde miatt finomkodó piperkőznek tartanak és ellenszenvvel fogadnak a brüsszeli nyárspolgárok, mint tanulja meg az ő egészen sajátzerű bicaklásokkal teli beszédmodorukat. Am ez a nyelvi ellentétet még a Heltai Jenő nagy fordítóművészete sem tudta teljes mértékben megéreztetni, mert a belgiumi francia nyelvnek a vidékies, tájszavas magyarság nem lehet teljes egyenértékese. — Annál kevésbé, mert Heltai — határozott s az irodalmi nyelvtől lényegesen eltérő tájnyelv hiányában — kénytelen volt többfajta vidék tájszavaihoz s a politikai eszmadia cikornyás beszédmodorából gyurni össze egy külön, sajátzerű nyelvet. A kísérlet érdekes volt, ezt a nyelvet azonban idegennek érezte a publikum, mert a Beulemans-ék nyelve sehol sem élő nyelv, nem lehetett róla elhinni, hogy már is külön öntudata, rártartisága legyen, mely ellenségeskedéssel fogadja a tőle eltérő dialektust.

„Beulemans kisasszony“ eredetijének fő vonzó ereje tehát Budapestten esett. Java elveszett a másik fővonzó erőnek is: a darab nyárspolgári levegőjének. Minálunk nincsenek nyárspolgárok, csak urak és parasztok, gavallérok és munkások. És hogyha akár a munkája, akár a szerencséje révén valaki meggazdagodott, nyomban maga is ur és gavallér akar lenni s nem elégszik meg azzal, hogy a pénzeszsákra ráülve, egyszerű polgár legyen. A közönség legkisebb töredéke tudta tehát csak teljes mértékben méltányolni azt a sok apró vonásból összetevődő mozaikképet, mely finom, jellemző erővel vetítette színpadra a nyárspolgárok világát. Ezen a ponton túl azonban immár lehetetlen csak a darabról beszélni, mert ebből a hatásból részüket kérik a darab rendezője és a színészek is. A második felvonás uzonnához terített asztala, a kanapé támlájára terített és gondosan elsimogatott csipkediszek, régi falusi udvarházak hangulatát juttatta eszünkbe. S ebben a miliőben vonultak föl a tipikus nyárspolgár figurák. Vendrey Beulemans

apója, aki folytonosan zsörtölődik, gorbombáskodik, pedig arany a szive és Haraszi Hermin Beulemans asszonya, aki már selyemruhában jár, de még a csipőjére teszi a kezét, amikor veszekszik. Beulemans apó és Beulemans asszony természetesen mindenen összekapnak, pedig szeretik egymást. Vendrey pompás kabinetfigurát csinált az öregből. Azután Varsányi Irén, Beulemans kisasszonya, kit első helyen kellett volna említeni. Nyakig zárt bluzban, illedelmesen, egyszerűen, kedvesen mozgott a színpadon, szemérmes volt és engedelmes; elhittük neki, hogy ő az a nyárspolgár kisasszony, aki természetesnek találja, hogy a szülői parancs szavára menjen férjhez s a vőlegényének csak az eljegyzés után nyujtja először az ajakát. Szerémi egy öreg nyers serfőző szerepében remekelt. Tihanyi pedig kedves félszeg figurát csinált az ifjú Seraphin alakjából. Az előadás egészben véve pompás volt s hogy ha a „Beulemans kisasszony“-nak nem lesz állandó sikere, ez nem a Vigszínházban mulik.

Bonda J Jenő.

(* Az Operaházban holnap, csütörtökön, október 6-án, gróf Zichy Géza magyar történelmi dalműve „Nemo“ kerül színre a következő szereposztással: Zrinyi Ilona—R. Beris, Rákóczy neje—Flattné, Badini Klára—Ambrusné, Sioniaszka—Hardy Helén (először). Laczkó—Payer, II. Rákóczy Ferencz—Takáts Elek (Nemo)—Arányi, Jussuf—Szendrői, Bercsényi—Mihályi, Dassaleurs—Pichler, Vay—Várady Sándor, Andrassy páter—Kárpát, Sennyey—Juhász, a hollandi követ—Dalnoki, a török követ—Ney B., a lengyel követ—Kertész Ö., kuruczok: Déri, Hegedűs, Kornai. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszegegy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 124. szám). Pénteken „Istenek alkonya“-t adják: Vasquezné, Ambrusné, N. Valent, Fodoriné, Váradi M., R. Beris, Antehes, Szemere, Kornai, Dalnoki, Kárpát, Juhász közreműködésével. (Évi bérlet 125. szám, kezdete 6 1/2 órakor).

(* Petráss Sári távozása a Királysínházból. A színházi szezon legelején vagyunk, de az első primadonna-affér máris megszületett: Petráss Sári megszegi hároméves szerződését és elhagyja a Királysínházat. A fiatal művész mellőzöttnek érzi magát, mert az igazgatóság Lehár „Czigány-szerelmem“ című darabjában nem osztott neki szerepet és ezért távozik a színházról. Petráss Sári állítólag már el is szerződött Berlinbe a „Neues Operetten Theater“-hez.

(* Megnyitó előadás a Várszínházban. Holnap, csütörtökön, e hó 6-án kezdi meg hat hétre terjedő vendégszolgát a Várszínházban a soproni színtársulat. Megnyitó előadásul a „Tánczos huszárok“ című operett kerül színre. Az első előadáshoz Nádasy igazgató meghívta az állami és városi hatóságokat és a sajtót. Pénteken második előadásul Kálmán Imre és Bakonyi Károly nagy sikert aratott daljátékát, a „Tatárjárás“-t adják, amelynek főszerepét Peterdi Etel, Széhel Ilonka, Rákosi Ferencz, Váradi Márton és Szigeti Jenő játszzák.

(* A Városligeti Színházban folyton telt házak mellett adják Ruttkay György nagyszerű bohózatát „A pesti háziurat“, mely mindegy óriási derűtséget kelt. A darab egész héten műsoron marad. A legközelebbi újdonság „A vándorlegény“ (Bruder Straubinger) című operette lesz, mely a Népszínháznál fényes sikert aratott és amely Eisler zeneszerzőjének a legsikerültebb műve. Előkészületlen van „A bilincs“ (Ketten) című szenzációs dráma, amelyben Feld Zsigmond igazgató új szerepet kreál. Legközelebb tartják meg a bájos zenéjű „Muzikusleány“ operettnek ötvenedik előadását, Kürty Klárával a czim szerepben.

(* Tibor Ernő kiállítás. A Művészház váci-utcai helyiségeiben ezen a héten mutatkozik be teljes fejlődésében több mint száz képből álló kollekcziójával Tibor Ernő. A fiatal művész alig néhány éve lépett a nyilvánosság elé s a Múcsarnokban és a Nemzeti Szalonban időnként kiállított képeivel mindig erősen felkeltette az érdeklődést úgy, hogy méltán néztek művészkörökben nagy várakozással fejlődése elé. A Művészházban most rendezik a hatalmas képanyagból álló tárlatot, melyet ünnepélyes megnyitása előtt külön fognak bemutatni a sajtó képviselőinek.

(* A Kisfaludy-Társaság felolvasó ülése. Nagy és előkelő közönség jelenletében tartotta meg ma délután rendes felolvasó ülést a Kisfaludy-Társaság. Beöthy Zsolt elnök rövid megnyitó beszéde után Vargha Gyula főtitkár a folyó ügyekről tett jelentést. Bejelentette, hogy a nagykőrösi Arány János-szobor leleplezésén a társaság testületileg vett részt. Tudatta ezután, hogy a társaság a kiváló publicista, Falk Miksa, síremlékének leleplezésén képviseltette magát.

Ezután a tárgysorozatra tértek át. Elsőnek *Berzeviczy Albert* v. b. t. t., társelnök „Történelmi tájkép” című tanulmányát mutatta be, melyben ismerteti a XVII. században *Nicolas Poussin* által megalapított, történelmi reminiscenciáktól áthatott tájképfestészet fejlődését. Az ismertetés igen érdekes képet nyújtja az ugyanezen korból Hollandia, a tizenkilencedik századbeli francia és német klasszikus tájképfestő iskoláknak. Felolvasásának végén a romantizmus hatása alatt átförmálódó s a naturalizmus felé közeledő iskolák történelmi tájképfestését méltatta. A zajos tetszéssel fogadott felolvasás után *Csengery János* rendes tag ismertette és főbb jeleneteiben bemutatta Euripides *Bachansnők* című utolsó és legérdekesebb tragédiáját. A fordító művészi bravúrral tolmácsolta *Euripides* nagy alkotását. A hallgatóság nagy érdeklődéssel hallgatta és zajos tapsal jutalmazta az érdekes előadást. Végül *Hegedüs István* három lírai költeményét olvasta fel. A felolvasó ülés után zárt ülés volt.

(*) **Magyar Szövetség.** Most jelent meg az Országos Magyar Szövetség hivatalos lapjának, a dr. Csányi Gusztáv főtitkár szerkesztésében megjelenő „Magyar Szövetség”-nek októberi száma gazdag és érdekes tartalommal. Az „Új Magyarország” című vezércikkben dr. Csányi Gusztáv azt fejtegeti, hogy a magyar nemzet egységét véglegesen csak az érdekek egysége teremtheti meg s ezt az értelmiségnek a néppel való folytonos és rendszeres érintkezése hozhatja csak létre. „A magyar politika pángermán világitásban” és „A pángermánok és Magyarország” című cikkek érdekesen tárgyalják a német politikának Magyarországhoz való viszonyát. Dr. Benda Jenő fölötté érdekes és tanulságos tanulmányt közöl „Állami népoktatás és tanítóképzés” cím alatt, míg a hivatalos rész ismerteti a szövetségnek buzgó és közérdekű működését az ingyenes névnyomtatás és a székely kivándorlás megakadályozása körül. A füzet több apró közleményen kívül a névnyomtatási eljárás szabályait is közli. Érdekesnek tartjuk annak megemlítését, hogy a szövetség sokoldalú és közhasznú működésének elismerésül egy magát megnevezni nem óhajtó orsz. képviselő a szövetségnek 500 koronát adományozott. A megjelent füzet, amíg a készlet tart, a szövetség központi irodájában (Budapest, VIII., Múzeum-körút 10.) ingyen kapható.

(*) **Hangversenyek.** A Méry Béla hangversenyirodája által ezidén vegyes bérletben rendezendő *ál kamara-estély* közreműködői közül kettő először jön Budapestre mint állandó vendég. A bécsi *Rosé-vonósnégyes*, amely az utolsó években Európa legnagyobb zenecentrumaiban tartott hangversenyei után a *Joaachim-négyes* legméltóbb utódjának bizonyult és a *drezdai Bachmann-trío*, amely már a continens összes udvari hangversenyzett és hazájában elsőrendű társulatnak van elismerve. A *Brüsseli* vonósnégyesről közönségünk már saját tapasztalatból tudja, hogy ideális az összejátéka. Kéri a rendező cég bérlet-előjegyzőit, hogy tessék jegyeiket haladéktalanul átvenni, miután azok tovább vissza nem tarthatók.

A *Wiener Koncertverein* zenekara, mely már három ízben nyújtott fővárosunk közönségének magas művészi élvezetet, az idei programjával óriási érdeklődést keltett a zenei körökben, olyannyira, hogy a jegyek tulajdonos része már bérleti elővtételben elkelt. Erre való tekintettel a Harmonia a bérleti időt október 20-án lezárja. A Harmonia R. T. ezúton kéri a bérlet-tulajdonosokat, hogy előjegyzett jegyeiket mielőbb átvenni szivesedjenek, hogy a tömeges jelentkezések folytán netán beálló zavarok elkerülhetők legyenek. A még meglevő jegyek a Harmoniában 12 K-tól 48 K-ig kaphatók.

Destin Emmy, a newyorki Metropolitan Opera kiváló csillaga október 24-én rendezi dalstélyét a Vigadó üzsög termében. A kiváló művész nő ezúttal teljesen új műsorral fogja a közönséget meglepni. Az est fényét *Borthwick* *Sergei* kiváló zongoraművész közreműködése fogja emelni. A még csekély számban levő jegyek a Harmoniában (IV., Váci-utca 20.) 3 koronától 15 koronáig kaphatók.

FŐVÁROS

(Az új építési szabályzat. A régi és még érvényben lévő építési szabályzat már elavult és a modern igényeknek nem felel meg. A fővárosi közmunkák tanácsa ezért új építési szabályzat-tervezetet készített. Dr. *Bárczy István* polgármester megkérte a közmunkák tanácsát, hogy a tervezetet küldje meg neki, hogy a főváros már most megtehessen rá észrevételeit. A közmunkák tanácsa ennek a kérésnek eleget tett és a polgármester ma délutánra szakértekezletet hívott össze a szabályzat tervezetének megvitatása végett. Az értekezleten számos bizottsági tag, továbbá *Devecsis Ferenc* középítési igazgató, *Kajlinger Mihály* udvari tanácsos, *Magyarovits Mladen* tisztii főorvos, *Melha Kálmán* tisztii főügyész, *Hofbauer* és *Eberling* műszaki tanácsosok, *Kabdebó Gyula* mérnök, azonkívül az építészeti testület képviselői jelentek meg. Az értekezleten dr. *Bárczy István* polgármester elnökölt, előadója pedig dr. *Harrer Ferenc* tanácsjegyző volt.

Az értekezletet *Bárczy István* polgármester nyitotta meg. Ismertette az újítás fontosságát s indítványozta, hogy az értekezlet egyelőre csak a főbb kérdésekkel foglalkozzék. Dr. *Harrer Ferenc* tanácsjegyző ismertette ezután a tervezet keletke-

zésének historikumát. Az értekezlet a polgármester indítványára egyhangulag hozzájárult ahhoz, hogy noha a szabályrendelet megalkotására nézve a főváros sohasem ismerte el a közmunkák tanácsának illetékességét, a szabályzat sürgősségére való tekintettel nem kívánja utját állni annak, hogy a szabályrendeletet a közmunkák tanácsa állapítsa meg. A határozat kimondása után az előadó indítványozta, hogy első fokban a főváros tanácsa, másodfokban a közmunkák tanácsa és harmadfokban a belügyminiszter döntsön az építések engedélyezéséről. A másodfoku határozat ellen a főváros nevében joga legyen a polgármesternek felelkezni. Az indítványhoz többen szóltak hozzá. *Falóczy Antal* és *Vágó József* helyeselték az előterjesztést. *Ullmann Gyula* műépítész azt kívánja, hogy oly tervet készítsenek, amelyeket csak szabályozás miatt küldenek át a közmunkák tanácsához, ez esetben a szabályozás kérdésében dönthessen s az engedélyezés fölött ne határozhasson. Hosszu vita indult meg arról a kérdésről, hogy mily épületek építésének engedélyezése tétessék át a közmunkák tanácsához. Az összes felszólalók egyet értettek abban, hogy azok az ügyek, amelyekben szabályozás vagy a fennálló szabályrendelettel való eltérés fordul elő, átteendők a közmunkák tanácsához. *Kajlinger Mihály* és *Devecsis Ferenc* középítési igazgató a színházak és árúházak építésére vonatkozó engedélyeket is a közmunkák tanácsához kívánják utalni. Az értekezlet kimondta, hogy ahol a szabályoktól való eltérést engedélyez a főváros tanácsa, azokban az esetekben az ügyek hozzájárulás végett tétessenek át a közmunkák tanácsához.

Ezután a szomszédok jogának kérdését tárgyalták. Dr. *Harrer Ferenc* előadó ebben a kérdésben korlátozott felelkezési joggal kívánna felruházni a szomszédokat. Dr. *Bárczy István* polgármester szerint a lényeg az, hogy bármennyire is akarjuk gyorsítani az építkezést, nem lehet elzárkózni a szomszéd jogainak érvényesítésére.

A polgármester indítványára az értekezlet megállapodott abban, hogy mindazokban az esetekben, amelyekben a benyújtott tervtől eltérés mutatkozik, vagy ha a tervek elutasítás előtt állanak, az építést meg kell hallgatni. *Szabó József* az ügyosztály javaslatának elfogadását kérte, mert azt tartja megfelelőnek. A kérdéshez többen hozzászóltak. A bizottság ezután hozzájárult *Bárczynak* ahhoz az indítványához, hogy a kormányhoz olyan értelmű felterjesztést intézzenek, hogy a harmadfoku fórum mellett informatív bizottság működjék, amelyben a székesfőváros, a közmunkák tanácsa és az építészeti prémiumok kiküldöttjei venniének részt.

A tárgyalást itt felfüggesztették és folytatását péntek délelőttre tűzték ki. Ezen az ülésen az építési ügyvezeték kérdését fogják tárgyalni.

(**Hanvai Sándor üdvözlése.** A kerületi előjárók értekezlete most ünnepelte Hanvai Sándor előjárót, az értekezlet elnökét abból az alkalomból, hogy a király a közjótékony és emberszerető terén szerzett érdemei elismerésül a kir. tanácsosi címmel tüntette ki. A kitüntetés fölért való örömeinek dr. *Bencez Benő* kerületi előjáró indítványára jegyzőkönyvileg adtak kifejezést. Az elnök az üdvözlésért meleg szavakkal mondott köszönetet.

(**A párisi községtanács elnöke Budapesten.** A főváros ma hivatalos értesítést kapott, hogy *Mauricio Quentin*, Páris városa községtanácsnás az elnöké nagyobb társasággal a jövő héten, október 13-án, Budapestre érkezik. A társaság jelenleg Bécsben időzik a nemzetközi hűtőipari kongresszuson s onnan jön a fővárosba. Budapesten az élelmezési intézményeket, a kenyérgyárat, kislakásokat s a többi fővárosi intézményt fogják tanulmányozni.

(**A közmunkák tanácsából.** A fővárosi közmunkák tanácsa tegnap tartotta meg ülését *Tolnay Lajos* elnöklete alatt. Napirend előtt az elnök üdvözölte dr. *Némethy Károly* tanácsagot belügyi államtitkárra történt kinevezetése alkalmából. A napirend során a tanács az Erzsébet-emlék végrehajtó bizottságának felkérésére a kiírt pályázat jnyájába *Bakos János* és *Zsigmondy Géza* miniszteri tanácsosokat küldi ki. — Az óbudai csatornázt jóváhagyó miniszteri rendeletet a tanács tudomásul veszi. — A margitszigeti villamos áram szükséglete iránt a Magyar Villamosági Részvénytársasággal létrejött megállapodást a tanács elfogadta. — A VI. ker. Rákosi rendező állomás kibővítésére a Máv. oly telektömböt szerez, melyből felosztásakor utakra több, mint 10.000 négyszögű terület lesz a főváros javára ingyen lejegyezve. Miután a vasut e parcellázást visszafeljesztetni kívánja, azt kéri, hogy az utterületeket neki a főváros szintén ingyen engedje át. Az utterületek a keletkezett parcellázás egyesítésének keretében a vasutnak elvileg átengedhetők ugyan, erre kész a főváros is, a közmunkák tanácsa is, de előbbi ragaszkodik ahhoz, hogy a vasut a kérdéses utterületet

megállapítandó áron fizesse meg. — Pest vármegye VIII. ker. Baross-utcai telkén 5 öles utczát kíván nyitni. A tanács készségesen enged a kívánságnak, ha az új utca költségeit egészen az érdekelt birtokok viselik. — Számos közrendészeti és építkezési ügy elintézése után az ülés véget ért.

(**Tanári állások.** A főváros tanácsa pályázatot hirdet a fővárosi iparrajziskola egy szabadkézi mértani és kerámiai tanszékére. A pályázatokat legkésőbb november 1-ig kell beadni a tanács segédhivatalába.

(**Pályázat.** Gara József, a főváros IV. kerületének városbírója, állásáról lemondott. A főpolgármester most pályázatot hirdet ennek az állásnak betöltésére. Akik az állást elnyerni kívánják, e hó 12-ig déli tizenkét óráig szóval, vagy írásban jelentkezhetnek a főpolgármesternél.

EGYESÜLETEK

(—) **A Galilei Kör működése.** A Galilei Kör az idén folytatja tavaly megkezdett kulturális működését, amelynek főcélja az, hogy a munkás-egyesületekben ismeretterjesztő előadásokat tartson. Eme előadások iránt, amelyeket a múlt esztendőben a könyvnyomdászoknál, festőknél, bőrdöntőknél, a kispesti, erzsébetfalvai és újpesti munkások otthonaiban tartottak meg, igen élénk érdeklődés mutatkozott. A kör saját kezeiben egy öttagú munkásoktatási bizottságot szervezett, amely bizottság eddig mintegy 50 előadóval létesített megállapodást, több mint 500 előadásra. A Galilei Kör tevékeny működést fejt ki a sztrájkanyagokon is.

(—) **A Kereskedő Ifjak Társulata október hó 6-án este 9 órakor a Társulat helyiségében (Váci-utca 16., II.) gyászünnepelet tart.** Folyó hó 9-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az egyesület a fővárosi községi kenyérgyárban tanulmánylátogatást tesz.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **A czellómölki petíció.** A Kuria második tanácsa *Zachár Emil* elnöklésével ma folytatta a czellómölki petíció tárgyalását. A mai tárgyaláson *Berzsenyi Dezső* dr. ügyvéd, a volt választási elnök szólalt föl, akit a petíció azzal vádolt, hogy számos választót jogtalanul elutasított. A választási elnöke tagadta, hogy törvényellenes cselekedetet követett el és a védelem részéről előadottakhoz csatlakozott. A tárgyalást holnap délelőtt folytatják.

§ **Országos ügyvédszövetség.** Az ügyvédi kamara még a nyáron elhatározta, hogy ősszel kamarai értekezletet hív össze egy országos ügyvédszövetség megalakítása tárgyában. Az értekezlet október 28-án délután öt órakor lesz a budapesti ügyvédi kamara helyiségeiben s arra az összes kamarákat s a kamarák útján az összes ügyvédeket meghívják.

§ **Nemzetközi tanácskozás a gyermekbíróóságok reformja tárgyában.** A fiatalok büntetésének reformja tárgyában folyó hó 1-én, 2-án és 3-án nemzetközi tanácskozás volt Münchenben. A tanácskozáson képviselve volt *Magyarország*, *Németország*, *Anglia*, *Svájc* és *Ausztria*. A gyűlés védnöke *Wied királyi hercegnő* volt. Előadók voltak: dr. *Köhne* (Berlin), dr. *Warchanek* országos bírósági tanácsos (Bécs), dr. *Hefter* tanár (Zürich), dr. *Kiszinger* tanár (München), dr. *Lindemann* főügyész (Berlin) és dr. *Stahlknecht* ügyész (Bréma). *Magyarországot* *Rottenbiller* táblabíró képviselte és a tanácskozáson rendkívül sok bíró, ügyész és egyetemi tanár vett részt. A tanácskozáson ismertették azokat a mozgalmakat, melyek a fiatal korú bűnösök megjavítása érdekében az egyes országokban megindultak. Nagy vitát keltett az a kérdés, hogy vajjon minden büntetett, amit fiatal korú követ el, feltétlenül a gyermekbíróóságok hatáskörébe utaljanak-e, vagy csak bizonyos esetekben. Több kiváló bíró annak a nézetének adott kifejezést, hogy kívánatos lenne minden olyan bűnügyet is, amit fiatalokkal szemben követnek el, szintén a gyermekbíróóság elé utalni. A fiatalokkal szemben való elölzetes eljárások megindítására vonatkozólag többen kifogásolták a rendőrség illetékességét és külön erkölcsrendészeti nyomozó hatóság létesítése érdekében szólaltak fel. Nagy vitát keltett az a kérdés is, hogy bizonyos esetekben az ügyész saját hatáskörében is beszüntethesse a büntető eljárást, mielőtt az ügy az ítélkező bíróság elé kerülne. A tanácskozás megállapította azt, hogy a fiatalok bűnösöknél büntetés helyett a nevelés legyen az irányadó. Végül kimondták, hogy az eredményes munkálkodás érdekében feltétlenül biztosítani kell,

hogyan a gyermekbírók a fiatalok bűnösök érdekében lehetőleg gyorsan érintkezessék más hatóságokkal és a humanitárius egyesületekkel.

§ A temesvári bankbukás. Temesvárról jelentik: A temesvári belvárosi takarékpénztár félmillió csőd-ügyében ma váratlan fordulat állott be. A békés megegyezés helyett, melynek lehetősége rövid ideig kilátásban volt, a hatóság bűnvádi utra terelte az ügyet, akiknek az intézet vezetésében részük volt. *Fehér Antal* temesvári törvényszéki vizsgálóbíró ugyanis család bukás miatt elrendelte a vizsgálatot *Adler József* volt vezérigazgató mint tettes, *Kremling Károly* volt könyvelő és cégvezető mint bűnsegéd és *Róna Ignác* volt intézeti ügyész, mint felbújtó ellen. Róna ügyvéd különben már régebben vizsgálatot kért maga ellen és a csőd-tömeg-bizottsági állásáról lemondott, mire a törvényszék helyébe *Junkert Mátyas* temesvári ügyvédet nevezte ki.

§ A Haverda-pör tárgyalása. A sokat emlegetett Haverda-per negyedik tárgyalása holnap kezdődik meg a budapesti büntető törvényszék esküdt-bírósága előtt. Dr. *Minnich Károly* és dr. *Németh Ödön* törvényszéki elmeorvoszakértők ma terjesztették be terjedelmes szakvéleményüket *Haverda Mária* és *Jánossy Aladár* elmeállapotának megvizsgálásáról. A budapesti törvényszéki elmeorvoszakértők ellentétben a szabadkai és szegedi törvényszéki elmeorvoszakértőkkel, úgy *Haverda Mária* mint *Jánossy Aladár*t teljesen épelméjű és beszámítható egyéneknek mondták ki, akik sem most, sem a tett elkövetése idején sem elme-zavarban, sem elmebetegségben nem szenvedtek s nem szenvednek. A szakvélemény mindkét vádlottra nézve csak annyit koncedál, hogy azok bizony könnyelmű egyének, de hogy beszámíthatósági és elhatározási képességük csökkent lett volna, azt nem ismeri el.

§ A bizonyítvány-panama. Nagy feltűnést keltett a múlt év folyamán az a leleplezés, hogy a fővárosban több előkészítő a polgári iskolai tanárokkal összejátszva, hamis bizonyítványokat állít ki az egyes jelentkezőknek busás pénzért. Hosszas nyomozás után több polgári iskolai tanár ellen megindult a büntető eljárás. Ezek között volt *Száva József* is, a Fehérsas-téri polgári iskolának egyik tanára, aki miután állásától felfüggesztették. Amerikába szökött. Onnan visszatérve, önként jelentkezett a törvényszéknek. A büntető törvényszék ma tárgyalta *Száva József*nek magánokirathamisítási bűnügyét *Szepessy* bíró elnöklésével. A tárgyaláson a vádlott tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését és azzal védekezett, hogy éppen ő volt az, aki egy *Kovács* nevű rákosligeti előkészítőnek az üzelmét *Hortobágyi* igazgató előtt leleplezte és követelte annak az iskolából való kiltását. A bíróság ma nem hozott ítéletet ebben az ügyben, mert dr. *Vargha* kir. ügyész indítványára elrendelte *Kiss Károly* vasuti félézőnek a máv. igazgatósága utján való beidéztetését. E célból a mai főtárgyalást elnapolta.

§ Nagypapjának gyilkosa. Bárán községben annakidején a 80 éves *Deli József* gazdát lakásán halva találták. Végredelete az asztalra volt írva, mely szerint minden vagyonát unokájára, legifjabb *Deli József*re hagyja. A megindított vizsgálat során kiderült, hogy az unoka, legifjabb *Deli József*, apjának, ifjabb *Deli József* pályaörnek felbujtására meggyilkolta nagyatyját, hogy annak vagyonát minél hamarabb megkaparíthassák. Ez ügyet ma tárgyalta a nagyváradi esküdtbíró, mely a felbujtó ifjabb *Deli József* pályaör életfogytiglani, legifjabb *Deli József*et pedig 12 évi fegyházra ítélte.

§ Egy vizsga epilógusa. Szuhodi Hudoczky János máv. vonatkísérő 1908. év december 2-án megjelent a Práter-utezai polgári fiúiskola igazgatójának, *Csari Edének* az iskolaépületben lévő hivatalos helyiségében és ott felszólította az igazgatót, hogy az általa és két társa által lefizetett vizsgadíjakat adja vissza, miután a vizsgát le nem tették, illetve megbuktak. Az igazgató megtagadta a kérelem teljesítését, mire *Szuhodi Hudoczky János* a tanárokat zsarolóknak, zsarolóknak nevezte s megfenyegette azzal, hogy feljeleníti őket a rendőrségen, ha pénzüket vissza nem adják. Mivel tanítás ideje volt épp akkor az iskolában, az igazgató a lármaszó vonatkísérőt eltávolította az épületből. Hudoczky János kinn az iskola előtt az utczán folytatta a lármaszót és az egybegyűlt kíváncsi utczai közönség előtt szintén feljelentéssel fenyegette meg a tanárokat. Az igazgató feljelentésére a kir. ügyészség zsarolás kísérletének vétségéért és becsületsértés vétségéért emelt vádat *Szuhodi Hudoczky János* ellen. Ma tárgyalta ezt a bűnügyet a büntető törvényszék dr. *Makucz* bíró elnöklésével. A tárgyaláson a vádlott tagadta bűnösségét, azt azonban beismerte, hogy feljelentéssel fenyegette meg az igazgatót és a tanárokat. Mentésére azonban felhozta, hogy mint szegény vonatkísérőt érzékenyen sújtotta a lefizetett vizsgadíj elvesztése. A bíróság a lefolytatott tárgyalás

után a vádlottat zsarolás kísérletéért és becsületsértés vétségéért az enyhítő körülmények figyelembe vételével hatvan korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a felek felebbeztek.

§ Egy férj — két feleség. Barcza Adolf budapesti műkertész néhány évvel ezelőtt Budapesten házasságot kötött *Braun Ignác* magánzó *Ilona* nevű leányával, bár ugy *Barcza*, mint *Braun* tudták, hogy a műkertész első feleségétől, akit Bécsben vett el, nincs törvényesen elválasztva. Amikor a bigámia kiderült, *Barcza*, valamint *Braun Ignác* és felesége a vádlottak padjára kerültek. A budapesti törvényszék *Barcza* Adolfot négy hónapi fegyházra, *Braun Ignác*ot ötszáz korona pénzbüntetésre ítélte. *Braun Ignác* azonban a bíróság fölmentette. Az ítélet ellen az ügyész a büntetés súlyosbítását véget fölebbezett, de fölebbeztek az elítéltek is. Ma tárgyalta ezt a bűnpört a királyi tábla III. büntetőtanácsa *Horváth Béla* elnöklésével. A bíróság hosszas tanácskozás után *Barcza* büntetését egy hónapra szállította le, míg az ítélet többi részét helybenhagyta. Az ítélet ellen az elítélt vádlottak semmisségi panasszal éltek.

SPORT:

Cudapesti őszi versenyek.

— Kilencedik nap. —

Gyöngében sikerült nevezések vannak az egyes futamokra, mint a megelőző napon, azonban ez a körülmény még nem jelenti azt, hogy a program értéke ezzel arányban fog esni, mert remélhetőleg népes mezőnyökre számíthatunk, talán egy futam kivételével.

A *Háromévesek őszi nagy handicapja* képezi a főszámot. Tíz indulásra jogosultja van a 10.000 koronával dotált 1800 méteres súlyelosztó versenynek. Ezek közül legfeljebb az egy *Icy Wind* távolmaradására számíthatunk s így elég szép mérkőzésnek nézünk elébe. Legjobb lova kétségkívül a mezőnynek *Indiscretion* lesz s dacára annak, hogy alaposan meg van fogva sulyban, eddigi futásai alapján nagy chancea van arra, hogy újabb győzelemmel tetézze eddigi diadalait. Azonban nem szabad átsiklanunk *Bánk-bán* fölött sem, mert a Falb-mén igen előnyösen került bele a skálába. Két utolsó futása ugyan cseppet sem ajánlja, de mentésére szolgálhat, hogy egyik esetben a rendkívül mély talaj nem volt inyere, míg másodszor a táv nem felelt meg neki. Igen magasra értékeljük a *Mágnus-handicapp* negyedik helyét horribilis sulyával, hisz tudvalevő, hogy az akkori mezőnyből már azóta *General*, *Most* vagy soha és *Ammergau* rendkívül imponáló győzelmeket arattak. *Ibykus* volna még a mezőnyben, mely véleményünk szerint a helyezéseknél figyelembe veendő, azonban a *Szemere-ló* oly össze-vissza futkosott utóbbi időben, hogy nem lehet rája számítani, ha csak azon alapon nem, hogy az elmúlt nap az istálló lovai már elfogadhatóan futottak.

Jelöltjeink:

- I. *Mitzaki—Passe—Ákombákon*
- II. *Avar—Denise*
- III. *Bánk-bán—Indiscretion—Ibykus*
- IV. *Pussy—Titulre—Teshör*
- V. *Freude—Theodora II.—Fraulein*
- VI. *Pretzner lov.—Boule de neige*

() **Evezés.** A Muegyetemi Evezős Klub október 1-én tartotta első rendes évi közgyűlését *Kovács S. Aladár* min. oszt. tan., muegyetemi dékán, a klub tanárelnöke elnöklésével. *Kovács S. Aladár* megnyitó beszéde után *Nádas Ödön* terjesztette elő titkári jelentését, amelyben beszámolt, hogy a klub, mely csak május havában alakult, máris figyelemreméltó eredményeket mutathat fel. *Marschalkó Béla* főpénztárai jelentésében beszámolt a klub kedvező anyagi helyzetéről; jelentését a jövő évi költségvetéssel együtt vita nélkül elfogadta a közgyűlés s a lelépő tisztikarnak egyhangulag köszönetet szavazott. Az 1910—11. évre a következő tisztikart választotta meg a közgyűlés. Ifjúsági elnök: *Horváth Elemér*. Alelnök: *Kiss Gusztáv*. Igazgató: *Marschalkó Béla*. I. titkár: *Nádas Ödön*. II. titkár: *Pálffy Aladár*. I. pénztáros: *Kazinczy Gábor*. II. pénztáros: *Nemes Lajos*. Ellenőr: *Speidl Bódog*. Művezető: *Schwanfelder Ferencz*. Szertáros: *Mayer Jenő*. Háznagy: *Aradi Jenő*. Választmányi tagok: *Dr. Szabó Gusztáv*, *Rimóczy Mihály*, *Semán József*, *Enslén J. Emil*. Választmányi póttagok: *Csonka Endre*, *Gianone Ottó*, *Akontz Ernő*. Számvizsgáló bizottsági tagok: *Antalfy István*, *Csonka László*, *Sóser Rezső*.

KÖZGAZDASÁG.

A Kereskedelmi Bank és az Agrárbank. A N. Fr. Pr. mai számában azt a szenzációs hírt közli, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdeklőre akarja vonni a Magyar Agrár és Járdekbankot. Az utóbbi időben — írja a Presse — a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és az Unionbank között tárgyalások folynak az Agrárbankkal szemben elfoglalandó érdeklőzökösi viszony érdekében. Az Agrárbankot ugyanis 1895-ben az Unionbank alapította. A tárgyalások most már arra irányulnak, hogy a Kereskedelmi Bank — megszerzve az Agrárbank részvényeinek többségét, irányító befolyást nyerjen a bank vezetésében. Az, hogy az Agrárbank ezután minő üzletpolitikát folytasson, csak később dől el. A tárgyalások azonban még csak az előkészítő stádiumban vannak, és még egyáltalában nem bizonyos, hogy minő eredményreyl végződnek. Ezt írta a bécsi lap. Ismeretes ugyanis, hogy a Kereskedelmi Bank régebben barátságos összeköttetést tartott fenn a Laenderbankkal. Ez a kötelék azonban legutóbb végleg fölbomlott. Azóta a Kereskedelmi Bank egyik bécsi intézettel sem tart fenn „szorosabb” baráti viszonyt, ami persze nem zárja ki azt, hogy az összes bécsi intézetekkel jó viszonyban álljon. Miután azonban a Laenderbank legutóbb az Unionbankot kiszorította a Leszámitolóbankból, az Unionbank arra törekszik, hogy a Kereskedelmi Bankot szorosabb viszonyba hozza az Agrárbankkal és e révén önmagával. E tervek megbeszélése végett — állítólag — *Barta Arnold*, az Agrárbank igazgatója már Bécsbe is utazott.

E hírekre ma tudósítónk illetékes információért a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankhoz fordult, hol kijelentették, hogy a Banknak nincs szándékában az Agrárbank részvényeinek megszerzése és az ezzel kapcsolatban elterjedt híresztelések távol állanak tőle.

Barta Arnold bécsi útja, lehet, hogy összefüggésben áll e hírekkel, azonban, több mint valószínű, hogy *Barta* a rendes üzleti összeköttetése miatt utazott Bécsbe. Hogy azután e hírek is szóba kerülnek, az természetes, amint természetes az is, hogy ezeket a jó befektetési részvényeket jó kamatozásuk miatt és nem ilyen kombinációkra keresik.

A Drasche-féle és a Szentlőrinci Téglaárak fuziója. A Drasche-féle részvények iránt napok óta megnyilatkozott érdeklődést több oldalról annak tulajdonították, hogy a Budapesti Bank megszerzve a szentlőrinci és a Drasche-féle téglaárak részvényeinek többségét, a két társaságot fuzionáltatni akarja. Most a Budapesti Bank igazgatósága e híreszteléseket alaptalanoknak jelenti ki.

Az új kölcsön szindikátusa. Mai számunkban megírtuk, hogy *Ullmann Adolf*, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója Bécsben volt, hogy az új kölcsön átvételére vonatkozó szindikátus megalkulásán résztvegyen. A szindikátus azonban nem alakulhatott meg, mert a szindikátus tagjai nem jelentek meg teljes számban az ülésen. Így nem lehetett meghatározni azt sem, hogy mikor bocsátják aláírásra a kölcsönt.

A koksztámja. Esztendő háboru folyik a koksztámja körül. A főváros tanácsa egyik évi közgyűlésén minden zaj nélkül elfogadott egy elterjesztést, amely a koksztámja városi vámját 6 fillérről fölemelte 24 fillérré. A fölemelés a városi gázgyár koksztermelését akarja védeni a külföldi behozatal ellen, azzal a védekezéssel, hogy a városi gázgyárból származó koksztámja minősége jobb, megbízhatóbb a külföldi bányakoksztámjánál. A közgyűlés határozata nagy felfordulást keltett az érdekelt körökben s minden oldalról erősen küzdöttek a fölemelt vámtól — megtartása mellett egyrészt, másrészt a régi visszaállítása érdekében. Így került a határozat a kormányhoz, amely nagy bölcsen úgy oldotta meg a kérdést, hogy az ipari célra szolgáló koksztámja feloldotta az új vámtól, csupán a magánfogyasztás céljaira szolgáló koksztámja maradt volna érvényben a fölemelés. Ez a nem egészen salomoni ítélet provokálta azokat a bizottsági tagokat, akik elleneztek a fölemelést, egy újabb akcióra s ennek az eredménye lett, hogy a vámkérdést a közigazgatási bizottság újra tárgyalta. A bizottság, amelynek ülésén *Folksházy Lajos* tanácsos elnökölt, kimondta, hogy a vámemelésnek nincs értelme, maradjon érvény-

ben továbbra is a 6 filléres vám, mert fölösleges, hogy a főváros lakosságát a mostani drágaság mellett újabb terhekkel sújtsák.

A Szegei Műipar- és Tanszergyár R.-T. a felszámolás előtt. A szegei kereskedelmi és iparkamara most megjelent évi jelentése azt írja: „A Műipar és tanszergyár részvénytársaság szegei telepe, mely kitömött állatok, csontvázak, praeparatumok stb. kikészítésével és előállításával foglalkozik, daczára elsőrendű készítményeinek, prosperálni nem tud és a legnagyobb anyagi zavarokkal küzd.

A Leszámitolóbank új fiókja. Megírtuk, hogy a Magyar Leszámitoló és pénzváltóbank igazgatósága három új fiókot fog nyitni a fővárosban.

A lisszaboni forradalom és a tőzsde. A Portugáliában váratlanul kitört forradalom híre már a kora délelőtti órákban eljutott a tőzsdére is.

Table with 4 columns: Item, okt. 1., okt. 5., + több kevesebb. Lists various bank exchange rates and interest rates.

A boszniai faárveréseknek elhalasztása? Megírtuk, hogy a boszniai és hercegovinai országos kormány az annektált tartományok nagy kiterjedésű erdőinek faállományára árverést hirdet.

A legeltetés megtiltása. Felmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy a külön legeltetés csakis közös, vagy közösi legelőkön, vagy nyomásos határrészeken tiltható meg kihágás terhe alatt.

A „kevert dereze“-örlemények forgalomba hozása. A Hungária- és a Királymalmok „kevert dereze“ elnevezés alatt hozták forgalomba örleményeket, ami miatt a kerületi elöljáróságok liszthamisítás címén elítélték őket.

hozott forgalomba, amely árpa alkatrészek mellett még örölt rizspelyvát, illetőleg örölt kölespelyvát is tartalmazott. A kereskedelmi- és iparkamara bizonyítványa szerint ugyanis „kevert dereze“ néven a kereskedelmi forgalomban két, esetleg több takarmányeziknek és mellékterményeinek keverékét értik, tehát a kihágással vádolt két malom a kereskedelmi szokásoknak megfelelően hozta forgalomba a kifogásolt anyagokat.

Az OMGE munkaprogramja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tanácsa gróf Károlyi Mihály elnöklésével a nyári szünet után most tartotta első ülését, melynek során több belső ügy elintézésén kívül megállapították az egyesület őszi és téli munkaprogramját.

A Hazai Takarékpénztár sorsjegyeinek huzása. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület nyerevény-kötvényeinek a 16 5-én d. u. 4 óraker megtartott sorsolásánál a 600.000 koronás főnyereményt az 5920. sor 28. sz. sorsjegyére, az 50.000 koronás nyeremény a 3639. sor. 11. sz. sorsjegyére, a 20.000 koronás nyeremény a 3176 sor. 10. sz. sorsjegyére esett.

Az arad-nagykikindai vasut megnyitása. Sok huza-vona után nemsokára elkészül az arad-nagykikindai vasut. A vicinális egy része, melynek építkezése közel áll a befejezéshez, Nagyikinda állomástól kiindulva s Nákófalva, Nagykomlós, Kis-ősz, Lovrin, Zombolya, Grabác, Csátád, Bogáros, Pészak és Perjámos községek érintésével 1910. évi október hónap 17-én, a másik része Perjámos állomástól kiindulva s Marospart, Temesnagyfalu, Munár, Németszentpéter, Fönlak, Újbodrog, Zádorlak, Ujarad és Arad községek, illetve városok érintésével valószínűleg folyó évi november 20-ika körül lesz hivatalosan megnyitva s a következő napon a forgalomnak átadva. A megnyitás alá kerülő vasut hossza Nagyikindától Perjámosig 34 kilométer, míg a lovrin-zombolyai vonalszakasz hossza 27 kilométer.

Biztosítók értekezlete. Tátrafüredről jelentik: A magyar és osztrák s részben a német biztosító intézetek igazgatói konferenciájára gyűlnek össze a tátrafüredi Grand Hotelben. A tárgyalások ma megkezdődtek és körülbelül egy héttig fognak tartani.

Gyümölcskivitel Angliába. E czimen egy a londoni gyümölcspiac helyzetét és a magyar áru kivitelét tárgyaló, az uralkodó konjunkturákra való tekintettel, igen aktuális kereskedelmi jelentés érkezett a magy. kir. Kereskedelmi Múzeumhoz. Megtekinthető a hivatalos órák alatt délelőtt 9-től 2-ig.

A világ legjobb poudere a Yes porcellán poudér, mert csodaszéppé és előkelően mattá teszi a női arczbőrt.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, október 6.

A gabonátőzsdén ma is teljesen szünetelt az üzleti forgalom.

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetségi gabonáraktárak gabona és örlemény forgalmáról és készleteiről 1910. szeptember 24-től október 1-ig.

Table showing grain trade statistics for September 24 to October 1, 1910. Columns include Buza, Rozs, Árpa, Zab, Ten-geri, Liszt, Korpa.

II. Az 1910. október hó 1-én megállapított készletek részletezése.

Table showing detailed inventory of public granaries and cooperative grain warehouses as of October 1, 1910. Lists various locations and their stock levels.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde a lisszaboni események hatása alatt állott, amelyhez járult az is, hogy az izraelita ünnep miatt a tőzsdetagok nagyrésze nem jelent meg s így forgalom alig fejlődött ki.

Az előtőzsdén köttetett: Osztrák hitel 665-663.50, Magyar hitel 851-851.50-849, Államvasut 761.75-760.50, Leszámitolóbank 605.50, Jelzálogbank 486-486.75-486, Városi villamosvasut 409.50-407.75-408, Közúti 766.75-764.50.

A déli tőzsdén köttetett: Osztrák hitel 663.50, Magyar hitel 849-848.50, Leszámitolóbank 603.50, Közúti

303.50, Városi villamosvasut 405, Magyar koronajár-
dék 91.07.
Utőtőzsde. Osztrák hitel 664.50, Magyar hitel
849.50, Leszámitoló 604, Jelzálog 485.25, Rimamurányi
694.75, Államvasut 760.50, Városi 465.50, Közuti
704.25.

Bécsi gabontőzsde.

Bécs, október 5. (Saját tudósítónktól.) A
tőzsde ma is győren volt látogatva, forgalom alig
fejlődött ki, irányzat és árak változatlanok.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 10.95—11.50, bánáti
10.60—11.10, székesfehérvári 10.40—10.90, mosoni, győri
10.30—10.70, felsőmagyarországi 10.30—10.80, déli-
vasuti 10.30—10.70, marchfeldi 10—10.40.

Rozs: Felsőmagyarországi 7.80—8, csepefi 7.75—
7.95, pestmegyei 7.85—8.05, déli-vasuti és különféle ma-
gyarországi 7.75—7.95, ausztriai 7.65—8.

Árpa: Morvaországi 8.60—9.40, marchfeldi 7.70—
8.70, bősvidéki 7.90—8.50, felsőmagyarországi 7.55—
9.50, csepeli 7.50—9, győri 7.60—8.70, középdunai álló-
mások 7.25—7.75, déli-vasuti 7.50—8.60, északmagyaror-
szági 7.25—9, takarmány 6.50—7.
Magyar tengeri 6.40—6.65.
Magyar zab 8.40—8.90, válogatott 8.80—9.10, ausz-
triai 8.40—8.60.

ÉKSZEREK
EZÜSTNEMŰEK
egyházi szerek, órák, angol, francia
és kínai stílusú dísz tárgyak gyűj-
tőre a legújabb angol tendésszer-
szerint beállított részleírtetésre
Sárga János
ékszergyártó Kolozsvár
Képes nagy árjegyzék ingyen

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 5. A portugáliai hírek az elő-
tőzsdén nem okoztak nagyobb hatást, az árfolyamok
tartottak. Magyar Agrár és Járadékbank és Duná-
gőzhajózási részvények megtartották tegnapi nivó-
jukat. Galicizai Kárpát-petroléum értékei jelenté-
kenyen hanyatlottak. A déli tőzsdén a piacz nyu-
godtan ítélte meg a portugáliai eseményeket, mivel
Berlinben is csendes volt a hangulat és az irány-
zat megszilárdult.

11 órakor: Osztrák hitel 664.50, Magyar hitel 850,
Laenderbank 529.50, Államvasut 760.50, Déli-vasut 116,
Alpesi 766.50, Galicizai Kárpát-petroléum 557, Magyar
Agrárbank 513, Dunagőzhajózás 1191.

1 óra 30 perckor: Osztrák hitel 664.25, Magyar
hitel 848, Anglo 316, Bankverein 557, Laenderbank 529,
Union 625.75, Magyar Jelzálogbank 485, Államvasut
760.25, Déli-vasut 117, Dunagőzhajózás 1185, Alpesei
766.50, Prágai vasut 2832, Rimamurányi 695, Orosz
járdék 103.80, Török sorsjegye 256, Galicizai Kárpát-
petroléum 552, Magyar Agrárbank 515.

Bécs, okt. 5. (Magyar értékek zárlata). 4 szá-
zálékos arany-járdék 111.20, Tiszai és szegedi kölcsön-
sorsjegye 156.25, Magyar hitelbank részvény 847.00
Magyar leszámitoló és váltó részvény 691.—, Rima-
murányi 695.—, Magyar cukoripar 23.77, Adria hajó-
zási részvénytársaság 525.—, Magyar koronajárdék
91.60, 4 százalékos magyar földterem. kötvény 92.—,
Magy. nyeresem-kölcs. sorsjegye 228.75, Kassa-Oderbergi
Vasutrészv. —, Magyar jelzálogbank 485.—, Magy.
kereskedelmi bank 38.90, Az irányzat szilárdabb.

Pécs, okt. 5. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 szá-
zálékos papír-járdék 98.10, 4 százalékos osztrák arany-
járdék 116.25, 1860-as sorsjegye —, Osztrák hitel-
sorsjegye —, Angol-osztrák bankrészvény 314.50,
Bécsi Bankverein 566.—, Osztrák magyar bank 18.68—
Déli vasut 117.50, Dunagőzhajózási tars. 11.82 Dohány-
részv. 376.50, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv.
117.60, Osztr. Lloyd 576.—, 4.2 száz ezüst jár. 93.40
97.—, Osztr. koronajárdék 93.10, 1864-es sorsj. —,
Osztrák hitelintézet részvény 663.50, Union-Bank 624.25
Osztrák Landerbank 529.25, Osztrák-magyar államvasut
759.50, Elbavölgyi vasut —, Alpesei részvény 766.60,
20 frankos 19.0%, Londoni váltóár 240.45, Lipótkohó
634.—, Török sorsjegye 255.96.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 5. (Értéktőzsde.) A newyorki
tőzsde jobb irányzata és az a remény, hogy az érc-
munkások kizárása elkerülhető lesz, kedvezően ha-
tott az itteni tőzsde hangulatára, úgy hogy annak
lefolyása meglehetősen szilárd volt. Fokozott ér-
deklődés nyilvánult meg, időnként igen élénk üz-
let mellett, különösen kohó- és villamosági rész-

vényekben, melyek részben tekintélyes javulásokat
értek el. Vasutak közül, amelyek többnyire győzelem-
bek voltak, — főleg Santung-részvények között —
len bevételi kimutatásokra — varsó—bécsi vasut
szilárdságával tünt ki. Kamada és Prinz Heinrich
vasut javult irányzat mellett zárultak. Orosz bar-
kok kezdetben szilárdak voltak, majd engedtek. Já-
radékok közül, tekintettel a lisszaboni esemé-
nyekre, igen csendesek voltak a 3 százalékos por-
tugál járadékon kívül a török sorsjegyek, melyek
69.60 után 66.80 nivóra süllyedtek, 1 1/2 márkát vesz-
tettek. Osztrák értékek el voltak hanyagolva. A
tőzsde többnyire tartott árfolyamok mellett szilárd
irányzatban zárult. A készárupiacz ipari értékei
tulnyomólag szilárdak voltak. Napi pénz 3 1/2 száza-
lék, magánkamatláb 3 3/4 százalékos.

Berlin, okt. 5. Zárlat. (Saját tudósítónktól.)
Zárlatkor jegyzeteltik: 4.2 százalékos papírjárdék
—, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 98.20, osztrák
hitelrészvény 208.60, Déli vasut 22.20, orosz bankjegyek
216.70, 4 százalékos új orosz kölcsön 94.40, Disconto
Commandit 179.—, Dinamittrusz 180.10, Harpen 190.10,
Unifikált török járadék 94.70, 4.2 százalékos ezüstjár.
—, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93.90, Magyar
koronajárdék 91.70, Osztrák-magyar államvasut —,
Bécsi váltóár 850.—, Olasz járadék —, Alt. villamos-
sági Edison 22.70, Gelsenkircheni 221.80, Laurakohó
171.25.

Frankfurt, okt. 5. Zárlat. 4.2 száz.-os papírjárdék
—, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 98.60, Magyar. ar.-jár.
93.70, Osztr. hitelint. részv. 208.37, Osztrák-magyar
államvasut 162.62, Északnyugati vasut —, Bustieh-
radi vasut —, Londoni váltóár 204.12, Bécsi Bank-
verein 140.90, Villamos részvény —, 3 százalékos
magyar aranykölcsön 76.20, 4.2 százalékos osztrákjárdék
97.50, Osztrák koronajárdék 93.15, Magyar korona-
járdék 91.60, Osztrák-magyar bank 134.—, Déli vasut
részvény 22.37, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár
849.75, Párisi váltóár 810.33, Union bankrészv. 156.—
Alpesi részv. —.

Hamburg, okt. 5. (Zárlat). 4.2 százalékos ezüst-
járdék 97.—, 1860. sorsjegye 174.80, Déli vasut 22.—,
4 százalékos aranyjárdék 99.20, Osztrák hitelrészvény
—, Osztrák-magyar államvasut 162.—, Olasz jára-
dék —, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 93.60.

London, okt. 5. Angol consol 80. 1/4.

Páris, okt. 5. (Zárlat). 3 százalékos francia já-
radék 97.22, Osztr. aranyjárdék —, Magyar arany-
járdék 95.40, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről
505.—, 3/4 százalékos Olasz járadék 103.35, Déli vasuti
elsőbbségi kötv. 282.—, 5 százalékos marokkói jára-
dék 525.—, 4 százalékos 1890. román kölcs. 96.40, 4.
százalékos amort. románjár. 1905. 93.45, 5 százalékos
orosz járadék 106.40, 4 és fél százalékos 1909. orosz
járdék 101.50, 4 százalékos spanyol jár. 94.10,
4 százalékos unifikált török jár. 93.02, Török sorsjegye
217.—, Török dohányrészvény 398.—, Osztrák földhitel-
intézet 13.73, Osztr. Landerbank 573.—, Magyar jelzálog-
bank 521.—, Banque de Paris 1835, Banque Ottomane
636.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut
—, Meridionalvasut 663.—, Hartman gépgyár 650.—
Rio Tinto 17.15, Sucrerie d'Egypte 79.—, Tula 405.—
Urikányi köszén 194, Chartered 41.25, De Beers 435.—
East Rand 134.—, Jagersfontein 220.50, Trans. Land
Comp. 65.—, Váltó Amsterdamba (rövid) 209.12, Váltó
német piacokra (rövid) 123.37, Váltó Bécsre (rövid)
104.87, Váltó Belginura (rövid) 1/8, Olasz arany-
váltó rövid 5/8, Váltó Svájcra (rövid) 3/16,
Csekk Londonra 252.45, Magánkamatláb 2.7/8.

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertés piac.

Árjegyzés. Október 5. Hizott sertésárak. Magyar
elsőrendű: fiatal nehéz (párnkint 320 klgon felül)
147—149 fillérig, fiatal közép (párnkint 251—320
klgr.) 152—154 fillérig. Magyar szedett: Közép (pá-
rnkint 240—280 klgr.) 154—158 fillérig, könnyű (pá-
rnkint 240 klgig) 160—164 fillérig. Sertéslétszám:
1910. október 3. napján volt készlet 34222 drb. Október
4-én felhajtott 68 drb. Október 4-én elszállított 326
drb. Október 5-ik napjára marad készlet 33964 drb. A
hizott sertés üzletirányzata élénk.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 5. —

Kinevezések. A földmivelésügyi miniszter
Babik József állatorvost a IX. fizetési osztályba gazda-
sági állatorvossá;
a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Friedrich Péter
ujaradi lakos ügyvédjelöltet a marosvásárhelyi itélő-
tábla kerületébe díjaz joggyakornokká;
a vallás- és közoktatásügyi miniszter Richter Má-
ria okleveles kisdéonvónót a szentágyai, Ady Ilona ok-
leveles kisdéonvónót a kőbóri, Kemény Gyuláné községi
kisdéonvónót a kispesi munkástelepi III-ik számú ál-

lami kisdéonvónóhoz kisdéonvónókké; Varga Antal ok-
leveles tanítót a nagyteremiai, Felix Endre volt buka-
resti felekezeti iskolai tanítót a lippai, Piringer Gusztáv
és Steger Mária okleveles tanítót, illetve tanítónőt
a bazini, Puer Irén okleveles tanítónót a zalalövői, Pó-
ris Ilona okleveles tanítónót a tatrángi és Sófalvi Mór-
zes okleveles tanítót pedig a gogán-gogánváraíjai állami
elemi iskolához rendes tanítókká, illetve tanítónőkké
nevezte ki.

Athelyezések. A vallás- és közoktatásügyi mi-
niszter Lenkey Géza görögnyelvi állami elemi iskolai taní-
tót a gyantái, Semsedy Etelka szobrászképzési állami
elemi iskolai tanítónót az erzsébetfalvi, Zappe Ferenc
zsombolyai állami elemi iskolai tanítót a kiskunorosz-
sági, Láng Lőrincz katalinfalvi állami elemi iskolai ta-
nítót a zsombolyai, Massong Ferenc magyarorszentmi-
hályi állami elemi iskolai tanítót pedig a katalinfalvi,
Pethó János gogán-gogánváraíjai állami elemi iskolai
tanítót a nagyteremiai, Gergely Kornélia nagykarólyi
és Berényi Margit nagyszőlősi állami polgári leányisko-
lai r. tanítónőket és Dallos Gizella rudoiföldnyádi állami
óvónót a kispesi munkástelepi II-ik számú állami óvo-
dához eddigi minőségükben athelyezte.

Pályázatok. A magyaróvári és a besztecei
adóhivataloknál adóiszti állásra 2 hét alatt; a zom-
bóri törvényszéki fogháznál fogházfelügyelői állásra 4
hét alatt lehet beadni a kellően felszerelt pályázati kér-
vényeket.

KULCSAR SÁNDOR
Bronzáru- és csillárgyár
világító testek légszesz-, acetilyen- és
villamos világításra.
Budapest, VI., Dessoewffy-utca 9-11.
Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap az ország északi részén
váltott fel a felhős idő, 10 és helyenként 20 mm. körüli
mennyiségben csapadék, mely mára terjeszkedik az
ország többi részeire is.

A hőmérséklet kevéssel süllyedt. A maximum
2 fok C volt Fiumében és Verseczen, a minimum
3 fok C Árvaváralján.

A hőmérséklet kevéssel süllyedt. A maximum
24 fok C volt Fiumében és Verseczen, a minimum
3 fok C Árvaváralján.

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony, hűvös idő várható, sok helyütt
esővel.

(Sürgöny-prognózis: Változékony, hűvös, sok
helyütt csapadék.)

Állomás	Lágyvonal mm. 100 +	Ablakárnyék Celsius szerinti	Skálirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér- séklet	
					max.	min.	max.	min.
Budapest	65.2	9.0	NE	2	2	4	18	6
Debrecen	64.1	7.2	E	1	0	12	19	6
Kézdivásarmány	61.6	7.7		4	4	12	14	8
Losonc	60.0	10.8		3	4	1	19	9
Ogyalla	64.6	10.8		4	4	1	18	10
Budapest	65.1	11.8	W	4	4	1	17	9
Hérvölgy	67.0	8.8		3	4	1	18	7
Kecskemét	67.0	9.0		3	4	1	15	8
Pécs	68.0	11.0		3	4	1	20	10
Zalaegerszeg	68.0	12.5		1	1	1	20	11
Zágráb	66.4	15.9	W	1	4	1	24	14
Fiume	65.3	10.8		4	4	1	19	8
Szeged	66.5	10.3	NE	1	4	1	20	9
Pannónia	67.4	11.1	SE	2	0	1	23	10
Kolozsvár	65.6	10.0		3	3	1	17	7
Nagyvárad	64.7	11.6	SS	8	4	1	19	5
Szatmár	66.0	10.8		4	4	1	18	9
Eger	67.0	11.2	NSW	1	4	5	20	7
Árvaváralja	67.0	8.8		0	0	14	10	3
Gölcsháza	67.0	7.8		0	0	4	16	7
Komárom	67.0	11.0	SW	1	4	1	17	9
Magyaróvár	67.0	12.2		4	4	21	17	10
Sopron	67.0	17.1	W	1	4	1	23	16
Eszék	67.0	12.0		3	3	1	22	12
Cikvenica	67.0	9.0	SW	2	0	2	21	8
Debrecen	67.0	10.8		4	4	1	21	7
Kecskemét	67.0	10.4	S	1	4	1	20	9
Oroszlány	67.0	10.2	NW	2	2	1	23	10
Árad	67.0	9.7	SE	2	2	1	23	8
Zsombolya	67.0	12.2	S	1	2	1	24	11
Versec	67.0	18.6	S	2	4	1	20	10
Orsova	67.0							

Felirat szerkesztő:
FURJESZ LAJOS
Kiadó-tulajdonos:
A Magyar Újságírók Révészintézménye
Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDHAUER-féle Igmándi keserűvíz
használatára valódi áldás gyomorbetegségeknél és az élektörvényekben szenvedőknek.
Az érintett gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendező hatással bír.
Első üveg 40 fillér, másodikként 30 fillér.

KÜLÖNFÉLÉK.

A századik nász.

Curleis mester kicsiny boltjába
Sohse tűz be a napfény mosolya.
Vén butorokat, könyvet, képeket
Szálló esztendők vastag pora fop.
... Lomos sarokban ősi nyoszolya.

Szuvos vén jószág, a fája korhadt
Czirádás fején tört a faragás.
Kilenczvenkilencz esős éjszakán
Ott lobbant lángra a vén nyoszolya
Kilenczvenkilencz Le Collinet nász

Szép aráját mind-mind odahozta
A kevély, fényes főúri sereg.
Kilenczvenkilencz pár vad mámorra,
Ősi, mely fészken összelobogva
E vén nyoszolyát rendítette meg...

Héj, az ő család fölött dob perdült.
Csongott a kalmár-arany s most itt a
Zsibárusnál vár annyi nász után
A vén nyoszolya sóvárogva csupán,
Egyetlenegyre: a századikra...

A századik nász! A századik nász...
Zokogva reccsen meg a szuvos fa.
Le Collinet csak egyszer hozna még
Reszkető arát s míg ajk ajkon ég.
Egyszer bugna az: „Örökké! „Soha“...

Es ha a lomos zugra leborul!
A lilás bársony alkonyi fátyol,
Mint ha mámoros bugásba folyva,
Száz sóhaj kelne... A vén nyoszolya
Almadozik a századik nászról...

Molnár Béla.

(Furesz fogadások.) Dickens egyik regényében két józsi figura van megírva, akik minden lehető és lehetetlen dologra fogadást kötnek. Ezeket a figurákat Dickens alighanem a régi White-Club tagjai közül halászta ki, akik között tényleg hajmeresztő fogadások történtek. Egy londoni folyóirat kúriózusként közli most a klub régi fogadó-köny-

vét, amelyben igazán jeles fogadások vannak följegyezve. Említésre méltó ezek közül például sir Georg Talbot fogadása, aki egy Buttler nevű gentlemannal abban fogadott, hogy 1815 április 24-től kezdve két éven belül nem találkozik Napoleonnal, 1749-ben lord March fogadott Taaffe gróffal ezer aranyban, hogy négyesfogatával egy óra alatt tizenkilencz angol mértföldet tesz meg. A fogadást fényesen meg is nyerte, mert 6 perc és 33 másodperccel hamarabb érkezett a célhoz. Igaz, hogy négy versenylovat fogott a kocsija elé, amelyet szintén külön a verseny céljára építettett. Nagyon érdekesek a lord March fogadásai is, aki egyszer például abban fogadott, hogy egy levelet nyolczvan kilométer óránkénti gyorsasággal fog rendeltetési helyére juttatni. Ez a gyorsaság a tizennyolczadik század közepén bizonyára lehetetlennek tűnhetett mindenki előtt. Lord March azonban megnyerte a vakmerőnek látszó fogadást, még pedig úgy, hogy az egész utvonalon, amerre a levelek mennie kellett, kitűnő krikettjátékosokat állított föl egymás mellett; a levelet aztán egy krikettlabdába varratta bele s a játékosok nagy gyorsasággal adták tovább egymásnak a labdát. Abban is fogadott egyszer a nemes lord, hogy neki van a legnagyobb étü inasa az egész világon. Sir John Lade volt az ellenfele, aki szintén az inasát állította ki a versenyben. A lord inasa azonban állítólag bizonyult gazdája bizalmára, mert egész sült malaczezal és egy almásbélissel verte az ellenfelét. Lord Barrymore is szenvedélyes fogadó volt s a legtöbbször meg is nyerte a fogadásait. Egyetlen egyszer azonban csúnyán lefőzték. Abban fogadott ugyanis, hogy egy száz yardos futásban akárkinek 35 yard tételnyert ad. A fogadásba egy gömbölyű természetű, Bullock nevű gentleman ment bele, azzal a kikötéssel, hogy a versenypályát ő választassa meg. A ravasz és kövér Bullock aztán egy olyan szűk londoni sikátort választott, amelyben két ember el nem mehet egymás mellett. A versenyt a walesi herceg is végignézte az egész előkelő társaság élén, s a dologból óriási kacagás lett, mert lord Barrymore hamarosan behozta ugyan a 35 yardos tételnyert, de az előtte tötyögő Bullock mellett sehogy se tudott keresztül férkőzni s a versenyt nagy bosszúságra elvesztette.

(Halál a telefonban.) Az orvosi világban élénk feltűnést keltett egy szenzációs közlemény, melyet Francis J. Allan doktor tett köze egy előkelő folyóiratban. Francis J. Allan doktor közleményében borzalmasan bizonyítja be, hogy a jelenkor egyik legnagyobb betegségének, a tuberkulózisnak ba-

czillusai a telefon beszédelfogó mikrofoncsöve révén mint terjednek el, sorra megfertőzve a telefonba beszélőket. Francis J. Allan doktor rendeltére egy reggel a londoni tőzsde egyik nyilvános telefonjának mikrofon-kagylóját gőzzel fertőtlenítették, aztán átadták a forgalomnak. Három óra leforgása alatt körülbelül száz fél beszélt a telefonon, akik után a telefon szöcsövé egy darab nedves szarvasbőrrel kiörölték és a szarvasbőrre rátapadó nedves anyaggal két tengeri nyulat oitottak be, a többi pedig a bakteriologiai állomásnak küldték el vizsgálat céljaira. A két tengeri nyul közül az egyik huszonkét nap alatt pusztult el, a másik huszonnyolcz nap alatt, mind a kettőt a tuberkulózis ölte meg. A bakteriologiai vizsgálat is borzalmas tényekkel szolgált. A nedves szarvasbőr darabról leválasztott váladék ezer ember megfertőzésére elégséges tuberkulózis bacillust tartalmazott, továbbá a vérhaj és a skarlát-bakteriák jelenlétét is bizonyította. A rémes felfedezésről rövidesen értesült az angol kormány is, amely a telefon-vállalatnak utasítást adott, hogy a nyilvános telefon-állomások mikrofonjait naponta, az illető állomás forgalmához mérten, 24 óra alatt legalább hatszor, illetve minden órában, erős szublimát-oldattal fertőtlenítsék. Vajjon nálunk mikor fogják a nyilvános telefon-állomások szöcsövéit fertőtleníteni?

(Az angol lakások egészsége.) Az angol háziurak szövetsége új egészségügyi rendszabályt dolgozott ki az angol lakások tisztántartásának szabályozására és ezt a szabályzatot a városi törvényhozó testületek elé terjesztve törvényerőre emeltette. Az új egészségügyi rendszabály az összes lakókra heti 25 korona adót vet ki, ami felerészben a lakókat, felerészben a házi urakat terheli. Ennek fejében a ház gondnoka által e célra fölfogadott férfi személyzet naponta egyszer az összes szobákat kitakarítja és hetenként egyszer fertőtleníti folyóvízzel fölmossa a szobák padlózatát. A tisztogató személyzet felügyelni köteles arra is, hogy az összes lakások háló-szobáiban az egészségügyi rendszabály előírása szerint a délelőtt és délután folyamán az ablakok legalább egy-egy órai időtartamra telenyáron egyformán nyitva legyenek. A rendszabály ellen vétőket a törvény 100-500 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, esetleg megfelelő elzárással bünteti. Az új egészségügyi törvénytől sokat várnak és különösen az ujabban rettenetes arányokat öltő tüdővész-elleni küzdelemben remélnék erős fegyvert a tisztasági és szellőztető eljárásból.

LIRA HERCEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

208

Eszébe jutott, hogy ugyanezen szobában vetette ki hálóját a tudatlan gyermekre, ki mitsem sejtett s istenítette őt.

— Talán még van idő, talán még módját lelem valahogyan. — mormolta órájára nézve s remegő kezekkel sietve öltötte fel kabátját. Befogadott s parancsot adott kocsisának, hogy a labdaházhoz hajtson. Ugy remélte, hogy ott még megtalálhatja azt, akit keresett s várakozásában nem is csalódott. A bejárat előtt megpillantotta a fiatal gróft s magához intette.

— Mit végzett mostanáig? — kérdezte a fiatalembert, aki sehogy sem tudta megmagyarázni magának, hogy mi okozza azt a nagy izgatottságot, mely Coriolis arcán látható volt.

Coriolis karonfogta a fiatalembert.

— Nem szabad semmit tennünk ellene, — mondotta sötéten. — Kötelességünk állását és becsületét megőrizni.

A férfi elbámolván nézett rá.

— Honnan ez a hirtelen változás?

— Nem szabad semmit se tennünk ellene. Már ugyanis eleget ártottunk neki. Hagyjuk békén!

— Megörült ön, Coriolis?

— Még egyszer ismétlem önnek, hogy békét kell hagynunk neki. Hallgasson ide, ő Brunó gyermeke!

— Bruno gyermeke? — ismételte a férfi értelmetlenül.

— Hát nem akarja megérteni? Én Bruno felesége voltam!

— Ön az anyja! — kiáltott az ifju elrémülve.

— Igen, én vagyok az anyja! Az a kicsiny tenger melléki házikó elég kedves fészek volt a színész számára, nem gondolja? De mennyire nem való egy hercegnő születési helyének! Igen, Brunó volt az atyja. Tőle örökölte azokat a nagy fekete, almadozó szemeket. Meg kellett volna ismernem az első pillantásra.

— De édes Istenem, hát honnan tudta meg mindezt egyszerre?

Coriolis elbeszélte s az ifju szó nélkül hallgatta.

— Semmi kétség, — fejtette be — ő Brunó gyermeke, az én leányom. Azért nem gyűlölöm kevésbé. Szédítően magas pilozra emelkedett és olyan büszke, hideg és lilomtiszta. Még azt sem tűri, hogy az én kezemből melléje hulló virág megérintse testét.

Az a kapcsolat, mely ezt a két asszonyt egymáshoz fűzte, s mely teljesen természetellenesnek látszott, a fiatalembert bámolatba ejtette.

— Most még inkább gyűlölöm! — mormolta Coriolis. — Az a teremtes az én testből való s mégis gyűlöl engem. Gyűlölöm én is, még jobban, mint azelőtt, de nem tehetek most már semmit ellene, ami fájdalmat okozhatna neki. Sohasem szabad megtudnia, hogy van tudomásom származása felől. Azon az estén, mikor édesatyja meghalt, ott ült a színházban ékszerektől csillogva, jókedvűen mosolyogva. Istenem, mi minden megtörténik a világon!

Chaurellon látszólag igazat adott a művésznőnek, de magában módfelelt örvendett, mert most már tisztán látta a valóságot s boszúálló tervét könnyebben kivihetőnek vélte.

— Ezt a titkot nemde, megőrzi? — kérdezte Coriolis hirtelen. — Én is nagyon sokat ismerek az önéi közül! Feleljen nyíltan, békén fogja hagyni?

A fiatalember hallgatott.

— Békén fogja hagyni! — ismételte mérgesen. — Mi tartozunk ezzel neki. Én és ön. Hiszen mi akartuk lerántani abba a sötét mélységbe, melyben mi magunk vagyunk. És én, én dolgoztam leglázabban azon idő alatt, hogy megromtsam saját gyermekemet. Valóban az ördög uralja a világot, valóban van ördög? Ugy-e, nem fogja bántani a hercegnőt? Feleljen!

Az a kedves nevetés, melyet oly jól tudott alkalmazni, ismét arcára szökött.

— Coriolis, ha ön becsüli a leánya becsületét, úgy nekem is meg kell becsülnöm az atyámét!

Alig, hogy kimondotta a szavakat, kiugrott a kocsiból s eltűnt a közeli liget sötét bokrai között.

Coriolis nem bántódott, nem kiáltott fel. Először történt meg életében, hogy megcsalták. A gróf és az ő helyzete nagyon hasonló volt, most az zsákmányolta ki őt.

— Oh, balga! balga! — sóhajtotta magában. — Mikor kegyelmezett ez az ember valakinek?

Egy órával ezelőtt még örvendett azon, hogy fájdalmat fog okozni a hercegnőnek és most összerázkódott arra a gondolatra, hogy mit tett. Hát nem szenvedett férje és gyermeke már ugyanis eleget az ő gonoszúsága miatt?

A szellő lanyhán fujdogált a vizek fölött, a csillagok kigyultak. Itt volt az alkony, melynek biborfénye megtörött nyakékének csillogó kövein.

XXXII.

Ezen az éjjelen Páris népe között valami különös forrongás volt észlelhető.

— Na, majd lesz holnap ismét munka, — mondta Mi-Minoux, nevetve, mikor az esti homályban elhaladt az előtt a barlang előtt, melyben Leroux Róza lakott.

— Munka? — kérdezte Tricotrin fáradtan.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

— Magánlevelek írására nem vállalkozunk. —
— Kéziratokat vissza nem küldünk. —

Megsértett kisleány. Társadalmi viszonyainkat éle-
sebben világítja meg a kérdése, mint az éjjeli erdő ső-
tétségét egy átrobogó automobili acetilén lámpása.
Szinte belefújult — nem a szemünk — a szívünk. Egy
„már állásban levő“ fiatalember, aki házuknál csaknem
mindennapos, „minden bevezetés nélkül“ — megcsó-
kolta. Erre aztán azt kérdezi tőlünk, hogy ezentul ho-
gyan viselkedjek vele szemben? Sértve érzi magát, de
egyben egy bájosan naiv vallomást tesz: „ez a fiatal-
ember máskülönben elég szeretetreméltó.“ Ez a vallo-
más kissé bővítettebb alakban így hangzik: „Hiszen
nem lenne kifogásom ama fiatalember ellen, mert csi-
nos fiu, mulatságos társalgó és — nem tagadhatom —
tetszik nekem. Abból, hogy gyakran jár hozzánk, örö-
mel látom, hogy én is tetszem neki, s — amennyiben
megcsókolt — valószínűleg szerelmes is belém. Ez mind
rendben lenne, de hát akkor mért nem szólok? Mért nem
nyilatkozom? Mert az még se járja, hogy csak úgy, min-
den bevezetés nélkül, megöleljen és megcsókoljon egy fia-
tal leányt! Talán a kosártól fél? No bizony! Mintha
már nem elégszer árultam volna el, hogy viszonzom az
érmelmeit! És aztán — már állásban van — hát mama
is szívesen adná rájuk az áldását. Különbösen szép szerével,
csinján, tapintatosan (esetleg tolófánkkal traktálván
meg) tudtára adta volna, hogy ottkint tágasabb.“ Mit
feleljünk a kiirt és a sorok közt lappangó kérdéseire?
„Az a „minden bevezetés nélkül“ elcsattant csók — bár-
hogyan csűrjük-esavarjuk is a dolgot — mindenestre
sértés az ön női méltóságára és a bevett társadalmi szo-
kások ellen. Majdnem hozzátettük „és a jó izlés ellen is“,
de visszazittuk, mert annak a fiatalembernek talán
nem egészen helyes a viselkedése, de bizonyosan — na-
gyon jó izlése van. Azt tanácsoljuk, hogy ne csapjon
zajt — ha eddig nem tette. Sértett hajadoni önérté-
ben emelt homlokával és büszke hallgatással térjen nap-
rendre az eset fölött. Mint ahogyan Pigmaleón mester
vésője alól kikerült remek istennő-szobor márvány-
alakja megmozdul, föl nem háborodik, amikor arcát
egy rajongó csókja érinti. Ahogyan az az élettelen szob-
or ezentul se veszti észre azt a merénylőt, úgy nézzen
el fölötte ön is némán, közönyösen, hidegen, mindaddig
... nos mindaddig, míg az a régóta visszafejtett vallo-
más ki nem pattan belőle. Csak akkor kövesse az életre
ébresztett Galatea szobor példáját, aki boldogan tárta
ki klasszikus karjait a szerelmes Pigmaleón elé.

M. M. Minden hozzánk intézett kérdésre szívesen
felelünk ezen a helyen, de — mint e rovat élén olvashat-
ja is — magánlevelek írására nem vállalkozhatunk,
abból az egyszerű okból, hogy nem érünk rá. Fogadjuk
itt a szíves felvilágosításunkat. A kéredezett íróársunk
ez idő szerint a „Magyar Színpad“-ot szerkeszti s való-
színűleg az ezzel járó nagy elfoglaltsága okozza, hogy
most — sajnos — ritkábban ír. Lakása: Budapest,
VIII., József-körút 19.

Amanda. 1. Arczapoláshoz használhatja a kölni víz-
et, feltéve, hogy arczójára nem száraz. Száraz bőr vala-
mely zsíros kenőcs kezelést teszi szükségessé. — 2. A
körtmök Zinnoxyd-dal való dörzsöléssel lesznek fényeseb-
bek. Fehérebbé azonban nem tehetők, amennyiben a kör-
mök színe az azzaluk levő vérkeringés befolyásolja. —
3. Nem ajánlhatjuk.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1910. október 6-án.

M. KIR. OPERAHÁZ

Nemo.
Magyar történelmi dalmú egy előjátékban és 3 felv. Szövegét és zenéjét írta: Zichy Géza gróf
Az előjáték személyei:
Ziriyi Barta
Komáromy Kortész
Jussuf bég Szendrői
Elek Arányi
III. Achmed Dainoki
A felvonás személyei:
II. Rákóczi Takács
Amália Fiattó
Badányi Ambusné
Nemo Arányi
Jussuf bég Szendrői
Gr. Bercecsnyi Mihályi
Lackó Payer
Desalleurs Pichler
Sieniawska Hardy H.
Mustafa basa Ney B.

Kezdet 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Orvosok.
Komédia 5 felvonásban. Írta: Shaw Bernhard. Fordította: Dr. Hevesi Sándor.
Személyek:
Sir Ridgway Göth
Sir Patrick Vágó
Walpole Z. Molnár
Ralf Bonnington Sebestyén
Dubédát Pórsz
Jennifer R. Gombaszögi
Schoemaker dr. Dobi
Blenkinsop dr. Ráthay
Emmy P. Tarnoki
Minni, szobalány Csatali
Redpeny Thurbóczy
Ripporter Czobor

Kezdet 1/2 8 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Az ember tragédiája.
Dramai költemény 5 szakaszban. Írta: Madách Imre. Színpod alkalmozta: Paulay Ede. Zenéjét szer-
ezte: Erkel Gyula. A „Marselli-
laise“ átírását szerzeszte Szabados
Károly.
Személyek:
Az Ur V. Molnár R.
Rafael F. Dömjén R.
Gábor György I.
Mihály Gyenes
Lucifer Beregi
Ádám S. Pál Sz.
Eva Mihály
Pöld szelleme Rajda
Lovel Horváth
Catulus Bartos
Agg eretnek

Kezdet 1/2 8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ

Beulemans k. a. házassága.
Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Fouson és Wicheler.
Személyek:
Beulemans Vandrey
Beulemans Haraszi H.
Suzanne lányuk Varsányi I.
Id. Meunierde Szerényi
Id. M. Seraphin Tihanyi M.
Id. Delpierre Feenyvesi
Id. D. Albert Csontos Gy.
Mostinko Tapolczai

Kezdet 1/2 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Bonaparték szülőfölgé.
Írta: Dr. Láng Mezyhárt.
Kezdet 1/2 8 órakor.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-23

Minden este pont 8 órakor
Parádés színházi és varieté műsor.

Else Kupfer A palatinus leánya.
A berlini Reinhardt Ascher Leó pompás operetteje.
Szlontai, Németh, Viola, Palásthy
Bárony, Cobor, Csabay, Seress,
Fábián, Lugosi, Kis Bella és még
52. szereplő.

Az inspekción szobában A pót-imaház
Lunczier bohózata. Szép Ernő új cirkusz
tréfája.

Pán szerelme. A hidnál. Goddín.
Zerkovitz új scenir. dala. Zensé blüett Gilbert. A kacagó omb.
Solti, Séchy, Sarkadi új szólókkal.

La belle Tribby, Dijsella és az összes októ-
beri attrakciók. Kitünő vendéglő, mérsékelt árak Minden
vasár- és ünnepnap 3 előadás: délután 3/4 órakor mérsékelt,
este 8 órakor rendez helyarárral.
A téllertben éjszakai **Royal-Cabaret.** 34 új tánc- és
ének-attrakció. Ball musicale, ének, táncmulatság és cigány-
zene hajnali 6 óráig.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdet 1/2 8-kor! Kezdet 1/2 8-kor!
Ujdonaság! Ujdonaság!

Berta mindent vállal!
és
Tréfa házasság!

Bobózatok. Írták Glinger és Tauszig, ford. és átd. Steinhardt.
Steinhardt Hunyadi és Szóke Szakál
kaczagtató új magánzsanákkal, és az elsőrendű
külföldi számok. Éjféltől reggel 5 óráig a remek
téllertben cabare, tánc és zene belépő díj nélkül.
Vasár- és ünnepnapokon délután 1/4-től 6-ig
mérsékelt helyáru előadás. — Jegyek d. e.
10-1-ig és délután 3-6-ig a mulatóban és özv.
Kontf Józsefnő dohánytözséjében, Andrassy-ut 29.
és a Hungaria fürdőben.

TOST és MOLNÁR

kereskedelmi-, díszítő- és tájkereskedése

BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.

Elvállal ablak és erkélydiszítéseket,
Kertek, parkok tervezését, alakítását,
fenntartását. Alkalmi és állandó díszí-
téseket. Téli kertek berendezését, min-
den e szakba vágó munkát. : : : : :
Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
Külső telep: Gyarmat-utca 25.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Irodalysz.

A REKORD-MŰSOR.
OY-RA (Wojoseszko.)
fenomenális apache-négyesükben.

JENNINGS-BRAY metamorfózista
Fregolia **Goibert Belling**
átváltzó-művész. „éneklo“ szamarával.

LILIAN HERLEIN amerikai operette-diva.
Vindobonas **Tina di Rona**
zenei excentrikusok. stb. stb.

Kezdet 8 órakor.
Elővétel 10-1-ig és 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Hazai gyártmányu mosható

kezi himzett vászon függönyök

legjobb forrása

KUNZ ÁRUHÁZ Deák Ferenc-
utca 10. sz.

Szenzaciós ujdonság!

Stubnyai Fenyő Sósorszesz!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Hűlésből eredő
összes bántalmaknál, ugymint: reuma, csusz, köszvény, fog-
fájás, fejfájás stb. kitünő hatásu. Hatás és jószágban fölü-
mulja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. — Kérje
mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat üveg ren-
delésnél portómentes szétküldés a készítői:
DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafüred.
Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

BUTOR

kézpénzárt és részletre.
Nem kell banknál törleszté-
ni és semmiféle kamat nem számí-
tatik. Háló-, ebédlo-, urti- és
szalonberendezések, órási vá-
laszték, egyszerű és
modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Arjegyzék ingyen.

MARGIT

gyógy-
FORRÁS
(Beregmegeye)
a gyomor, belék, húgyhólyag, e különösen a
légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó ha-
tásu még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Szentkúty K. ad Budapeston és a
forrás közelében Munkácson.

AZ ÉN UJSÁGOM

KÉPES GYERMEK HETILAP
Szerkeszti: PÓSA LAJOS.

Elbeszélés, vers, mese, mulattató olvas-
mány, tanulságos cikkek, számos kép a
tartalma minden számnak; valamennyi
azt a célt szolgálja, hogy bővítse a gyer-
mek ismeretét, hogy vidám ötletes formá-
ban szórakoztassa. A gyermekvilág régi
kedves és jókedvű barátja, **TANYER-**
TALPU KOMA a macskónemzettség
híres-neves ivadéka folytatja mulat-
ságos kalandjainak elbeszélését és
iródeákja, **BOCS BALINT** írja az érde-
kes kalandok történetét. Ezer kaland, ezer
tréfa. Az új évfolyam október 1-én kezdődik.

Előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér.

Mutatványszámot kérésre ingyen küld a
kiadóhivatal

Budapest, VI., Andrassy-ut 10.

VIZALLÁS.

okt. 5. okt. 4.		okt. 5. okt. 4.	
Ábra	Schärding 1.18 1.40	Ábra	M.-Sziget 0.02 0.11
Buda	Passau 2.40 2.88	Buda	Tekoháza 0.10 0.19
	Linz 0.81 0.20		V.-Nemény 1.21 0.71
	Bécs 0.38 0.42		Tókaj 0.69 0.40
	Pozsony 2.12 2.83		Tiszafüred 0.89 0.38
	Komárom 3.18 3.97		Szolnok 1.30 0.60
	Budapest 2.68 3.78		Csongrád 0.29 0.53
	Paks 0. — 3.73		Szeged 1.46 2.37
	Mohács 3.64 5.27		T.-Bécs 3.45 4.88
	Gombos 4.45 6.18		Tital 1.22 1.20
	Djvildék 3.88 5.12	Óndora	Hoór 0.40 0.40
	Pancsova 3.40 3.61	Yapoly	Bartfa 0.21 0.06
	Orsova 3.58 3.58	Sodrog	Ladmóca 1.39 1.41
Serva	Norvafalu 3.28 3.44	Sajó	Zsolca 0.17 0.20
Vág	Zalona 0.26 0.40	Hernád	H.-Németi 0.32 0.27
	Trencsén 0.41 0.54	Serettyő	Margitta 0.39 0.40
	Szered 0.76 0.89		B.-Ujfalu 0. — 0.30
Sábo	Szt.-Gothárd 0.30 0.18	Kőrös	Csucsá 0.36 0.31
	Sárvár 0. — 0.84		N.-Várad 0.16 0.20
	Győr 2.71 3.42		Belényes 0.28 0.22
Bréva	Várad 1.60 1.76		Tenke 0.29 0.34
	Zakány 0.29 0.02		Guraboncz 0.30 0.52
	Bárcs 0.44 1.03		Borosjenő 0.56 0.48
	Eszék 2.01 3.30		Békés 0.23 0.24
Hara	M.-Szerdah. 0.78 1.26		Gyoma 0.26 0.26
Sáva	Zágráb 0.20 0.06	Haram	Gy.-Fehérvár 0.42 0.38
	Sziget 1.70 2.10		Branyicska 0.02 0.18
	Mitrovicza 3.82 3.40		Arad 1.24 1.08
Szamos	Deás 0.60 0.48		Makó 0.32 0.16
	Szatmár 0.29 0.19		Lugos 0.50 0.60
	Krazna N.-Majtény 0. — 0. —		K.-Kostély 0.28 0.30
	Latorozsa Munkács 0.02 0.02	Béga	Kiszető 0.64 0.70
	Laborca Homonna 0.05 0.08		Temesvár 0.46 0.84
Ung	Perocsany 0.09 0.10		Becskerek 1.06 0.91

EGYETERTÉS

politikai naplap.
Kiadóhivatal igazgató: PAJOS MÁTYÁS.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1910. október 6-án.

KIRÁLY SZÍNHÁZ

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenéjét szerzelte: Rubens A. Fál.

Személyek:

Stefánia hercegnő	Petráss Sár
Szergiusz	Király
Borsics miniszter	Csiszér
Zsófia	Kormos I.
Hein	Latabár
Matz	Jatka
Magda	Váradi III
Hennrich pincér	Boross
Olga udvarhölgy	Szalai M.
Hadnagy	Pethő
Kapitány	Máté
Erna	Németh B.
Ficúr	Sáfrány
Emil vendéglős	Balázs

Kezdete 1/2 8 órakor.

Fővárosi Városligeti Színház

Gyöngyi Izsó felléptével.

A pesti háziúr.

Enekes életkép 4 felvonásban. Írták: Rutkay György.

Személyek:

Gelgácsér	Gyöngyi
Érdy Juliska	Hudacek N
Holló Endre	Szalay
Yarga Tamás	Kabók
Irma	Hidy I.
Melnárné	Veszpréminé
Halmos Lajos	Fekete
Santos Menyhért	Keller
Hajdu Róza	Kelemen E.
Józsi	Delliné
Garas János	Rumy I.
	Bihary

Kezdete 1/2 8 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Tánczos huszárok.

Operett három felvonásban. Írta Rajna Ferencz. Zenéjét Szép Ernő verseire szerzelte: Szirmai Albert.

Kezdete 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órakor
Legelsőrangú színházi és variété előadás.

A palatinus lánya

Ascher Leo nagy operettje (Vezényli a szerző.)

Pán szerelme

Zerkowitz sceniozott dala

A pót imaház

Szép Ernő új cirkusztréfája

Francia négyes

Maurier jelenete

Az inspekciós szobában

Luncier boházata

A hidnál

Zenés bluet.

Else Kupfer, Goddin,

Szalontai, Szécsi,

Németh T. Palásthy,

Solti, Sarkadi, Bár-

sony, Tihanyi és a

többi októberi attrakció.

Vasárnap, október hó 9-én

két előadás, d. u. 3 1/2 és

este 8 órakor.

ha a

HARMONIA

Részvénytársaságnál bérlő

Budapest, IV., Váci-utca 20.

Royal Cabaret

Erzsébet-körút 31. szám.

Telefon 110-22.

Telefon 110-22.

Minden éjjel 12 órakor

az októberi új tánc és ének műsor.

Főlépnek: Heléna Hertha, La belle Trilby, La Malino, Marga van der Aue, Milo Vallon, Dijella, Hella Bresina, Winnie Macco, Sisters Elkins, Heléne Friedrich, Poldi Fürst, Anna Christensen, Sacha Trost, Szép Erzsé, Váradi Adél, Ligeti Mariska, Mezei nővérek, Morvai testvérek, Lola Lolotta, Antal Irén, Hölgyi Jolán, Perényi Nusi stb. stb. — **Kukó Vince és zenekara. Bal Mabille.** Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, azontul nincs belépődíj

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.

Telefon 64-20.

Minden villanyvilági-
tátra berendezett
lakásban és helyiség-
ben tartható

Telefon 64-20.

Házi mozgó- fénykép előadás

Egy előadás díja K 50
A legkedveltebb otthoni
szórakozás :: Megren-
delhető telefon útján is

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám. Telefon: 14-22. Főrendező: Rott Sándor.

Igazgatók: Leitner és Keleti. Az előadás kezdete 1/2 9 órakor.

11 órakor! Ma Újdonság!

'Grenzverlegenheiten'

Jelenet egy pályaudvaron. Francia eszme után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Manó.

Est megelőzi 9 1/2 órakor

'Benősülés'

Vidéki társadalmi életkép. Írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor. Jegyek elővételben: Folies Caprice, Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Konti, különlegességi tőzsde. Andrassy-ut 29. és Sopronyi nagytőzsde. Rakoczy-ut 1. 12 óra után az I-ső emeleti 'Casino de Paris'-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciók fellépése.

TROCADERO

NEMZETKÖZI CABARET

Telefon VII., Király-utca 77. sz. Telefon 15-10

1910. október hó 1-től kezdve

!! teljesen új szenzációs műsor !!

Tolander de Basch grófnő saját eredeti műsorával.

Foska és Willy átváltozó táncművészek.

The 3 Siteres Allison:

Neumann Annie Burg Henrik Lidia Korinska

soubrette humorista diseuse

Foto Ruffat Bey! Kovács Andor teljesen új műsorral.

Heidel Váradi Elza

Hetényi Heidelberg Albert zeneszerző műsorával, zongorán kíséri a szerző. — Pénztárnnyitás 5 órakor. Kezdete 1/2 9 órakor. Jegyek előre válthatók Zipser és König zeneműkereskedésében Andrassy-ut 1. sz.

FILOZÓFIAI IRÓK TÁRA.

A Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

szerkesztik

ALEXANDER BERNÁT és BÁNÓCZI JÓZSEF

NIETZSCHE FRIGYES

A tragédia eredete

vagy

görögség és pesszimizmus.

Fordította és bevezetéssel ellátta

FÜLEP LAJOS.

A legérdekesebb modern filozofusnak legelső műve, melyben összes gondolatainak csirái megvannak; művészi formájú tájékoztató tanulmányul.

Ára 5 korona 20 fillér.

MORUS TAMÁS

UTOPIA.

Fordította és magyarázatokkal ellátta

KELEN FERENCZ.

A világirodalom legnagyobb hatású utopisztikus műve, melynek aktualitása talán sohasem volt olyan nyilvánvaló, mint most, a szociális mozgalmak idején. Morus életrajzával, munkáinak s hatásának méltatásával.

Ára 3 korona 60 fillér.

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT.

Kaphatók:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nél Budapest, VI., Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

A CAIRO kávéházban

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR.

mától kezdve mindennap délután 5-től 7 óráig és este 9-től 11 óráig

GOBGEKÉ francia quartett

HANGVERSENYEZ.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Szőnyeg-udvar

Kétoldalas nyírott Jaquard-szőnyeg 300/200 cm. nagyságban elpusztíthatatlan minőségben 5 frt 80 kr. árban kapható.

Szőnyeg-udvar

Budapest, Király-utca 32.
(az udvarban.)

Alapítva 1895.

Heti műsor:

1910. október hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Várszínház	Uránia
7 Péntek	Istenek alkonya	Ghiberti gróf	Beulemans k. a. házassága	Orvosok	Balkáni hercegnő	A pesti háziúr	Tatárjárás	Francia forradalom
8 Szombat	Elektra	Ghiberti gróf	Csittulj szívem	Karenin Anna	Balkáni hercegnő	A pesti háziúr	A titok	Az Országos Szín- művészeti Akadémia nem tart előadást.
9 Vasárnap	Lohengrin	A kaméliás hölgy	Taifun	A koncert	Luxemburg grófné	A muzikusleány	Tánczos huszárok	Vera Violette A hajótörött
		Ghiberti gróf	Beu emans k. a. házassága	Karenin Anna	Balkáni hercegnő	A pesti háziúr		

Alkalmi vételt

ajánl csöp és krom

butorok
perzsa-szőnyeg
csillárok-ban

Erdélyi tömör

keményfa háló-szoba

Áll: 2 ruhaszekrény, 2
ágy, 2 éjjeli szekrény,
1 mosdó vörös már-
ványból és tükörrel.
Elsőrendű kitűnő mun-
ka 8 évi jótállás mellett

csak 145 frt

Nagy Zsigmond

Lázár-utca 3.

Bazilika közelében (Saját ház.)

Vételkényszer nélkül Mindenkinek meg-
tekinteni ajánlatos.

NŐK! FÉRFIAK!

A legbiztosabb gyógyulást
heveny és idült húgyszó-
folyások ellen nyújtják a

KASANTOL-

gyöngyök. — Nőknél fehérfolyás, férfiaknál húgyszó-
folyás ellen a leggyorsabban ható szer. — Orvo-
silág ajánlva. — Üvege 3 korona, kizárólag
Örkény Hugó gyógyszerésznél. BUDA-
PEST, Tököly-ut 28. sz.

AGYTOLLAK, „MARABU“-hoz,

Ágytoll-gőztisztítás.
(Telefon 71-25.)

VII. Károly-körút 7. (A háztól
való el- és visszazállítás még
aznap díjtalanul eszközöltetik.)

A fájdalom

Ingyen
könyv!

és rosszullét maga még nem
betegség, hanem csak intő-
szava a természetnek, mely-
lyel figyelmeztet bennün-
ket arra, hogy szervezetünk-
ben valami zavar van.
Ha tehát fájdalma van,
vagy rosszul érzi magát,
igyekezzék ennek okát fel-
ismerni. Olvassa el a „Mo-
dern Villamos Gyógymódról“
szóló könyvet, melyből meg-
ismeri az általános és
ideggyengeség, csusz,
köszvény, ischias, fej-
és hátfájás, ideges szív,
gyomor- és bélbajok,
hűdések, bénulások és
különböző női bajok-
nak keletkezési okát és egy-
szerszínű a legsikeresebb
gyógyítási módját. — Ezt az
érdekes könyvet szívesen küldjük el Önnek

ingyen és bérmentve

minden kötelezettség nélkül
ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
Budapest, Semmelweis-utca 4., földm. 10/L.
Rendelőórák: hétköznapokon 10-1-ig és 3-6-ig,
vasár- és ünnepnapokon 11-1-ig.

Szelvény egy ingyen könyvre.

1910. okt. 6.
ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
Budapest, IV., Semmelweis-utca 4., földm. 10/L.
Kérem részemre díjtalanul, portamentesen és
zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos
Gyógymódról“ szóló művet.
Név.....
Cím.....

Nők részére külön női könyv.

BUTOR

kézpénzért és részletre, mely kényelmesen
áremelkedés nélkül banknál is örleszhető.

Műbutor Kereskedelmi Részvény-Társaság
Budapest, IV., Aranykő-utca 5. Telefon 71-52.

**IMMUNITAS HYGIENIKUS
ÁRUHÁZ**

Budapest, IV/2., Kossuth Lajos-utca 14-16.

**„SANIN“
GUMMI-**
Egyéb
Képes árjegyzék ingyen.

(férfi óvszer) a gummi-technika
legújabb vívmánya. Felütlen
biztos és utóéletelien finom-
ságú gyártmány egyedül
raktára. Tucatja 6, 8 és
12 korona.
és hálhólyag óvszerek
tucatja 2, 4, 6, 8,
10, 16 korona. —
Mindenféle betegapo-
lási cikkek. Szigorú
titoktartás.

FOGAK
3 koronától szápadlás nélkül, gyöker-
eltávolítás fölőleges, aranykoronák és
tartós fogtömések foghuzások érzés-
telenítéssel. — Vidékek 12 óra alatt
kielégítettnek. Régi hasznavehe-
tetlen fogsort hasznavehetővé alakítok.
Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 44.
Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótál-
lás és fájdalom nélküli kezelés, tartós fogtömések 8
korona. Vidékről beküldött műfogak még aznap javítva vissza-
küldetnek.

Anyuskám!
Tud-e hol kapsz
mesés AMERIKAI
cipőt? — Nézd meg
az én cipőmet és
vegyél a

Teddy Shoe Companynál
Budapest, Múzeum-körút 27.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYŰRŰK,
NŐSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK
A
LEGELENYŐSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉRSZERESZ-ES MŰBÍR IS
üzletében szereztethetők meg
BUDAPEST, Erzsébet körút 29.**

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKHE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK
ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

A kolera-veszély

idején ügyeljen minden ember a tiszta-
ságra. Talán soha sehol sem volt oly
fontos a jó tanács, mint most e fenye-
gető vésszel szemben. Sürgős tanácsként
hallgathatja meg mindenki azt, hogy ne
mulasszuk el étkezés előtt kezünket
dezinficiálni, szájunkat antiszeptikus
folyadékkal öblögetni, hogy a kolera-
bacillusoktól mentesítsük magunkat. A
lelemibb higienikus követelmények

ellen

vét az, aki nem fogadja meg tanácsun-
kat s nem dezinficiálja magát állandóan
és napjában többször **Diana-sósborszesz-
szel**, amely a leghatásosabban öli meg
a járványt okozó és terjesztő bacillu-
sokat. A

legbiztosabb

védekezés a kolerabacillus ellen a **Diana-
sósborszeszszel** való mosakodás és száj-
öblögetés. Azt lehet mondani s ez állí-
tásunkat nemcsak a tapasztalat, hanem
minden orvos és a hatóságok rendeletei
is kétségtelenül bizonyítják, hogy csak
ott remélhető

segítség

ahol a tisztaságra a legnagyobb gondot
fordítják. Dezinficiáló hatásánál fogva
legjobban ajánlható mosakodásnál, száj-
és toroköblögetésnél a valódi

Diana sósborszesz

Kapható mindenütt. Postán legkevesebb
6 üveg szállítatik utánvétellel. Minden
üvegnek plombálva kell lennie és minden
üvegen rajt kell, hogy legyen e két szó

Diana sósborszesz

Erényi Béla
gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

Ara egy üvegnek: 44 fillér. Egy nagyobb
üveg: 1 kor. 10 fill. Egy legnagyobb
üveg: 2 kor. 20. fill.

+ Gummi-halólyag óvszer

Nakira

törv. védett, valódi indiai param gummi férfikülönlegesség tucztaja 12.- korona. 3 tucztalnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb.
VII., RÁKÓCZI-UT 32.
A Rókussal szemben.

• Uterus-sprai

feltétlen megbizható női fecskendő különlegesség 14 korona.

Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR
PONTOS CZIMRE ÉS A VÖRÖS KERESZTRE ÜGYELJÜNK.

• Pessar-Ocl.

orvosilag rendelve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. 3 darabnál 20% engedmény.

BIDET 10, 16, 20, 24 K.
VII., RÁKÓCZI-UT 32.
A Rókussal szemben.

Használat előtt. Használat után.

Ilyen csodálatos változást idéz elő a

Kola-Dultz

a természet legjobb agy- és idegtápláléka.

Hangulat, gondolkodás, tevékenység, valamint a test minden mozgása az agyvelőtől függnek. Bágyság, fejfájás, levertség, kimerültség, és általában testi gyöngöség a hiányzó életelő jelei. Ha Ön állandóan egészséges és vidám akar lenni, ha egészséges idegekre és jó emlékező tehetőségre vágyik, ha a munkát és fáradságot élvezetűl akarja tekinteni, úgy szedjen Kola-Dultzot. Ez az idegek és agyvelő természetes tápláléka, mely egyúttal a vért javítja és fiatalítja és így erőt, életet nyújtva, a test minden szervére hat.

Kola-Dultz

életkedvet és munkakedvet ad

és az ifjúság érzetét az egészséggel és tetterével, melyek sikert és boldogságot eredményeznek.

Szedje egy ideig naponta a Kola-Dultzot, mely meg erősíti idegeit, eltűnik minden gyöngöség és hatása alatt erősenek és egészségesnek fogja magát érezni.

Kolat orvosi tekintélyek az egész világon ajánlják és szegényházakban és idegszanasztoriumokban használják.

Kérjen ingyen

Kola-Dultzot!

Most alkalmat nyújtok Önnek arra, hogy idegeit meg erősítse. Írjon nekem egy levelezőlapot az Ön pontos címével és én azonnal küldök ingyen és bérmentve egy csomag Kola-Dultzot, mely elegendő lesz arra, hogy megismerje hatását és méltányolni tudja kiválósgát.

Ha hatásával megvan elégedve, úgy rendelhet többet. De rögtön írjon, mielőtt elfelejtene.

Főraktár: DULTZ MIKSA, Budapest, VII.,
Abt. 466. Dehány-utca 29. szám.

Kapható minden jobb fohérnemű és rövidáru üzletben.

Jaeger-féle

Normal-alsóruha
a legrégibb és legjobb.
Egyedül gyárosok
W. Benger fiai
Bregenz.

Ügyelni tessék a gyári jegyre W. Benger Söhne átirással és Prof. Dr. G. Jäger aláírással.

GIERGL HENRIK IV., Váci-u. 23.
Telefon 10-90.

Villanyos **BRONZCSILLÁROK**

Lakások **BERENDEZÉSE** világító testekkel.
teljes

Régi lámpák **ÁTALAKÍTÁSA.** és oszillárok

Nemi betegségek
alapos, gyors és gyökeres gyógyítására férfiaknál és nőknél a foglalkozás zavarása nélkül legjobban ajánljuk beavat lelkismeretes és nagy gyakorlaton alapuló gyógy módjánál fogva szakorvos, rendelő-üzletét
Dr. GARAI Budapest, Andrásy-ut 24.
GYÓGYIT: húgyszervi, hólyag, nemi és bőrbetegségeket, alatti sebket és bujakört (syphilis), az önfertőzés utókövetkezményeit, magömlést, elgyengült férfierőt (impotentia) mindenféle női bajokat, fehérlőlyást stb. Főadományos gyógyítás feltűnés nélkül levélleg is. Fiktortartás biztosítva. Rendel. d. e. 10-től d. u. 4-ig, este 7-8.

Nagyban gyári rakár Wien, I. Kohlmarkt 8. Képes árjegyzék ingyen.

Biztos siker! **NŐK FIGYELMEBE!** Biztos siker! Ártalmatlan! Ártalmatlan! Antiseptikus és hygienikus „Juno-óvszer“ megakadályozza a bő gyermekáldást. Számos orvos által ajánlva. Használat utasítás mellékelve. **Ára 3 korona.** Postai megrendelések titoktartás mellett esz. szőlőnek. Kapható az egyedüli készítőnél, **BRAUN ERNO** „Szent Háromság“ gyógyszerárban Temesvár, Józsefváros 7.

NAGYENYED-re forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet elsőrendű fajlitza anyagra.

Gyümölcsfacsemetek
sétánytak, diszozserjék, tülevoitok, kerítés növények, boggyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok (elsőrendű áru)
Európai és amerikai sima és gyökerez vesszők. (Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek
Árjegyzéket kórk és megrendelők szivekedjenek „A KERT“re hivatkozva.

LEBUJABB! AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R. TÁRSULAT KIADÁSA.

Idegen szavak és nevek szótára.

A gyakrabban előforduló idegen nyelvű szállóigék, szólások és rövidítések magyarozatával. ...

Szerkesztette: **KELEMEN BÉLA**

Bármily gazdag is a magyar nyelv szókincse, lépten-nyomon kénytelenek vagyunk egy-egy fogalmat idegen szóval megjelölni. Még többször hallunk vagy olvasunk olyan idegen szavakat vagy neveket, melyeknek helyes értelmét hiába kerestük, mivel mindedig nem volt megfelelő könyvünk, amelyben a kérdéses idegen kifejezések nyitjára akadunk volna. Ezt a hiányt osztatta el Kelemen Béla az ismert nevi szótáráról kitünő munkája, amely a legtöbb idegen szónak, névnek, kifejezésnek értelmét és kiejtési módját, ugyszintén azok rövidítéseit is világosan és tömören ismerteti. Kapható a kiadótársulatnál (Athenaeum, VII. kerület Rákóczi-ut 54. szám), valamint minden hazai könyvkereskedésben.

A kötet ára
:: kötve ::
4
:: korona ::

Sneidig egyenruhák
legjutányosabban
Blum Sándor
elsőrangú egyenruházati intézetében ::
Budapest, IV. Váci-utca 15

Párisi világkiállítás „Grand Prix“ 1900.
KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID
mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára K. 2.80.
Az udvari istállóban, továbbá a nagyobb katonai és polgári istallokban több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapát előtt és után való erősítésre és erőt gyűjtésre, az inak merevségénél stb. képesíti a lovat a legnagyobb munkabírásra trainingban.
A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha a fenti védjeggyel van ellátva. — Védjegy, oszmkép és göngyölés törvényesen védve.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrásy-ut 28. szám.

Ha köhög vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért.

STANDARD

életbiztosító társaság Edinburghban, Angolhon
ALAPITTATOTT 1825. ALAPIT7ATOTT 1925.
Magyarországi fiók:
Bpest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota.)

Évi bevétel	36,638,000 korona
Kintalt nyereséyrészek	170,000,000 „
Vagyon	297,600,000 „
Halálesetek folytán kifizetve	648,560,000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei
Kétségtelen biztonság. — Alacsony díjak. — Szabad világkötvények. — Kötvények érvényben tartása díjzetések elmulasztásánál. — Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. — Megtámadhatatlanság. — Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. — Szabad háború-biztosítás népfölkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill. rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill. rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6-C.

Fajalma
postakosaránkint 2 kor., mázsánként 24 kor. Körjező Aranyospolyán, u. p. Torca. 5989

Részletitvulajdonosok
figyelmébe! Veszünk részleteket azokról, kik részletitvót tovább fizetni nem tudják vagy nem akarják. Bizományi és képviselői Bank, Róna és Tarsa Budapest, V. Bathory-utca 20.

Kiadók
1, 2. és 3 szobás lakások mellékhelyiségekkel modern épületben november hó 1-ére. Jó levegő, gyönyörű kilátás a budai hegyekre. Ugyanott műhelynek vagy üzletnek alkalmas souterrain helyiség is kiadó. Bővebbet: H. Logody-utca 102. sz. Alagutnál a pallérnál vagy IV., Koronaherzeg-utca 3. sz. alatti bankban. Telefon 129-83. 29532

Mézédes téliszőlő
postakosaránkint 3.— mázsánként 48 kor., téli fajalmát 30, nemes birsalmát 20, postakosaránkint 2,20, zöldpaprikának, paradicsomnak 1.40. mázsánként 20.—, házilag főzött mézédes szilvalekvárnak kilója 1.30, különleges baracklekvárnak 2.60 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrád.

Pénzszekrényeket
tűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron Budapesti pénzszekrénygyár, Rákos-u. 4/h.

Rizike
gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.—; sósleben K 7.— Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

Tisztviselői kölcsönt
közisztviselőknek és katonatiszteknek előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. Lejzálogkölcsönt 60 évre. Változó kölcsönt kereskedők, iparosok és magántisztviselőknek gyorsan és előnyösen folyósítat.
Rigócz és Hartmann bankiroda, Bózsá-utca 29. sz. Telefon 94-66. 29100

Pénzt
nkar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárokra és mindenemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 15. sz. Telefon 149-00. 29387

A gyakorló
gyorsírók Társasága gyorsírói (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépírási magyar és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépre, beiratkozhatni naponként. Beiratási díj zincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. GLOGOWSKY és TÁRSA, Andrassy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 29344

Hurutos
bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka, melyet permetefülből készít Réthy Béla gyógyszerész Békás-Csabán. Gyógyszertárban kapható.

Veres atonya
befőtt, szépebbé, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Koporsó asztalosok
részeire mindennemű koporsók díszítésével, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs, Nagymező-utca E. 46. sz.

Juniperus
(nemes boroviczka) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Mielőtt
GRAMOFONT
vásárol, kérje a világhírű "THE ROYAL" beszélőgép legújabb árjegyzékét.
E gépeket szigorúan az eredeti, nagyban gyári áron és minden árfélemelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is barhova. Gramofonok 20 koronától feljebb. Láng Jakab és Fia gramofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Pókok: VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzékét ingyen és bérmentve. 29336

Fürdőkádak
magy. kir. szab. fűtéssel jégszekrények, foteuil és gyermekkádk kaphatók

Wiesel Adolf
Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sarok. Telefon 91-20. 28793

BUTOR
részletfizetésre

olyan árban, mint készpénzvételeim, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Minden bank-összekötés nélkül, s ezáltal elesik minden kamat. Felvilágosítással szolgál:

LISZT ISTVÁN BUDAPEST,
most IV., Kristóf-tér s. I. em. butor-raktárban. Több mint 500 képpel ellátott árjegyzékünket bárkinek 60 fillér ellenében franco küldjük. 29329

Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépírási és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánozó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68. Beiratások egész napon át.

Legújabb gramofon lemez felvételek. Dupla 25 cm. Drbja. kor. 2.50. Király Ernőtől énekelve.
1. Huló falevel
2. Balog Orszo keszkenője
3. De jó volna egy nő
4. Erdő erdő sűrű erdő
5. Steinhartól. Pókás.
6. Most amikor minden
7. Spizernának a szolgálja
8. Gimbelem, gombolom
9. A legülyéb kaplé
10. Kaland a liehtofban
11. Gyár-fától nyvetető
12. Vízeházmeister I. rész

Rózsa Lajostól. Legújabb nepdalok.
7. Dícsértések szól a legény
8. A templomba vasárnap se
9. Mit susog a fehér akacsz
10. Valakinek muzsikálnak
11. A csárdába szót a nóta
12. Ha majd egyszer a síromon
13. Simától. Sláger!
14. Az anyját neki. Negerparád
15. A szoknyavadász
Minden egyes lemez tiszta felvételért keszkesdem. Utánvételt mell.
Küldi: **Lánitz Frigyes,**
VIII., József-körút 39-9. Az összes hangszerek legnagyobb választékban és legolcsóbban. Hangszer, gramofon és lemez árjegyzékét, ingyen, külön-külön kerendő.

Zálogcédulát,
Brilliant, gyöngyöt, ókszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellán, régi bronz, esontárgyakat, szobrokat és élelmiszereseket veszek. Kertész ékszerész és régiségkereskedő Király-u. 85. — Telefon 95-48. — Meghívásra jövők.

Automatikus tömepfogó,
patkányok részére a K. egereknek a K. 40 fill. egy éjél 40 egret fog felügyelet nélkül, időjárás nem befolyásolja, magától működik "Eolipos" éváb fogók ezer és ezer százból és ruszi fogók egy éjél drbja 2 K. 40 fill. Mindenhhol a legjobb eredmény. Széküldés utánvétel mellett. **J. SCHÜLLER, Wien, III/E. Krieglbergasse 6. Számos díjnyert és kőszegély-levele.**

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv.-társ. Nagymező-u. E. 46.

A gyermekáldást
2 vagy 3 száma meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítás-sal jár. Az erre vonatkozó pontos utasítást, a melyért sok ezer hálaírat beérkezett, titoktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyel ellenében Frau **A. Kaupa, Berlin S. W. 247. Lindenstrasse 51. 28634**

+ Soványág +
Az egyedül eredménytől kísért háziszor a dr. William Hartley tanár amerikai erőltat. para. Soványág tartós, szép télt testidomokat nyerne. — Helygek nyerek köböt. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jutállást. Vértelgyénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajok-soknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtotve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden ország-ból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-út 11, II/1. Telefon 156-80.

25 koronáért
készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből. Lichtman Sándor férfiszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. sz. Vidékre postátominták bérmentve, helyben szabásomat kívánatra házhoz küldöm. 28592

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utodánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80. Alapított 1886-ban.

Nevelőnőket
német, francia, angolokt zene nyelvismerettel, bonneokat azonnali belépésre ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelvismerettel sürgősen keresek. Szegheőné S. Jujza intézete Budapest, VI., Deseffy-utca 22. 29324

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv.-társ, Nagymező-utca 46.

Jakab Ödön könyvel.

Költői művei:
Nyár. Költemények. Diszkótésben 4.—
Hangok az ifjúságból. Költemények. Diszkótésben 5.00
Szilgyi és Hajmási. Költői beszély 4 énekben. Neogrady Antal művész rajzaival. Diszkótésben 3.60
Árgirus. Tündérmese 4 énekben. Nyolcz fénynyomatu képpel és számos szövegképpel. Diszkótésben 10.—
Pásztorúzek. Versgyűjtemény. Pompás diszkótésben 4.—
Róza. Költemények. Neogrady Antal képeivel. Diszkes börtésben 4.—

Próza munkái:
Éret. 14 elbeszélés egy kötetben 2.—
A két improztor. Elbeszélés gyermekeknek. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 4.—
Falu. Elbeszélések Kimnach László rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
Kömédia. Elbeszélések gyűjteménye. Tull Odón művész rajzaival. Pompás diszkótésben 5.60
Pihenő. Elbeszélések. Neogrady Antal rajzaival. Szines diszkótésben 5.60
A jövővények. Dráma 3 felvonásban. Kötve 2.—

Megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) R.-t.-nál, Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.
Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27553

SZÜLŐK!
Iskolákról, nevelőintézetekről (bel- és külföldiekéről) felvilágosítást ad, iskolai beiratásokat, nevelőintézetben, vagy családoknál elátásra való elhelyezéseket ellát.
Mindennemű tanügyet elintéző. **Magyar Tanügyi Intézet** Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/a. Leányból kitűnő gazdaszönyt nevel a miniszterterületen elhelyezett hői gazdasági, háztartási ipari és kereskedelmi iskola. Hat elemi vegzeti tantervet már folyoz. Az iskola internátus-sal kapcsolatos. Tanítás kezdete október hó 1-én. Felvilágosítást az iskoláról kizárólag a Magyar Tanügyi Intézet ad. Budapest, VII., Rottenbiller utca 5/a.

Fodor József
szőnyeg- és kárpitoskellék nagykereskedő. Váci-körút 14, Andrassy-utca szomban, ajánlja dusan fölszerelt rakartár szőnyegek, függönyök és takarókban, szabott árak mellett. Szervezett munkások 100% engedményben részesülnek. — Telefon 135-47. 29502

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek-tere 3 lételelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknak, mahagoni és paliszander butorok, uriszubok, angol börgarnitúrák és teljesben berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárak. — Telefon 82-13. 28589

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736
SCHILLER ISZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest,
Sip-utca 8. sz.

RIADÓ
legújabb lemezjegyzék most jelent meg. Minden gramofon tulajdonos saját érdekében kérje. Aki-nék még nincs gramofonja, kérje ingyen gramofon endszerünk prospektusát.
Szt. László Intézet
Budapest, Veres Pálné-utca 16.

Rayonképviselők
ügynökök és reprezentabilis viszonteladók kiknek nagy ösmérségük van jobb izr. körökben, egy szabadalmazott kegyeleti újdonság értékesítéshez kereszetenek. Csakis 10 megjelenésű. Lauczió-képes agyústeruák lesznek füvelembeveve. Havonta 1000-1200 kor. jövedelem. Molnár M. Lajos szerkesztő Budapest Rottenbiller-utca 10 Mo. — Prospektusok ingyen.

Kárpitos nyergesek
részeire mindennemű kellekek képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv.-társ. Nagymező-utca E. 46.

Tarsalkodónót
keres művelt garcon uri ember, kinek éves lakása van és háztartása. Intelligens, jó megjelenésű és nemes lelki tulajdonságokkal bíró urino legyen. Idegen nyelvek ismerete kívánatos, de nem feltétlen. Körülmények minden irányban kedvezők. Csakis levélbéli értesítések kérének Budapest, Hermina-ut 57, ajtó 4.

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező u. 46. szám.

Az ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai r.-t. kiadásában most jelent meg:

KELEMEN BÉLA
áll. főreálisk. igazg.
N É M E T
HELYESÍRÁSI
SZÓTÁRA

Ez a hézagpótló munka a német nyelv különbözőbb nehezségeiben, kétséges eseteiben páratlan tanácsadó. A német nyelvvel foglalkozó magyar embert mindenkor kisegíti zavarából, ha valamely szónak helyesírására, nemére, ragozására, használatára nézve keres utbaigazítást.
Ára füzve K 1.40
Kapható minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó titulatnál (Athenaeum, VII., Rákóczi-út 54.).

VALÓDI FRANCZIA
GUMMI ÉS HALHÓLYAGOK
füzje 1.75, 2.3, 10 Kr. 3 drb. legfinomabb mintá K
STERYL
törvényvédett legfinomabb GUMMI-KÜLÖNLEGESSÉG csak cszégemél kapható
NEUMAYER LIPÓT
BUDAPEST V. VÁCI-KÖRÚT 3. SZ.
AUERFÉNYHÁZ.